

KUJAWSKO-POMORSKI
PRZEGLĄD OŚWIATOWY

UczMy

ISSN 2300-830X

V - VI 2018

Nr 3(25)

**DORADZTWO
ZAWODOWE**

KUJAWSKO-POMORSKIE CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI WE WŁOCŁAWKU

AKREDYTOWANA WOJEWÓDZKA PLACÓWKA DOSKONALENIA

DORADZTWO ZAWODOWE

WARSZTATY

WIZYTY STUDYJNE

FESTIWAL ZAWODÓW

KONKURS DROGOWSKAZ

KURSY ONLINE

- PORTFOLIO ZAWODOWE UCZNIA
- BANK NARZĘDZI SZKOLNEGO DORADCY ZAWODOWEGO

OTWARTE ZAJĘCIA EDUKACYJNE

POWIATOWE SIECI WSPÓŁPRACY I SAMOKSZTAŁCENIA

Wspieramy nauczycieli wszystkich etapów edukacyjnych

ul. Nowomiejska 15A, 87-800 Włocławek
tel. 54 231 33 42, 531 431 086 fax. 54 412 10 98, email: kpcen@cen.info.pl

szczegóły: www.cen.org.pl

Koordinator:

Michał Babiarz
Urząd Marszałkowski Województwa
Kujawsko-Pomorskiego

Redaktorzy:

Danuta Potręć
KPCEN w Toruniu

Anna Rupińska
KPCEN w Bydgoszczy

dr Lena Tkaczyk
KPCEN we Włocławku

Zespół redakcyjny:

Ewa Kondrat
Dorota Łańcucka
Ilona Zduńczuk
Tadeusz Wański
(projekt okładki)

Korekta:

Anna Rupińska

Opracowanie graficzne i skład:

Paulina Szczupak

Wydanie cyfrowe:

Krzysztof Kosiński

Przyjmowanie materiałów:

e-mail: Danuta.Potrec@kpcen-torun.edu.pl
e-mail: anna.rupinska@cen.bydgoszcz.pl
e-mail: l.tkaczyk@cen.info.pl

Wydawca:

Kujawsko-Pomorskie Centrum
Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy
Kujawsko-Pomorskie Centrum
Edukacji Nauczycieli w Toruniu
Kujawsko-Pomorskie Centrum
Edukacji Nauczycieli we Włocławku

Skład i druk:

Kujawsko-Pomorskie Centrum
Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy
ul. Jagiellońska 9, 85-067 Bydgoszcz

*Redakcja zastrzega sobie prawo
adiustowania i skracania tekstów
oraz niezwracania materiałów*

Autor zdjęcia na okładce:

Witold Wański

Czasopismo *UczMy*

DORADZTWO ZAWODOWE

Dorota Łańcucka	
<i>Doradztwo zawodowe - ważny element edukacji</i>	5
Marta Jurgońska	
<i>Dlaczego warto rozmawiać z młodzieżą o planowaniu przyszłości</i>	6
Dariusz Jąłoszyński	
<i>Sieci doradców zawodowych w praktyce</i>	7
Ewa Bratz	
<i>Informacja, wsparcie, rozwój...</i>	9
Nina Cuske	
<i>Co spina SPINKA?</i>	10
Agnieszka Dżiduch-Gręda	
<i>Wychowawca jako pierwszy doradca zawodowy</i>	11
Agnieszka Wojciechowska	
<i>Wyzwania dla doradztwa edukacyjno-zawodowego</i>	12
Marta Olesiak	
<i>Realizacja doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkole</i>	14
Jagna Snopko, Grażyna Woźniak, Halina Kaszyńska	
<i>Zadanie specjalne: uczeń z niepełnosprawnością</i>	16
Dorota Łańcucka	
<i>Seminarium Aktywizacja zawodowa uczniów z niepełnosprawnością</i>	18
Agata Antkowska	
<i>Portfolio zawodowe ucznia</i>	19
Marta Dzewucka	
<i>Doradztwo zawodowe w zadaniach instytucji rynku pracy</i>	21
Dorota Andrzejewska	
<i>Wizyta w Centrum Rozwoju Talentów w Gdańsku, ośrodku dla uczniów, absolwentów i osób dorosłych</i>	25

REGIONALNE OKNO

Departament Edukacji i Kształcenia Ustawicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego	
<i>Nasi prymusi zawodu</i>	27
Departament Edukacji i Kształcenia Ustawicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego	
<i>Ferie z astronomią</i>	28
Marcin Drogorób	
<i>Aktywny = zdrowy uczeń</i>	29
Tadeusz Kierel	
<i>100-lecie odzyskania niepodległości: Sprawa bliska sercu wszystkich Polaków</i>	30
Barbara Kępczyńska	
<i>W „Roku dla Niepodległej” - co zamiast akademii?</i>	31

OBLICZA EDUKACJI

Grażyna Troszyńska, Teresa Marek	
<i>Kujawsko-Pomorskie na targach BETT SHOW w Londynie</i>	33
Ilona Zduńczuk	
<i>Zespół jak orkiestra</i>	34
Ilona Zduńczuk	
<i>Druga edycja Olimpiady Wiedzy o Rodzinie</i>	35
Dorota Andrzejewska, Dominika Wojtasińska	
<i>Przedszkole promujące zdrowie: wymóg czy potrzeba naszych czasów?</i>	36
dr Violetta Panfil-Smolińska	
<i>Mój (nie)przyjaciel smartfon</i>	37
Grażyna Troszyńska	
<i>Nauczyciele i uczniowie włocławskiego „Elektryka” szkolą się</i>	38
Zofia Spalińska	
<i>Podsumowanie IV edycji projektu Toruński Urząd dla Młodzieży</i>	39
Danuta Potręć	
<i>Szkolna trauma, czyli przymus czytania lektur</i>	41
Dominika Wojtasińska	
<i>Być wolontariuszem</i>	42
Danuta Potręć	
<i>Żywe słowo w Czernikowie</i>	44
Robert Preus	
<i>Rzeczywistość rozszerzona w szkole?</i>	45
dr Kazimierz Mikulski	
<i>Programowanie czy kodowanie – co wybrać?</i>	47
Magdalena Węglarz	
<i>Edukacja przyrodnicza w myślicieńskim zoo</i>	50

Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA

Zespół Projektowy „Wylogowani”	
<i>WYLOGOWANI w akcji!</i>	52
Anna Babis	
<i>eTwinning w bibliotece szkolnej</i>	53
Małgorzata Czekala, Mariola Wenker, Aleksandra Wiśniewska	
<i>Odkrywczy rajd rowerowy</i>	54
Katarzyna Sobiech, Anna Bieńkowska	
<i>Innowacja pedagogiczna „Muchomorkowy Klub Mądrego Rodzica”</i>	55
Małgorzata Kalinowska, Iwona Skowron	
<i>Rok Ireny Sendlerowej</i>	57

BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNE DLA EDUKACJI

Anna Wiligalska	
<i>Doradztwo zawodowe</i>	58

Szanowni Państwo

Kolejny raz przekonuję się, że warto czytać Kujawsko-Pomorski Przegląd Oświatowy „UczMy”. Co więcej dobrze byłoby, gdyby sięgali po czasopismo nie tylko nauczyciele, ale także rodzice oraz pracodawcy, szefowie obecnych i przyszłych absolwentów.

Czytając artykuł Agnieszki Wojciechowskiej z Zespołu Szkół Handlowych w Bydgoszczy, dowiedzą się, że choć wskaźniki bezrobocia maleją i coraz łatwiej zdobyć zatrudnienie, to stres młodych ludzi związany z podjęciem pracy wcale nie jest mniejszy. Dziś wprawdzie nie martwią się, że po ukończeniu szkoły trafią na zasitek, ale niepokoi ich, czy znajdą pracę: „którą będę lubił, i w której będę się spełniał” oraz „że będę zarabiał zbyt mało, aby żyć w taki sposób, o jakim marzę”. Zwłaszcza, że są, jak podkreśla autorka tekstu, „pod presją” serwowanego przez media wizerunku „życiowego zwycięzcy”.

Dlatego tak ważna jest rola doradców zawodowych, którzy realnie, często lepiej od idealizujących swoje dzieci rodziców, są w stanie określić silne i słabe strony wychowanków. Poznają uczniów w szkole, czyli w warunkach zbliżonych do tych, w jakich przyjdzie im funkcjonować w przyszłej pracy.

Doradcy zawodowi są w stanie pomóc młodym ludziom w napisaniu „własnego scenariusza życia” - jak to określiła Marta Jurgońska z Zespołu Szkół Gastronomicznych w Bydgoszczy. Ale by uczniowie chcieli korzystać z pomocy doradcy zawodowego i mieli do niego zaufanie, konieczne jest, by on sam był przykładem osoby, która spełnia się zawodowo i wciąż rozwija swoją wiedzę i umiejętności. Wszak już Leonardo da Vinci przestrzegał, by „o radę pytać tego, kto sam sobie radzi”.

Piotr Calbecki

Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego

**W następnym numerze
Autorytety**

Doradztwo zawodowe - ważny element edukacji

W **ustawie Prawo oświatowe** z dnia 14 grudnia 2016 r. zapisano, że do podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły zaliczać się będą **zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego**. W klasie VII i VIII szkoły podstawowej to minimum 10 godzin w każdej klasie, a w szkole branżowej, liceum ogólnokształcącym, technikum - minimum 10 godzin w całym okresie nauczania.

W roku szkolnym (2017/2018) doradztwo zawodowe realizowane jest w klasach VII szkół podstawowych i szkołach branżowych I stopnia w oparciu o program opracowany przez nauczyciela prowadzącego zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego w szkole, po zaakceptowaniu przez dyrektora i zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej. Program powinien zawierać informacje dotyczące zawodów, kwalifikacji i stanowisk pracy oraz możliwości uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy i predyspozycjami zawodowymi, a także uwzględniać 4 obszary działań doradczych:

- poznawanie siebie i własnych zasobów
- świat zawodów i rynek pracy
- rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie
- planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

(Art. 292.1 i 2 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe*)

W podejmowaniu decyzji o wyborze zawodu i dalszego kierunku kształcenia uczniowie do tej pory korzystali i nadal będą korzystać ze wsparcia szkoły podczas zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, jak również w obrębie funkcjonujących z powodzeniem w wielu placówkach Wewnętrznych Systemów Doradztwa Zawodowego.

Warsztat nauczyciela zostanie wkrótce wzbogacony o wzorcowe rozwiązania dotyczące Wewnętrznych Systemów Doradztwa Zawodowego, programy i narzędzia dostosowane do potrzeb uczniów i dorosłych na różnych poziomach kształcenia, i w różnych typach szkół. Standaryzowany pakiet materiałów przygotowali eksperci projektu *Efektywne doradztwo edukacyjno-zawodowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych (2016- 2018) – stworzenie ram efektywnego funkcjonowania doradztwa edukacyjno- zawodowego w systemie oświaty* (Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Działanie 2.14. Rozwój narzędzi dla uczenia się

przez całe życie. Program Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020). Zestaw obejmuje programy preorientacji zawodowej dla przedszkola, orientacji zawodowej dla klas I–III i IV–VI szkoły podstawowej oraz doradztwa zawodowego dla klas VII–VIII szkoły podstawowej, szkół branżowych, technikum, liceum ogólnokształcącego i szkoły policealnej. Załącznikami do każdego z przykładowych programów są proponowane scenariusze zajęć z uczniami, spotkań z rodzicami, spotkań rady pedagogicznej oraz innych działań doradczych.

Przykładowe programy zostaną opublikowane na stronie Ośrodka Rozwoju Edukacji - www.ore.edu.pl oraz na portalu Doradztwo edukacyjno-zawodowe www.doradztwo.ore.edu.pl po ukazaniu się rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie doradztwa zawodowego.

W ramach projektu *Przygotowanie trenerów do realizacji szkoleń z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego* (PO Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020) zostanie przeszkolonych 500 trenerów mających zapewnić przygotowanie i wsparcie metodyczne nauczycielom realizującym w szkołach i placówkach zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (w przedszkolach, szkołach podstawowych, branżowych, liceach ogólnokształcących, technikach, szkołach policealnych).

Osoby te (trenerzy) będą przygotowane zarówno w zakresie realizacji ramowych programów doradztwa edukacyjno-zawodowego, jak i do pełnienia roli koordynatorów zewnętrznego wsparcia szkół w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego (doradców-konsultantów).

Zadaniem doradców-konsultantów po zakończeniu realizacji projektu będzie bezpośrednia współpraca ze szkołami w realizacji zewnętrznego wsparcia, o którym mowa w Wytycznych Ministra Rozwoju w sprawie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014–2020, w tym pomoc w diagnozie potrzeb szkoły oraz zorganizowanie oferty doskonalenia adekwatnej do zdiagnozowanych potrzeb, a następnie pomoc w budowaniu planu wspomagania i jego realizacji.

Działania związane z tworzeniem i rozwojem sieci doradców edukacyjno-zawodowych i instytucji mają na celu:

- a) identyfikację osób zajmujących się problematyką doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkołach, placówkach systemu oświaty i instytucjach danego powiatu
- b) inicjowanie i organizowanie przedsięwzięć umożliwiających wymianę doświadczeń osobom zainteresowanym doradztwem edukacyjno-zawodowym (dyrektorom, doradcom zawodowym, pedagogom, psychologom, nauczycielom)
- c) podejmowanie działań integrujących środowisko osób zajmujących się w szkołach i innych instytucjach problematyką doradczą
- d) budowanie współpracy osób odpowiedzialnych za doradztwo edukacyjno-zawodowe w powiecie;
- e) organizację warsztatów dla członków sieci doradców edukacyjno-zawodowych z terenu powiatu, z uwzględnieniem problematyki doradztwa edukacyjno-zawodowego dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edu-

kacyjnymi, wymianę informacji, np. o wydarzeniach powiatowych dotyczących doradztwa, informacji z regionalnego rynku pracy, oferty edukacyjnej szkół, badań i analiz dotyczących lokalnego rynku pracy i dobrych praktyk, propagowanie działań doradczych.

W obliczu ciągłych zmian i dynamicznego rozwoju, wybór ścieżki edukacyjno-zawodowej staje się procesem, który dokonuje się przez całe życie. Dlatego wiedza o sobie, kompetencje społeczne i samoorganizacyjne, wyznaczanie i realizacja celów na pewno ułatwiają podejmowanie decyzji i pomagają w osiąganiu zawodowych sukcesów. Tym samym rolą współczesnej szkoły powinno być wzmacnianie i rozwijanie potencjału dzieci, młodzieży i dorosłych w szerokim kontekście edukacyjnym i z wizją globalnych wyzwań.

Źródła: www.men.gov.pl, www.ore.edu.pl

Marta Jurgońska

Zespół Szkół Gastronomicznych w Bydgoszczy

Dlaczego warto rozmawiać z młodzieżą o planowaniu przyszłości?

Praca doradcy edukacyjno-zawodowego w szkole w dużej mierze koncentruje się wokół diagnozowania preferencji i predyspozycji zawodowych naszych uczniów, dookreślania ich aspiracji zawodowych i - szerzej - życiowych. Kiedy nasz uczeń odkryje i nazwie swoje mocne strony i zainteresowania, przechodzi do planowania przyszłości. Bardzo często właśnie w tym miejscu zaczynają się trudności. Jak bowiem przekonać młodego człowieka, który ma dużo krótszą perspektywę czasową niż nasza, aby planować swoją przyszłość? Jak przekonać naszego ucznia, że warto włożyć trud w projektowanie swojej ścieżki zawodowej?

Zacznijmy od tego, że planując swoje życie zawodowe i osobiste, przejmujemy nad nim kontrolę, wychodzimy z inicjatywą, jesteśmy proaktywni. Wytaczamy własne ścieżki, zgodne z naszymi potrzebami i wartościami. Piszemy własny scenariusz życia. Nabieramy zaufania do nas samych i do naszych możliwości. Oczywiście, myśląc o swojej przyszłości, należy wziąć pod uwagę, że w życiu pojawiają się liczne przeszkody. Dlatego warto przygotować kilka scenariuszy i wybrać ten, który jest w danej rzeczywistości dla nas najlepszy. Warto również nastawić się na elastyczne podejście do naszych planów. Dokonywać w nich korekty, jeśli wymaga tego od nas szybko zmieniają-

cy się świat. W tym miejscu warto zaznaczyć, że nie tworzymy bardzo wielu planów. Wystarczy skoncentrować się na kilku opcjach. Zbyt duża ilość pracy włożona w bardzo szczegółowe przygotowanie wielu scenariuszy, może odebrać nam energię do działania. Może spowodować koncentrację na trudnościach, skupienie uwagi na tym, co może się nie powieść. A nam zależy na odważnym, skutecznym i efektywnym działaniu. Przygotowanie planu prowadzącego nas wprost do celu, zwiększa szanse na osiągnięcie sukcesu. Nie tracimy czasu i energii na przypadkowe, chaotyczne, niespójne działania. Jesteśmy bardziej skuteczni i efektywni. Żyjemy bardziej w zgodzie ze sobą, ponieważ wybieramy takie działania, które są dla nas naprawdę ważne. Wreszcie warto podkreślić, że nie bez znaczenia jest aspekt ograniczenia stresu w naszym życiu. Wiemy, co nas czeka. Mamy zaplanowane działania, wiemy, co mamy robić i w jakiej kolejności. Mamy szansę się przygotować do zadania, przez co jesteśmy dużo pewniejsi siebie i dużo bardziej skuteczni.

Warto przekonywać naszych uczniów do świadomego wytyczania kierunku własnego rozwoju edukacyjno-zawodowego. Warto, aby młodzież w bezpiecznym zaciszu gabinetu doradcy zawodowego

budowała własną ścieżkę rozwoju. Warto wdrażać młodych ludzi w nawyk tworzenia planów w oparciu o konkretne cele i zadania, w ścisłym związku z wyznawanymi przez nich wartościami. Plany takie mają szansę być scenariuszami realnymi do realizacji w życiu. Scenariuszami, które młodzież będzie pisać

w oparciu o dużą znajomość siebie, swoich predyspozycji, preferencji i aspiracji życiowych. Nie zapomnijmy również uczulić naszych uczniów, że dobry plan to plan, który jest elastyczny. Taki plan, który szybko możemy przeorganizować i dostosować go do zmian zachodzących w nas samych i wokół nas.

Dariusz Jałoszyński
KPCEN we Włocławku

Sieci doradców zawodowych w praktyce

Zmiany i rozwój gospodarczy, jakie nastąpiły na przełomie wieków XX i XXI w oparciu o wiedzę i technologię informatyczną, stanowią wyzwanie dla instytucji powołanych do kształcenia nauczycieli. Niezwykle ważne staje się, aby zarówno nauczyciele, jak i placówki wspomagające ich rozwój ewoluowały w kierunku organizacji uczących się. Instytucje doskonalące, poddając stałej obserwacji swoją pracę i doskonaląc ją na podstawie ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej, powinny być wzorem nieustannego rozwoju w zmieniającej się dynamicznie rzeczywistości. Spośród wszystkich czynników (ekonomicznych, infrastrukturalnych, globalnych itp.) mających wpływ na osiągnięcia i sukcesy w nauczaniu, największe znaczenie ma przygotowanie metodyczne nauczycieli do pracy. Doskonalenie tej grupy zawodowej jest dla jakości pracy każdej placówki oświatowej, w tym szkoły i przedszkola, dziedziną niezwykle istotną.

Ważnym, z punktu widzenia wszystkich zainteresowanych, elementem rozwoju placówki oświatowej jest pozyskanie umiejętności zespołowego uczenia się. Aby doskonalenie spełniało swoją rolę, powinno być związane z autentycznym przekonaniem o potrzebie podnoszenia jakości pracy niezależnie od już osiągniętego stopnia rozwoju.

Przykładem takiej formy doskonalenia jest networking, czyli sieć współpracy i samokształcenia, zwana również sieciowaniem. Sieciowanie to nawiązywanie i podtrzymywanie relacji, a co za tym idzie, komunikacja z innymi w celu pozyskiwania informacji oraz wzajemnego wspierania się. Innymi słowy, to proces wymiany informacji, doświadczenia, zasobów i wielostronnego wsparcia dzięki wzajemnym kontaktom.

Celem sieci jest wspólna praca nad sposobami realizacji zadań stawianych przed nauczycielami, wzajemne inspirowanie się, dzielenie się pomysłami spostrzeżeniami i propozycjami.

Obecny rozwój technologii, narzędzi internetowych oraz stale zwiększający się dostęp do Internetu powodują to, że networking ma szeroki zasięg i ogromne możliwości. Zgodnie z założeniami sieć to międzyszkolny zespół nauczycieli, dyrektorów szkół współpracujących ze sobą w ramach wybranego zagadnienia. Celem sieci jest wspólna praca nad sposobami realizacji zadań stawianych w szkołach przed nauczycielami, wzajemne inspirowanie się, dzielenie pomysłami, spostrzeżeniami i propozycjami, jak również poszukiwanie indywidualnych rozwiązań. Podstawowe formy działania oparte są przede wszystkim na różnego rodzaju sposobach komunikowania się. Jednym z nich jest kontakt osobisty uczestników. Polega on między innymi na zespołowym wypracowaniu rozwiązań,

action learning, lekcjach pokazowych, warsztatach, doradztwie grupowym, dyskusji czy studium przypadku. Dopeł-

nieniem i kontynuacją spotkań, które odbywają się w formie stacjonarnej (np. co kwartał) jest komunikacja i współpraca za pośrednictwem internetowej platformy. Pełni ona funkcję bazy zasobów, wypracowanych rozwiązań oraz przykładów ich zastosowań. Uczestnicy sieci korzystają w pracy z doświadczeń, spostrzeżeń i umiejętności innych. Spotykają się z ekspertami z danej dziedziny i pod ich opieką wypracowują własne, innowacyjne rozwiązania, tworząc w ten sposób okazję do spojrzenia na własne problemy z innej, szerszej perspektywy. Ważne jest również wykorzystanie sprawdzonych rozwiązań funkcjonujących w jednej placówce, dających się zastosować z powodzeniem w innej. Tak więc istotnym zadaniem sieci jest analiza tzw. „dobrych praktyk”, które jako wdrożone i sprawdzone przynoszą korzyści. Jest to także doskonała okazja do wspólnego komunikowania się i rozwiązywania problemów

i wzajemne „podglądanie” warsztatu pracy nauczyciela. Wymiana doświadczeń oraz wiedzy wnoszonej przez uczestników sieci ma szansę być inspiracją dla rozwiązywania problemów. Sieć nauczycieli czy dyrektorów to przede wszystkim platforma wzajemnego wsparcia w obliczu nieustająco pojawiających się wyzwań, szansa na bieżącą, nieustanną komunikację oraz kontakt poszerzający perspektywy.

Praca w sieci jest niesamowitą okazją do tworzenia nowych przedsięwzięć czy refleksyjnego przeniesienia już funkcjonujących do swojego warsztatu pracy. Otwiera nowe możliwości pozyskiwania wiedzy i pomocy oraz umożliwia łatwą komunikację pomiędzy nauczycielami poszczególnych szkół, dając możliwość pozyskania aktywnych odbiorców, a przez to rozpoznanie potrzeb środowiska edukacyjnego pozwalające w świadomy sposób budować ofertę edukacyjną.

Uczestnictwo w sieci pozwala także na znaczące poszerzenie kompetencji i umiejętności z zakresu skutecznej komunikacji i pracy z grupą. Instytucja powołująca sieci udostępnia platformę edukacyjną, oferując narzędzia służące do skutecznej komunikacji między uczestnikami, planowania działań oraz gromadzenia i wymiany zasobów. Praca w sieci jest szansą na jakościowy rozwój organizacji. Dlatego jest to metoda, którą warto upowszechniać jako jeden z istotnych elementów kompleksowego wspomagania szkół.

SIECI W PRAKTYCE

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku w ramach współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi utworzyło siedem sieci samokształcenia i współpracy dla doradców zawodowych i nauczycieli zajmujących się problematyką doradztwa w szkołach. Koordynatorami tych sieci zostali nauczyciele konsultanci z KPCEN we Włocławku.

Powołanie sieci poprzedziły trzy konferencje powiatowe zatytułowane „Doradztwo edukacyjno-zawodowe wyzwaniem nowoczesnej szkoły”. W czasie ich trwania zaprezentowano instytucje i ich zadania wspomagające proces doradztwa w szkołach i placówkach. Oprócz wspomnianych wcześniej poradni na konferencjach swój udział zaznaczyły: urzędy pracy, ochotnicze hufce pracy, uczelniane biura karier, jak również Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Ważnym elementem tworzenia sieci samokształcenia i współpracy była diagnoza stanu doradztwa w poszczególnych powiatach. Zaproszeni pedagodzy, dyrektorzy szkół i placówek oraz nauczyciele i doradcy zawodowi z powiatów prezentowali działania podejmowane na tej płaszczyźnie w pracy szkoły. Niestety, wyniki analizy stanu doradztwa okazały się negatywne. W zasadzie doradztwo zawodowe opierało się na pracy specjalistów z poradni psychologiczno-pedagogicznych. W większości przypadków szkoły nie posiadały wymaganej dokumentacji związanej z wewnątrzszkolnym systemem

doradztwa, a etaty szkolnego doradcy znajdowały się w pięciu placówkach. Taka sytuacja utwierdziła w nas, nauczycielach konsultantach KPCEN we Włocławku, przekonanie o konieczności tworzenia sieci, a pierwsze spotkania pokazały potrzebę doskonalenia w tym obszarze. Brak doświadczenia i wiedzy przyczyniały się niekiedy do obaw pedagogów związanych z wdrażaniem podstaw z doradztwa. Wcześniejsza diagnoza, wywiady z dyrektorami i nauczycielami określiły tematykę spotkań stacjonarnych i w sieci.

Pierwsze spotkania to głównie działania ukazujące potrzebę wprowadzenia treści doradczych w szkole, przełamanie uprzedzeń oraz ukazanie istoty doradztwa i jego wpływu na planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej uczniów, zarówno tych ze szkoły podstawowej, gimnazjalnej, jak również ponadgimnazjalnej. Ważnym zadaniem, jakie stawialiśmy przed sobą jako koordynatorzy sieci, były działania zmierzające do zintegrowania poszczególnych zespołów oraz przełamanie oporów związanych z prezentowaniem własnych dokonań, a co najważniejsze własnych potrzeb w obszarze doradztwa. Bywało i tak, że nauczyciele-sieciowcy pochodzący z tego samego powiatu nie znali się. Taka sytuacja wymagała specjalnych działań zmierzających do bliższego zapoznania się z indywidualnymi zawodowymi dokonaniem poszczególnych pedagogów – opowiedzenia o sobie i swoich potrzebach. Pierwsze spotkania stacjonarne pozwoliły na poznanie siebie, a co najważniejsze przełamanie bariery lęku przed wypowiedzeniem swoich poglądów i przemyśleń. Tak zintegrowana grupa mogła dopiero przystąpić do wspólnej pracy. Tematyka spotkań, jaką zaproponowali nauczyciele, to analiza narzędzi diagnostycznych, rozpoznawania swoich słabych i mocnych stron, uzdolnień i zainteresowań.

Uczyliśmy się wspólnie, jak interpretować pozyskane wyniki, jakie wnioski można z nich wyciągnąć i jak rozmawiać z uczniem. Następnie skupiliśmy się na określeniu sojuszników w pracy doradcy, ich zadań i kompetencji. W tematyce nie zabrakło również dyskusji na temat roli rodziców w poradnictwie zawodowym.

Efektami pracy nauczycieli i doradców zawodowych w sieciach współpracy była przede wszystkim rzetelna diagnoza stanu doradztwa, określenie potrzeb i oczekiwań związanych z procesem wdrażania doradztwa i wypracowanie modelu wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego. Nieocenioną wartością dodaną jest integracja grupy. Kolejne spotkania coraz bardziej ułatwiały wewnętrzną komunikację, co przyczyniało się do wspólnego dzielenia się wiedzą, doświadczeniami i praktykami w pracy doradczej.

Bibliografia:

- ABC poradnictwa zawodowego w szkole, Praca zbiorowa, KOWEŻiU, Warszawa 2008
- Paszkowska-Rogacz A., Jak pomóc dziecku w podejmowaniu decyzji dotyczących kariery zawodowej. Poradnik dla rodziców, 2015
- Druczak K., Minta J., Poradnictwo zawodowe w gimnazjum, 2013

Informacja, wsparcie, rozwój...

To szczególne wyznaczniki doradztwa zawodowego w szkole ponadpodstawowej/ ponadgimnazjalnej. Na tym poziomie edukacji młodzi ludzie mają już za sobą pierwsze istotne rozstrzygnięcia dotyczące szkoły, w której chcą się kształcić, by osiągnąć w życiu to, co na tym etapie rozwoju wydaje się im najważniejsze. Znaczną grupę tych młodych ludzi stanowią ci, którzy podejmując naukę w technikum lub szkole branżowej, decydują się na konkretny zawód.

Wydawać by się zatem mogło, że doradztwo zawodowe w tego typu szkołach jest już zbędne. Po co poświęcać na nie czas, skoro uczniowie dokonali już wyboru? Otóż na pewno nie po to, by prowadzić młodzież za rękę i nie po to, by powtarzać działania doradców, pedagogów, psychologów szkolnych z poprzedniego etapu kształcenia.

Zdecydowanie natomiast po to, by uczeń, który wybrał już zawód mógł świadomie przejść swoją ścieżkę edukacyjno-zawodową, by jak najmądrzej, i najowocniej ją planował, by umiejętnie poszukiwał informacji związanych z dalszym kształceniem, z rozwojem zawodowym, z szeroko pojętą perspektywą „robienia kariery”.

Uczeń szkoły ponadpodstawowej/ponadgimnazjalnej potrafi zadawać wiele pytań, chce wyjaśniać wątpliwości i niewiadome dotyczące szkół wyższych, firm, pracodawców. Dlatego doradca zawodowy w technikum i szkole branżowej nie może ograniczać się do schematycznych działań. Musi umieć słuchać i na pierwszym miejscu stawiać dobro młodego człowieka, który pragnie poszukiwać swego miejsca w zawodzie.

Pracuję na co dzień z uczniami technikum i szkoły branżowej - w Zespole Szkół Mechanicznych nr 2 w Bydgoszczy – i jedno wiem na pewno: doradztwo zawodowe musi iść w parze z rozwijaniem umiejętności zawodowych w praktyce, z rozwojem bazy edukacyjnej szkoły, ze szczególnym naciskiem na to, aby uczniowie mogli uczyć się na maszynach, urządzeniach takich, jakie występują w zakładach pracy, firmach, przedsiębiorstwach. Samoświadomość uczniów, dotycząca tego, że uczą się na profesjonalnych maszynach, poszerza ich perspektywę widzenia zawodu, stwarza możliwość kompetentnej, rzetelnej rozmowy doradczej, nie tylko z doradcą zawodowym, ale również po ukończeniu szkoły - z pracodawcą.

Doradca to koordynator wszelkich zadań w szkole związanych z szeroko pojętym doradztwem zawodowym. Jednak bez nauczycieli zawodu, bez wycho-

wawców, pedagoga, wreszcie bez nauczycieli przedmiotów ogólnych – nie jest w stanie sam realizować tych działań w pełni. Mam wielkie szczęście, bo w realizacji zadań doradztwa edukacyjno-zawodowego w naszej szkole, mogę liczyć na wszystkich nauczycieli. Razem z uczniami uczestniczą w zajęciach na uczelniach, organizują zawodowe wycieczki, które dodatkowo dają uczniom możliwość kontaktu z pracodawcami. Prowadzą praktyczne zajęcia dodatkowe rozwijające zainteresowania i umiejętności zawodowe uczniów. Bardzo cenna jest również współpraca z kierownikiem szkolenia praktycznego, który z dużym zaangażowaniem nawiązuje współpracę z pracodawcami, organizuje wyjazdy do firm poza miastem, poza regionem. Niewątpliwie szerokie możliwości działania doradcy w szkole umożliwia dyrektor szkoły – praktyk, z olbrzymim doświadczeniem zawodowym, znający uwarunkowania rynku pracy i potrzeby pracodawców. Tak zgrany zespół może wieloaspektowo realizować założenia, cele Szkolnego Programu Doradztwa Zawodowego.

Wszelkie działania doradcze powinny po prostu pomagać uczniom technikum i szkoły branżowej dostrzec i rozwijać własne zasoby, powinny tak wspierać uczniów, by sami dochodzili do informacji, by chcieli i potrafili rozwijać się, by wreszcie już jako absolwenci z określonym bagażem umiejętności zawodowych odnaleźli się na rynku pracy.

Projekty unijne realizowane przez szkołę również stanowią płaszczyznę, która ułatwia realizację doradztwa zawodowego: doposażanie pracowni kształcenia praktycznego, zajęcia dodatkowe rozwijające zawodowe kompetencje uczniów, funkcjonowanie w szkole SPInKi - Szkolnego Punktu Informacji i Kariery – to właśnie przestrzeń, która daje szansę wykorzystania przez doradcę rozmaitych narzędzi diagnozy i wsparcia.

Doradztwo zawodowe nie powinno być przypisane tylko uczniom. Warto kierować je również do dorosłych, wśród których również są osoby potrzebujące wsparcia doradcy. Czasem są to osoby bezrobotne, czasem chcące się przekwalifikować, czasem bardzo zagubione w świecie rynku pracy oraz takie, które pragną się zawodowo rozwijać. Oczywiście, praca z dorosłymi wymaga od doradcy zawodowego odpowiedniego podejścia. Dorosli często zwracają uwagę na użyteczność porad oraz tego, co robią, co mają robić w przyszłości. Podchodzą do wielu kwestii bardzo praktycznie, mają określone oczekiwania, chcą

wiedzieć, jak będą mogli dane umiejętności wykorzystać – o czym powinien pamiętać doradca zawodowy.

Właśnie doradztwo zawodowe dla dorosłych jest istotnym elementem projektu „Spełnimy Twoje zawodowe marzenia”, który ma być realizowany od kwietnia tego roku do końca 2020 roku w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020- EFS. Partnerami w projekcie są Miasto Bydgoszcz, Miasto Toruń, Powiat Bydgoski, Powiat Toruński. Projekt jest w końcowej fazie proceduralnej. W Bydgoszczy, oprócz naszej szkoły, realizatorami projektu będą też: ZSEA i ZS nr 1, a poza tym również szkoły w Toru-

niu, Chełmży, Koronowie, Gronowie. Ogromna rola przypisana jest w projekcie doradcom zawodowym, którzy wspierać mają dorosłych chcących podnieść swe kwalifikacje, umiejętności zawodowe. Na kursy będą mogły zgłaszać się osoby od 18 do 65 roku życia z wykształceniem maksymalnie ponadgimnazjalnym - ISCED 3, osoby powyżej 50 roku życia niezależnie od posiadanego wykształcenia, nieprowadzące działalności gospodarczej oraz osoby z niepełnosprawnościami.

Naprawdę warto zainwestować w rozwój w każdym wieku, warto korzystać z takich możliwości. Warto spróbować lepiej poznać siebie z wsparciem doradcy zawodowego.

Nina Cuske

Zespół Szkół Chemicznych w Bydgoszczy

Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy

Co spina SPINKA?

We wrześniu w czternastu bydgoskich szkołach na drzwiach sal lub gabinetów pojawiły się tabliczki z napisem SPINKA. To na tyle zaskakujące, że już z tego powodu uczniowie zaglądają do środka i dopytują, o co chodzi. Cel jest taki, żeby przyszli ponownie. Tym razem po informacje o rynku pracy czy dalszych możliwościach kształcenia. Dlaczego akurat tu? Bo SPINKI to nowa forma realizacji wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w bydgoskich szkołach kształcących w zawodzie. Projekt pn. „Akcja-kwalifikacja” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego pozwolił na to, co szkolnym doradcom zawodowym marzyło się od dawna – na usystematyzowanie działań. Do tej pory kolejne przedsięwzięcia zapewniały możliwość pomocy doradczej głównie poprzez organizację warsztatów aktywizacji zawodowej oraz wsparcie indywidualne dla osób wcześniej uczestniczących w zajęciach grupowych. To bardzo ważne działania, ale nie da się ukryć, że w swoim charakterze dość incydentalne. Teraz jest okazja, żeby doradztwo zawodowe było stałym elementem szkolnej rzeczywistości.

Szkolne Punkty Informacji i Kariery (SPINKI) to wydzielone i odpowiednio wyposażone (stanowisko komputerowe, urządzenie wielofunkcyjne, narzędzia doradcze, publikacje itp.) miejsca, w których doradcy zawodowi pełnią cotygodniowe dyżury. Na razie przez dwie godziny w tygodniu. Pracujemy nie tylko z konkretną osobą, która przyszła do Punktu po pomoc, ale staramy się też zachęcić do skorzystania z porady doradcy zawodowego tych, którzy do tej pory tego nie zrobili. Rozmawiamy z młodzieżą, prezentujemy

oferę wsparcia w trakcie spotkań z rodzicami, przeprowadzamy szkolenia rad pedagogicznych.

Oferata Szkolnych Punktów Informacji i Kariery oparta jest o standardy i plany wypracowane w ramach współdziałania Sieci Doradców Zawodowych Szkół Branżowych i Technicznych. To grupa zawiązana przy Miejskim Ośrodku Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy. Wszystko, na czym się opieramy, jest wynikiem diagnozy stanu doradztwa w każdej ze szkół. Na jej podstawie wyodrębniono konkretne problemy. Dotyczą one między innymi niewystarczającej liczby zajęć, małych możliwości wsparcia indywidualnego uczniów, niejednolitego poziomu usług czy słabego upowszechnienia poradnictwa. Po takiej diagnozie cel stał się jasny. Wsparcie w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego musi zmienić charakter. Powinno być prowadzone w szkołach w sposób systematyczny i skorelowany z innymi działaniami dydaktyczno-wychowawczymi. Przyszedł czas, żeby wszystko „pospinać”.

Zadaniem doradcy zawodowego ze SPINKI jest dostarczanie uczniom informacji o trendach panujących na rynku pracy, specyfice poszczególnych stanowisk oraz wymaganiach i oczekiwaniach pracodawców. Przedstawia, jeśli takie jest zapotrzebowanie, ofertę szkół i innych instytucji, dotyczącą zdobycia lub podniesienia kwalifikacji zawodowych. Doradca ma pomóc optymalizować wybory edukacyjno-zawodowe uczniów. Pomaga więc wyznaczać cele, planować karierę i określać predyspozycje. Służą temu indywidualne konsultacje i rozmowy doradcze.

Na stronie internetowej każdej z bydgoskich szkół technicznych i branżowych zainteresowani znajdą zakładki opisane hasłem SPINKA. Powoli tworzy się w nich baza wskazówek, która ma pomóc uczniom w zaplanowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej i wejściu na rynek pracy (np. <http://www.zsnr1.bydgoszcz.pl/index.php/spinka>).

Doradca zawodowy w ramach działań SPINKI wspomaga także innych nauczycieli i wychowawców klas. Przygotowuje i udostępnia materiały i scenariusze do prowadzenia zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, które według przepisów powinny być realizowane w szkołach przez ww. osoby (§ 16 Rozporządzenia MEN z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych szkołach i placówkach).

Doradcy zawodowi pracujący w SPINKach cały czas się kształcą. Podejmują studia podyplomowe

w zakresie job coachingu czy zarządzania pracą. Biorą udział w szkoleniach podnoszących umiejętności z zakresu wykorzystania nowoczesnych narzędzi doradczych i poznania mechanizmów warunkujących rynek pracy. To odpowiedź na problem związany z jakością usług doradczych.

Wszyscy znamy powiedzenie „Nie od razu Rzym zbudowano”. Kiedy odnosimy je do SPINKI, widzimy jeszcze sporo pracy do wykonania, ale znamy cel i mamy w sobie sporo determinacji. Już teraz jesteśmy dumni, że w czternastu Szkolnych Punktach Informacji i Kariery, w okresie od września 2017 roku do stycznia 2018 roku przeprowadzono łącznie 244 konsultacje indywidualne dla uczniów, 27 porad dla rodziców i 115 spotkań szkoleniowo-wspierających dla nauczycieli. Te cyfry potwierdzają, że doradztwo zawodowe w szkołach to nie tylko obowiązek, ale też potrzeba.

Agnieszka Dzikuch-Gręda

Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Toruniu

Wychowawca jako pierwszy doradca zawodowy

„Co mam robić po ukończeniu szkoły? Czy wie Pani, gdzie mogę szukać pracy? Jak mam napisać CV?” Te i wiele innych pytań wielokrotnie słyszałam od podopiecznych kończących placówkę, w której pracuję. Moje kilkunastoletnie doświadczenie pokazuje, że uczniowie często są zagubieni po ukończeniu szkoły. Jeszcze w trakcie nauki mają mnóstwo pomysłów na życie. Napotykać jednak liczne bariery i przeszkody w ich realizacji (m.in. nie potrafią pogodzić się ze swoją niepełnosprawnością, brak im wiary we własne umiejętności, nie potrafią podjąć odpowiednich działań związanych z poszukiwaniem pracy), które sprawiają, że absolwenci szybko zniechęcają się i rezygnują ze swoich planów. W konsekwencji często pozostają biernymi uczestnikami rynku pracy, ponieważ nie widzą możliwości kontynuacji nauki czy zatrudnienia.

Często wychowawca lub nauczyciel zawodu stają się pierwszymi osobami, do których uczniowie zgłaszają się po pomoc. Dlaczego akurat do nich? Powód jest prosty: pedagodzy są dla młodych ludzi cennym źródłem informacji zarówno o nich samych, jak i o rynku pracy. Po pierwsze, znają uczniów, ich zaintere-

sowania i predyspozycje. Po drugie, znają indywidualne możliwości swoich podopiecznych, ich wiedzę i uzdolnienia dzięki analizie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz na podstawie własnych obserwacji. Ponadto rodzice czy opiekunowie są dla nauczycieli dodatkowym źródłem informacji, np. o stanie zdrowia uczniów, a jednocześnie partnerami wspierającymi młodzież w planowaniu własnej ścieżki kariery. Biorąc pod uwagę powyższe aspekty, nauczyciel udziela pomocy w ukierunkowaniu planów zawodowych młodych ludzi.

W jaki sposób udzielana jest uczniom porada czy informacja zawodowa? W pierwszej kolejności nauczyciel poznaje podopiecznego. W ciągu choćby jednego roku nauki, w wyniku prowadzonych rozmów, obserwacji, zajęć dydaktycznych, realizując praktyczną naukę zawodu, nauczyciel diagnozuje możliwości psychofizyczne i predyspozycje zawodowe oraz ograniczenia wynikające z posiadanych dysfunkcji.

Jeżeli uczeń może i chce kontynuować naukę, zapoznaje się go z ofertą kształcenia proponowaną

przez szkoły. Nauczyciele poszczególnych zawodów udzielają informacji o zawodach, kształceniu, sposobie realizacji zajęć praktycznych, ale również możliwościach późniejszego zatrudnienia, czynnościach wykonywanych w przyszłej pracy. Młodzież uczestniczy w drzwiach otwartych czy zajęciach otwartych, podczas których ma możliwość uzyskania informacji od uczniów kształcących się już w interesujących ich zawodach oraz uczestniczyć w wykonywaniu określonych zadań zawodowych.

Jeśli uczeń chce dalej kształcić się, ale z racji osiągniętego wieku nie może kontynuować nauki w szkole, wówczas przedstawia mu się ofertę pozaszkolną, np. warsztaty terapii zajęciowej, zajęcia/projekty oferowane przez fundacje czy stowarzyszenia, kursy kwalifikacyjne.

Jeśli uczeń zamierza podjąć pracę, wówczas nauczyciel informuje go o możliwościach instytucji wspierających osoby aktywnie poszukujące pracy (m.in. pomocy oferowanej przez urzędy pracy, ochotnicze hufce pracy). Pomaga też w sporządzeniu doku-

mentów aplikacyjnych niezbędnych przy poszukiwaniu zatrudnienia. Nieoceniona jest również pomoc w przygotowaniu się ucznia do rozmowy kwalifikacyjnej, gdyż nauczyciel podpowiada, jakie dokumenty wziąć ze sobą na spotkanie z potencjalnym pracodawcą, o co jego podopieczny może zostać zapytany i w jakim stroju udać się na rozmowę, by dobrze się zaprezentować.

Rola nauczyciela-wychowawcy w kształtowaniu ścieżki kariery zawodowej ucznia jest ogromna. Istotne jest, by nauczyciel posiadał odpowiednie kwalifikacje zawodowe, dzięki którym udzieli profesjonalnej pomocy młodzieży. Każda wskazówka, zachęta i wsparcie wpływa na podniesienie poczucia własnej wartości oraz większe zaangażowanie w poszukiwanie pracy. Ważne jest również to, by uczniowie uczestniczyli w różnych formach aktywizacji zawodowej (kursy, szkolenia, staże itd.). Bycie aktywnym na rynku pracy, znalezienie i utrzymanie zatrudnienia przyniesie absolwentowi satysfakcję oraz uświadomi, że jest się potrzebnym, kompetentnym i wartościowym człowiekiem.

Agnieszka Wojciechowska

Zespół Szkół Handlowych w Bydgoszczy

Wyzwania dla doradztwa edukacyjno-zawodowego

Obszar doradztwa edukacyjno-zawodowego w ostatnich latach zyskał na znaczeniu. Wcześniej niedoceniany - dziś na szczęście coraz bardziej obecny w polskich szkołach. Jakie wyzwania towarzyszą pracy szkolnych doradców, pedagogów i nauczycieli, realizujących zadania z tego zakresu?

Współczesny młody człowiek jest niezwykle ciekawym partnerem w rozmowach doradczych. Partnerem, którego problemy pokoleniowe należy dobrze poznać, zanim przystąpimy do próby przeprowadzenia skutecznego doradztwa. Co liczy się w życiu naszych uczniów i wychowanków? Czego potrzebują? Czego oczekują? I wreszcie - czego się boją w związku z wejściem na rynek pracy lub w nowy etap edukacyjny? To ostatnie pytanie zadałam ponad dwudziestu respondentom, pozyskanym spośród moich uczniów. Młodzi ludzie, kształcący się w różnych zawodach, generalnie prezentowali pozytywne nastawienie wobec nowych perspektyw, otwierających się przed nimi po zakończeniu ponadgimnazjalnej edukacji. Dzielili się równocześnie pewnymi obawami, których kilka

pozwolę sobie zaprezentować.

Boję się, że nie znajdę pracy, którą będę lubił, i w której będę się spełniał...

Obawiam się braku możliwości rozwijania się w dziedzinach, które mnie interesują, sprawiają mi przyjemność i dają satysfakcję. Jeśli otrzymam taką możliwość, to boję się, że nie utrzymam się na rynku pełnym konkurencji.

Boję się, że będę zarabiał zbyt mało, aby żyć w taki sposób, o jakim marzę.

Warto zauważyć, że przyszli absolwenci nie obawiają się bezrobocia. Są świadomi, że z uzyskanymi już kwalifikacjami zatrudnienie znajdą. Mają jednak konkretne oczekiwania wobec stanowiska pracy: musi pozwalać na rozwój i dostarczać emocjonalnej satysfakcji. Chcieliby także, aby szeroko rozumiany sukces w życiu zawodowym przyszedł szybko. Pokolenie wchodzące aktualnie na rynek pracy żyje pod silną presją. W mediach serwowany jest wizerunek „życiowego zwycięzcy”, fotografującego się podczas luksusowych wakacji, kupującego drogie ubrania

i samochody, realizującego oryginalne i oczywiście kosztowne pasje. O wartości pracy i stopniowego rozwoju we własnym tempie nie wspomina się. Paradoksalnie klasyczna, rozciągnięta w czasie ścieżka kariery przestaje być postrzegana jako sukces. Moim zdaniem warto temu zagadnieniu poświęcić więcej czasu podczas spotkań indywidualnych oraz z zespołami klasowymi. Pomoc uczniom w określeniu własnych wartości, zainspirowanie do planowania ścieżki kariery zawodowej i przyjmowania odpowiedzialności za realizację tych planów w znacznym stopniu pomoże rozwiązać ich obawy. Natomiast ukształtowanie postawy akceptacji wobec możliwości różnorodnego przebiegu indywidualnego rozwoju zawodowego ocali wielu przyszłych absolwentów przed ustawicznym porównywaniem się z innymi ludźmi i rozczarowaniem.

Boję się, że powinnam wybrać studia, chociaż mam inny i chyba lepszy pomysł na siebie. Dobrze się uczyć i wszyscy studiowania ode mnie oczekują.

Boję się, że studia, które wybiorę nie przyniosą mi realnych korzyści w przyszłości, i że czas na nie przeznaczony można wykorzystać inaczej, lepiej...

Boję się, że nie znajdę interesującego mnie kierunku studiów i będę wybierać „z rozsądku” a nie z pasji.

W realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkołach niezwykle ważne jest wychowywanie do świadomego i

odpowiedzialnego funkcjonowania w zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej. Obok analizy potencjału przyszłego absolwenta konieczne jest promowanie otwartości na rozwój osobisty i uczenia się przez całe życie. Ta ostatnia kategoria istnieje w społecznej świadomości, ale wciąż przyszłym absolwentom i ich rodzicom wydaje się, że wybór kierunku studiów to ostateczny i najważniejszy determinant, wpływający na całe przyszłe życie młodego człowieka. Oczywiście jest to decyzja niezwykle ważna i do jej podjęcia należy się odpowiednio przygotować. Niemniej oczekiwanie, że ukończenie konkretnego kierunku zapewni absolwentowi satysfakcjonujące zatrudnienie do emerytury jest dzisiaj nieuzasadnione. Tak samo błędne jest twierdzenie, że pomyłka w wyborze przekreśli karierę absolwenta. Z pewnymi wyjątkami ukończony kierunek studiów wcale nie musi trwale określić ścieżki kariery absolwenta. Studia muszą służyć rozwojowi i podnoszeniu kwalifikacji, ale warto pamiętać, że przy ogromnej dostępności kursów, szkoleń czy studiów podyplomowych, można

w stosunkowo krótkim czasie zmienić lub uzupełnić swój profil zawodowy. Warto przedstawiać uczniom takie możliwości przed wyborem kierunku studiów. Niwelując stres związany z ryzykiem dokonania niewłaściwego wyboru, obniżamy po prostu to ryzyko, a uczeń zyskuje poczucie bezpieczeństwa. Należy pamiętać, że decyzje podejmowane w takich właśnie warunkach noszą w sobie ogromny potencjał motywujący.

Istotny problem stanowi także określenie, czy w danej sytuacji studia są najlepszym rozwiązaniem. Istnieją zawody, w których ugruntowane praktyką umiejętności mają większe znaczenie niż np. dyplom licencjata. Niepodjęcie studiów wcale nie musi oznaczać rezygnacji z podnoszenia kwalifikacji – absolwent może przecież wybrać zupełnie inną, ale także wartościową ścieżkę. Tutaj często oponują rodzice, którzy postrzegają wyższe wykształcenie jako wartość samą w sobie. Szczególnie w tym obszarze ogromną rolę mają do odegrania doradcy zawodowi, prezentując widoczne na rynku pracy, realne zapotrzebowanie na „fachowców” i atrakcyjne możliwości zatrudnienia.

Obawiam się nieporozumień z szefem i innymi pracownikami.

Od wielu lat pracodawcy podkreślają, że do najbardziej pożądanych cech idealnego pracownika należy komunikatywność i umiejętność pracy w zespole. Kształtowanie tych kompetencji jest możliwe podczas realizacji podstaw programowych wielu przedmiotów. Tematykę tę chętnie podejmują również wychowawcy, a i uczniowie znają wagę poruszanych zagadnień. Warto jednak uświadamiać przyszłym absolwentom, że sytuacje konfliktowe często będą pojawiały się w życiu zawodowym – zwłaszcza w branżach, w których praca odbywa się pod presją czasu – i należy się z tym liczyć. Warto równocześnie wyposażać uczniów nie tylko w umiejętność unikania konfliktów, ale również w zdolność skutecznego ich rozwiązywania. Różnego rodzaju gry decyzyjne i lekcje w elementami dramy mogą być przyczynkiem do wypracowania właściwej postawy przyszłego pracownika.

Rynek pracy zmienia się nieustannie tak, jak zmieniają się potrzeby przyszłych absolwentów, aspirujących do roli świadomych uczestników tego rynku. W kontekście tych przeobrażeń, diagnoza wspomnianych potrzeb zawsze powinna stanowić priorytet dla osób realizujących zadania z zakresu doradztwa. Ten aspekt pozostanie niezmienny.

Obok analizy potencjału przyszłego absolwenta konieczne jest promowanie otwartości na rozwój osobisty i uczenia się przez całe życie

Marta Oleksiak

Zespół Szkół nr 4 we Włocławku

Realizacja doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkole

*Wybierz pracę, którą kochasz,
a nie będziesz musiał pracować
nawet przez jeden dzień w swoim życiu.*
Konfucjusz

Rozterki związane z planowaniem własnej przyszłości towarzyszą człowiekowi od zawsze, jednak w dzisiejszych czasach ciągle nabywanie i podnoszenie kwalifikacji staje się czynnikiem na trwałe wpisanym w życiorys zawodowy każdego człowieka. Nie jest to już domeną ludzi młodych wchodzących na rynek pracy. Duża świadomość wysokich kosztów, przypadkowych, błędnych i nieprzemyślanych decyzji powoduje, że coraz ważniejszym elementem systemu edukacji staje się wyposażenie uczniów w umiejętności przydatne w podejmowaniu racjonalnych decyzji dotyczących wyboru zawodu, które rzutować będą na dalszy przebieg kariery zawodowej młodego człowieka. Z takiego stanu rzeczy wyrasta konieczność rozwijania u uczniów umiejętności umożliwiających rozpoznawanie własnych uzdolnień, umiejętności i zainteresowań oraz sposobów radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych. Poznanie posiadanych zasobów zwiększa skuteczność i trafność podejmowanych decyzji zawodowych.

Naprzeciw tym wyzwaniom wychodzi Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego, który obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę, mających na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery edukacyjno-zawodowej.

W poniższym artykule zaprezentuję sposób realizowania doradztwa edukacyjno-zawodowego w Zespole Szkół nr 4 we Włocławku, w skład którego wchodzi IV Liceum Ogólnokształcące oraz Wygaszane Gimnazjum nr 7. Doradztwo zawodowe w Zespole Szkół nr 4 we Włocławku jest nieodłączną częścią funkcjonowania szkoły. Szkoła, która umożliwia uczniom nie tylko poznanie możliwości zdobycia zawodów, ale przede wszystkim zapewnia poznanie i rozwój świadomości własnych zasobów i swojego potencjału edukacyjno – zawodowego.

Doradztwo zawodowe jest realizowane w szkole na podstawie corocznie ewaluowanego i modyfikowanego Wewnętrzny Systemu Doradztwa Zawodowego, który:

- jest integralną częścią ogólnego planu dydaktyczno-wychowawczego szkoły
- w sposób istotny przyczynia się do podniesienia jakości działań w tym obszarze
- zapewnia profesjonalną pomoc zlokalizowaną w otoczeniu ucznia, minimalizując tym samym zarówno koszty psychiczne wynikające z niewłaściwych wyborów, jak i koszty materialne związane z dojazdem do placówek specjalistycznych
- zapobiega przypadkowości podjętych przez młodzież decyzji dotyczących edukacji i planowania kariery zawodowej
- uczy młodzież elastycznego dopasowywania swojej ścieżki edukacyjno-zawodowej do zmian na rynku pracy
- rozwija umiejętność świadomego zarządzania swoją karierą zawodową
- wskazuje na praktyczne wykorzystanie edukacji w życiu zawodowym poprzez podkreślenie jej celowości i sensowności
- przyczynia się do wzrostu zaangażowania uczniów w sam proces edukacji
- odpowiada na potrzeby uczniów w zakresie doradztwa zawodowego
- wspiera rodziców i nauczycieli w podejmowanych przez nich działaniach doradczych na rzecz młodzieży
- przygotowywany jest w porozumieniu ze wszystkimi zainteresowanymi osobami (uczniowie, rodzice, nauczyciele)

Zespół Szkół nr 4 we Włocławku posiada odpowiednie zasoby do realizacji zadań zaplanowanych w ramach WSDZ. W szkole zatrudniony jest doradca zawodowy koordynujący działania doradcze. Szkoła dysponuje odpowiednim zapleczem do diagnozowania zasobów uczniów oraz udzielania indywidualnych porad i konsultacji. Ponadto doradca zawodowy dysponuje bazą danych o zawodach, rynku pracy, informatorami o szkołach ponadgimnazjalnych i wyższych, specjalistyczną literaturą, scenariuszami zajęć doradczych, broszurami.

Treści z zakresu doradztwa zawodowego i poradnictwa kariery są realizowane w szkole zgodnie harmonogramem działań WSDZ: na godzinach do dyspozycji wychowawcy, lekcjach przedmiotowych, zajęciach z doradcą zawodowym, spotkaniach z przedstawicielami szkół wyższego szczebla, spotkaniach z przedstawicielami zawodów oraz poza szkołą poprzez udział uczniów we Włocławskich Targach Szkół, Pracy i Zawodów, targach edukacyjnych organizowanych przez szkoły wyższe oraz wycieczkach do zakładów pracy.

Pracownicy szkoły odpowiednio do swoich kwalifikacji realizują zagadnienia doradztwa zawodowego, wskazując uczniom możliwości praktycznego zastosowania zdobytych umiejętności i wiedzy oraz uświadamiając wagę poszczególnych przedmiotów w kształtowaniu kariery zawodowej. Wykorzystując wiedzę na temat uczniów, pomagają im w określaniu indywidualnego profilu. Dla uczniów chcących rozwijać swoje zainteresowania prowadzą zajęcia pozalekcyjne i koła zainteresowań.

W Zespole Szkół nr 4 we Włocławku zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego realizowane są w systemie modułowym. System modułowy zakłada, że w każdej klasie realizowane są podobne treści, ale inna jest ich organizacja, chodzi tu o pogłębianie informacji zdobytych wcześniej. Jest on moim zdaniem bardzo efektywny, gdyż uczniowie mają szansę poznawać siebie, predyspozycje zawodowe i rozpoznawać swoje zmieniające się zainteresowania zawodowe cały czas. W klasach gimnazjalnych działania doradcze skupiają się na podjęciu trafnych i świadomych decyzji edukacyjnych, natomiast w liceum ogólnokształcącym na podjęciu decyzji zawodowych.

W gimnazjum realizowane są następujące moduły: poznanie siebie, poznanie zawodów i rynku pracy oraz podejmowanie decyzji edukacyjnych.

W przypadku liceum ogólnokształcącego zagadnienia doradztwa zawodowego nabierają szczególnego znaczenia, ponieważ decyzje podjęte na tym etapie bezpośrednio wpływają na kształt pierwszych lat w dorosłości. Uczniowie są często sfrustrowani i przytłoczeni koniecznością podjęcia decyzji, która determinuje ich przyszłość. Odpowiadając na potrzeby młodzieży, działania doradcze służą głównie inspirowaniu uczniów, ukazywaniu licznych możliwości, a w konsekwencji pomocy w opracowywaniu indywidualnych planów działania. Działania doradcze realizowane są w liceum w następujących modułach: bilans zasobów, rynek pracy, indywidualny plan działania.

Działania doradcze w Zespole Szkół nr 4 we Włocławku realizowane są w różnych formach dostosowanych do wieku, okresu rozwojowego oraz zdiagno-

zowanych potrzeb uczniów, rodziców i nauczycieli. Zaliczyć do nich można:

- badanie (diagnoza) zapotrzebowania na działania doradcze prowadzone corocznie w szkole
- zajęcia z zakresu orientacji zawodowej realizowane przez doradcę zawodowego
- indywidualne diagnozowanie predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów przez szkolnego doradcę zawodowego
- gromadzenie i udostępnianie informacji o zawodach, o szkołach ponadgimnazjalnych i wyższych, o rynku pracy (lokalnym, krajowym, w UE), o możliwościach kształcenia i zatrudnienia, obowiązującym prawie pracy
- warsztaty świadomego planowania kariery przeprowadzane przez doradców zawodowych z poradni psychologiczno-pedagogicznej
- godziny do dyspozycji wychowawcy, na których poruszane są zagadnienia poznawania siebie, wyboru dalszej drogi kształcenia
- lekcje przedmiotowe, na których są realizowane treści z zakresu doradztwa zawodowego zgodnie z założeniami WSDZ
- badanie losów edukacyjnych i zawodowych absolwentów
- wspieranie rodziców w działaniach doradczych poprzez organizowanie spotkań szkoleniowo-informacyjnych, udostępnianie im informacji i materiałów, udzielanie informacji edukacyjnej i zawodowej - spotkania indywidualne
- praca z rodzicami uczniów o specyficznych potrzebach edukacyjnych, z problemami zdrowotnymi, emocjonalnymi, społecznymi
- spotkania z przedstawicielami zawodów w ramach cyklu „Spotkanie z profesjonalistą”
- spotkania z przedstawicielami pracodawców, np. Cech Rzemiosł Różnych
- prowadzenie kółek zainteresowań dla uczniów
- udzielanie indywidualnych porad uczniom niezdecydowanym w podjęciu decyzji o wyborze szkoły ponadgimnazjalnej, mającymi problemy zdrowotne lub osobiste, ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, kierowanie w sprawach trudnych do specjalistów: doradców zawodowych w poradni psychologiczno-pedagogicznej
- organizowanie przedsięwzięć w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery
- organizowanie szkolnych i międzyszkolnych konkursów zawodoznawczych, kampanii doradczych, prezentacji zawodów, festiwali talentów
- aranżowanie wycieczek zawodoznawczych, do zakładów pracy, firm, instytucji.

Celem uniknięcia zasklepienia się usług doradztwa zawodowego wewnątrz szkoły oraz zapobiegnię-

cia działania w oderwaniu od realiów świata pracy ogromne znaczenie ma współpraca z innymi instytucjami. Mając na uwadze powyższe w realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego, Zespół Szkół nr 4 współpracuje między innymi z:

1. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną we Włocławku (kierowanie na konsultacje do specjalistów uczniów mogących mieć przeciwwskazania zdrowotne do nauki i pracy, współorganizowanie międzyszkolnego konkursu „Spotkanie z profesjonalistą”)

- Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy we Włocławku (spotkania lekarza z młodzieżą klas III gimnazjum dotyczących przeciwwskazań zdrowotnych do nauki i pracy)

- Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży działające przy OHP we Włocławku (warsztaty z doradcą zawodowym i pośrednikiem pracy, udział młodzieży w targach pracy, przekazywanie uczniom informacji o ofertach pracy sezonowej, o kursach i szkoleniach)

- Cechem Rzemiosł Różnych we Włocławku (spotkania z młodzieżą gimnazjalną na temat form i zasad realizowania praktycznej nauki zawodu)

- lokalnymi przedsiębiorcami i pracodawcami (pre-

zentowanie specyfiki wykonywanego zawodu, zapoznanie z profilem działalności firmy w trakcie wycieczek do zakładów pracy)

- organizacjami skupiającymi przedstawicieli różnych zawodów, np. Izba Lekarska, Izba Adwokacka

- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie (prezentacja wolontariatu jako pierwszej pracy oraz współpraca w zakresie rekrutacji wolontariuszy)

- agencjami zatrudnienia (prelekcje dla młodzieży licealnej na temat wymagań pracodawców oraz przebiegu procesu rekrutacyjnego – dokumenty aplikacyjne i rozmowa kwalifikacyjna)

- szkołami wyższego szczebla (prezentacja oferty edukacyjnej uczniom klas kończących etap edukacyjny).

Wszelkie działania pracowników szkoły mają na celu przygotowanie uczniów do samodzielności, radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych, łatwej adaptacji do nowych warunków w środowisku szkolnym i zawodowym. Chęć sprostania oczekiwaniom uczniów jest dla nauczycieli Zespołu Szkół nr 4 we Włocławku wyzwaniem i motywacją do podejmowania różnorodnych działań w tym zakresie.

Jagna Snopko, Grażyna Woźniak, Halina Kaszyńska
Branżowa Szkoła I stopnia nr 6 Specjalna w Bydgoszczy

Zadanie specjalne: uczeń z niepełnosprawnością

Prawda to bowiem wiecznie żywa, że poza przygotowaniem zawodowym człowieka, poza jego wykształceniem najistotniejszą, najbardziej podstawową wartością w jego pracy jest jego Człowieczeństwo - pisała Maria Grzegorzewska, pedagog, która walczyła o pełne prawo do nauki, do pracy i szacunku osób z niepełnosprawnościami. Sentencja ta przyświeca działaniom nauczycieli zajmujących się doradztwem zawodowym w Branżowej Szkole I stopnia nr 6 Specjalnej w Bydgoszczy.

Każdy człowiek jest istotą społeczną, wypełnia określone role w swojej rodzinie i środowisku, a ważną część jego życia stanowi praca. Jeżeli wszystkie narządy i układy dobrze funkcjonują i współpracują, czuje się zdrowy, jest pełnosprawny. Niestety wzajemny układ narządów człowieka może ulec zakłóceniu lub zaburzeniu na skutek zadziałania różnych czynników. Jeżeli sprawność jest ograniczona, czyli poniżej normy, wówczas określa się ją jako niepełnosprawność.

W naszej placówce kształcimy młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. Przyjmuje się, że jest to stan obniżonej sprawności umysłowej w stosunku do stanu normalnego, charakteryzujący się niedorozwojem lub zaburzeniami procesów percepcyjnych, uwagi, pamięci i myślenia. Młodzież spostrzega wolniej, mniej dokładnie analizuje, posiada słabszą pamięć, ma mały zasób słownictwa. Podejmuje działania pod wpływem nastroju i emocji. Czasem widoczny jest brak samodzielności, konsekwencji, naśladownictwo innych. Często uczniowie charakteryzują się brakiem równowagi emocjonalnej, zaburzeniami zachowania i słabym tempem pracy. Niestety, coraz częściej stwierdzamy występowanie niepełnosprawności sprzężonych, np. osoba niedowidząca, niedosłysząca lub z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, z niepełnosprawnością ruchową i z upośledzeniem umysłowym.

Przedstawiona powyżej krótka charakterystyka osób z niepełnosprawnościami wskazuje na szereg ograniczeń w nauce zawodu. Czy to musi oznaczać ich wykluczenie z rynku pracy? Robimy wszystko, żeby tak się nie stało. Działania szkół branżowych specjalnych ukierunkowane są na przygotowanie młodzieży do uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym poprzez poradnictwo, szkolenie i pomoc w zatrudnieniu.

Wybór zawodu i zaplanowanie optymalnej drogi edukacyjnej, gwarantującej jego zdobycie, jest zawsze dla osób z niepełnosprawnościami sytuacją trudną. Osoby, które wspierają je w podejmowaniu decyzji zawodowych i ich realizacji (rodzice, nauczyciele, doradcy zawodowi ze szkół i poradni psychologiczno-pedagogicznych, lekarze), stają przed wieloma problemami i muszą uwzględnić różnorodne czynniki i bariery.

Młodzież z naszej szkoły najlepiej radzi sobie w zawodach polegających na wykonywaniu. Taką pracę proponują im firmy pro-

dukcyjne oraz rzemieślnicze. Dostosowaną ofertę zatrudnienia generują także zakłady pracy chronionej, w których obowiązki i zakres prac uwzględniają potencjał, ale też ograniczoną sprawność pracowników. Nasi absolwenci znajdują i utrzymują zatrudnienie w Zakładach Aktywności Zawodowej w Bydgoszczy. Jednakże wymaga to posiadania orzeczenia o niepełnosprawności, wydanego przez komisję lekarską, które nie jest tożsame z orzeczeniem z poradni psychologiczno-pedagogicznej o niepełnosprawności intelektualnej. Trzeba więc odpowiednio szybko zadbać o spełnienie wszystkich wymogów formalnych.

Otwarty rynek pracy stawia duże wymagania dotyczące nie tylko wiedzy i kwalifikacji zawodowych, ale też rozwoju umiejętności poznawczych i społecznych. Trzeba radzić sobie w rzeczywistości, którą cechuje wielokierunkowość i zmienność. Szkoła specjalna ma zatem do zrealizowania dodatkowe, niełatwe zadanie. Musi ukształtować pozytywny stosunek do obowiązków i pracy oraz wdrożyć do doksztalcenia się przez całe życie.

Uczniowie naszej szkoły wywodzą się z różnych środowisk, znaczna ich część dojeżdża z małych miejscowości. Nie zawsze najbliższe otoczenie jest w stanie wesprzeć ich adekwatnie do potrzeb. Często wiedza i poglądy na temat określonego zawodu powtarzane przez osoby z najbliższego środowiska, są

pełne luk i stereotypów. Ponadto wielu uczniom brak właściwych wzorców rodzinnych wobec pracy i samorozwoju. Nic więc dziwnego, że to szkoła odgrywa wiodącą rolę w kształtowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych uczniów. Spełnienie tych zadań wymaga systematycznej pracy zespołu zajmującego się doradztwem zawodowym. Wszystkie poprzedzone diagnozą, działania, formy, metody i narzędzia, opisane w Wewnątrzszkolnym Systemie Doradztwa Zawodowego realizowane są przez kierownika szkolenia praktycznego, nauczyciela przedsiębiorczości, pedagoga szkolnego, nauczycieli i wychowawców.

Nasze działania kierujemy do uczniów, ich rodziców, kandydatów do szkoły oraz absolwentów. Są to oczywiście działania zindywidualizowane. Od wielu lat prowadzimy rozmowy doradcze z kandydatami do szkoły, wspieramy uczniów gimnazjów w wyborze kierunku kształcenia, między innymi przez

organizację warsztatów, na których poznają zawody. To forma praktycznych ćwiczeń, w których biorą także udział nasi uczniowie.

**Szkoła specjalna musi ukształtować
pozytywny stosunek do obowiązków i pracy
oraz wdrożyć do doksztalcenia się
przez całe życie**

Przeprowadzamy rozmowy z rodzicami kandydatów. Zdarzają się bowiem sytuacje, że dzieci mają tak wiele przeciwwskazań do zawodu, że optymalny wybór musi być oparty o specjalistyczną pomoc.

Staramy się, żeby wsparcie uczniów w realizacji doradztwa zawodowego było systemowe. Ta wielokierunkowość działań, np. warsztaty grupowe, sesje indywidualne, wyjścia na Giełdy Pracy, dostępność ofert pracy, baza informacji na stronie internetowej, spowodowała zaktywizowanie już uczniów klas pierwszych. Coraz częściej poszukują oni pracy tymczasowej. Młodzież chętnie korzysta z pomocy Szkolnych Punktów Informacji i Kariery, gdzie przygotowują, ze wsparciem doradcy zawodowego, dokumenty aplikacyjne, radzą się też w sprawie wyboru kursów, dzięki którym nie tylko znajdują zatrudnienie przy pracach pomocniczych na produkcji, ale stają się z czasem atrakcyjnymi pracownikami.

Nie sposób nie wspomnieć o absolwentach. Nawet osoby, które wiele lat temu ukończyły szkołę chętnie dzielą się z nami informacjami o swoich losach. Odwiedzają, chwalą się sukcesami osobistymi i zawodowymi. W sytuacjach problemowych nadal korzystają ze wsparcia doradcy zawodowego, który pomaga znaleźć im zatrudnienie. Jesteśmy spokojni, kiedy wiemy, że radzą sobie w realizacji zadań zawodowych. To jest ich sukces i nasza satysfakcja.

Dorota Łańcucka
KPCEN we Włocławku

Seminarium *Aktywizacja zawodowa uczniów z niepełnosprawnościami*

O procesie wspierania uczniów z niepełnosprawnościami w wyborze zawodu i kierunku dalszego kształcenia rozmawiali we włocławskim KPCEN dyrektorzy i specjaliści szkół i placówek opiekuńczo-wychowawczych z Włocławka, Lipna i Radziejowa. Podkreślano, że każdy uczeń ze względu na niepełnosprawność czy zaburzenia, także w obszarze doradztwa i aktywizacji zawodowej powinien być traktowany indywidualnie, z uwzględnieniem kontekstu biopsychospołecznego. **Na każdym etapie**

rozwoju dziecka należy pamiętać nie tylko o barierach i trudnościach w jego funkcjonowaniu, ale także o predyspozycjach oraz kształtowaniu umiejętności i kompetencji przydatnych w przyszłym samodzielnym życiu.

Doświadczeniami związanymi z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych podzielił się z uczestnikami seminarium Adam Turek, dyrektor Zakładu Aktywności Zawodowej we Włocławku. O potrzebie systematycznej komunikacji, współpracy

grupowej i środowiskowej mówiła Dyrektor Warsztatów Terapii Zajęciowej z Lipna, Lidia Nierychlewska, która razem ze swoimi pracownikami bardzo szeroko przedstawiła trudną niekiedy codzienność funkcjonowania zawodowego osób dorosłych. Z kolei dyrektor Szkolnego Ośrodka Wychowawczego Zgromadzenia Sióstr Małych Miłosierdzia, siostra Małgorzata Kalinowska zwróciła uwagę na konieczność rozwijania kompetencji emocjonalnych u swoich podopiecznych i radzenie sobie w sytuacjach kryzysowych. Ważnym elementem efektywnego wsparcia rozwoju zawodowego uczniów z niepełnosprawnościami jest badanie losów absolwentów, bowiem zarówno w sferze mentalnej samych zainteresowanych o korzyściach zatrudnienia, jak i wśród pracodawców mamy jeszcze trochę do zrobienia.

Zarówno uczestnicy, jak i prelegenci seminarium podkreślali rolę rodziców w przygotowaniu dziecka i ucznia do przyszłości, z naciskiem na równoległe doskonalenie także ich wiedzy i umiejętności w obszarze doradztwa, bo to właśnie rodzic jest pierwszym doradcą dla swojego dziecka. Cenną informacją dla słuchaczy spotkania okazały się instrumenty wsparcia dla osób niepełnosprawnych wchodzących na rynek pracy, przedstawione przez doradcę zawodowego Powiatowego Urzędu Pracy we Włocławku.

Organizatorzy seminarium - Dorota Łańcucka i Dariusz Jąłoszyński z pracownikami i uczestnikiem Środowiskowego Domu Samopomocy w Radziejowie, którzy zadbali o świąteczny, wielkanocny nastrój

Zrozumienie potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jest integralną częścią systemu kształcenia i wychowania. Świadome tworzenie przestrzeni społecznej i edukacyjnej dostępnej dla wszystkich uczniów, potem pracowników, to nie tylko wyraz wrażliwości i odpowiedzialności, ale także wymiar pragmatyczny – przygotowanie do samodzielnego i satysfakcjonującego funkcjonowania w przyszłości. Realizowanie różnych form aktywności społecznej i zawodowej już od najmłodszych lat sprzyja budowaniu poczucia własnej wartości, a rozpoczęcie pracy zawodowej absolwenci z niepełnosprawnościami utożsamiają z normalnością i szeroko rozumianą dorosłością.

Portfolio zawodowe ucznia

Portfolio zawodowe to celowo zbierane prace ucznia dokumentujące jego wysiłki, postępy i osiągnięcia ukierunkowane na wybór kariery zawodowej. W pedagogice jest rozumiane jako zbiór intencjonalnie zbieranych wytworów, który ma na celu wzmocnienie procesu uczenia się. Portfolio to także zgromadzenie wszystkich informacji, jakie mogą być potrzebne do prezentacji własnej osoby. Jest to swoiste archiwum dyplomów, dat, osiągnięć i dokumentacji podejmowanych działań, uporządkowane i posegregowane, dzięki czemu łatwo wybrać informacje potrzebne do prezentacji własnej osoby. Mając odpowiedni zbiór, można w każdej chwili sięgnąć po informacje do napisania dokumentów aplikacyjnych i przedstawić te, które odpowiadają wymaganiom pracodawcy na dane stanowisko.

Portfolio daje najlepsze efekty tam, gdzie proces rozwoju ucznia wykracza poza mury szkoły, ramy przedmiotów szkolnych i wymagań podstawy programowej, a oczekiwane efekty rozwoju uczniów są głębsze, szersze, bardziej złożone niż standaryzowane wiadomości i umiejętności przedmiotowe – czyli sprawdzi się jak najbardziej podczas procesu zdobywania samowiedzy, identyfikowania własnych zasobów, poznawania świata pracy i w końcu podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych. Elektroniczne portfolio oferuje ponadto łatwość i szybkość replikacji, edycji, prezentacji i publikacji, ułatwia wzajemną ocenę uczniów.

Uczniowie od dawna doskonale poruszają się w wirtualnym świecie. Wielu z nich ma stronę www, blog, profil w NK, na Facebooku czy MySpace. Publikują swoje zdjęcia, filmy i wypowiedzi. Warto uporządkować te działania, nadać im odpowiedni kształt, wyznaczyć cele, a także zwrócić uwagę uczniów na dbanie o swój dobry wizerunek w sieci. Jedną z propozycji jego kształtowania w sposób, który jednocześnie pomaga się uczyć, rozwijać swoje pasje i planować własną przyszłość, jest edukacyjne (ewentualnie zawodowe) ePortfolio. Jest to osobiste miejsce w sieci, w którym uczeń może opisywać swoje osiągnięcia i dokumentować je certyfikatami, może także pokazać, co faktycznie umie, czego udaje mu się dokonać w różnych dziedzinach za pomocą filmików, nagrań, tekstów, rysunków, programów swojego autorstwa.

Stworzenie i aktualizowanie ePortfolio wymaga od ucznia wykonywania szeregu czynności związanych z dokumentowaniem jego doświadczeń i osiągnięć.

Czasem będą to skany dokumentów (świadectwo, zaświadczenie, dyplom, karty pracy, kwestionariusze), a czasem zdjęcia lub filmiki wykonywane w różnych miejscach (bardzo często poza szkołą).

W jaki sposób uczniowie mogą przedstawiać artefakty?

Po pierwsze **zdjęcia cyfrowe**. Dziś każdy ma telefon z możliwością rejestrowania obrazu, dźwięku i wideo. Nowoczesne smartfony i tablety, oprócz zwykłego rejestrowania i odtwarzania, dają też możliwości korzystania z licznych aplikacji rozszerzających możliwości wbudowanych peryferiów, a nawet obróbki obrazu. Uczniowie mogą więc po prostu zacząć swoim telefonami robić zdjęcia i kręcić filmiki pod kątem wykorzystania ich w swoim ePortfolio.

Po drugie **nagrywanie dźwięku**, czyli **podcast**. Podcasty stały się popularnym narzędziem w sieci i spotykamy je na wielu stronach edukacyjnych. Uczniowie i nauczyciele mogą również w prosty sposób tworzyć swoje nagrania nagrywając komentarze przy pomocy darmowego oprogramowania, na przykład **audacity**. Można także tworzyć podcasty, wykorzystując dyktafon w komórce. Jeszcze inną możliwość dają tzw. fotokasty – robimy serię zdjęć i nagrywamy na dyktafon rozmowy, wywiady, a następnie łączymy pokaz slajdów z **nagraniami audio**.

Po trzecie tworzenie **prezentacji**. Chodzi tu o dokumenty i prezentacje online (np. Google Docs), filmiki wideo lub slajdowiska w formacie wideo wygenerowane z serii zdjęć/grafik (np. dla YouTube.com), filmiki wideo wygenerowane na podstawie prezentacji Keynote lub PowerPoint. Można je łatwo uzupełnić o ścieżkę dźwiękową, łatwo opublikować i odtwarzać na niemal każdym urządzeniu mobilnym. Można również wykorzystać prezentacje nieszablonowe (np. Prezi.com). Bardzo popularne są mobilne narzędzia do zapisu obrazu, wideo i dźwięku – zawsze dostępne i prawie bezgranicznie akceptowane przez młodzież. Sama propozycja nauczyciela, by zamiast przygotowania papierowego artefaktu, plakatu albo prezentacji w nieśmiertelnym PowerPoint nakręcić film komórką, może być dla uczniów zaskakującym powiewem świeżości. Jeszcze innym pomysłem na tworzenie artefaktów jest **pisanie tekstów** (pisanie bloga, artykuły, strony internetowe) czy **tworzenie arkuszy kalkulacyjnych**.

Większość z tych czynności uczeń wykonuje przy pomocy urządzeń mobilnych (fotografowanie, ska-

nowanie, nagrywanie audio i wideo). Pozostaje do rozwiązania problem, gdzie w sieci może stworzyć i prowadzić swoje ePortfolio. ePortfolio, technicznie rzecz biorąc, jest rodzajem wyspecjalizowanej strony www, którą można obsługiwać online, wygodnie i szybko modyfikować, uaktualniać i dostosowywać do konkretnych potrzeb, dodając nowe lub może ukrywając niepotrzebne chwilowo elementy. Istnieją profesjonalne serwisy ePortfolio, np. Mahara, jednak dobrze wybrać proste w obsłudze, bezpłatne miejsce w sieci oparte o ogólnodostępne serwisy. Przy doborze należy pamiętać, aby unikać serwisów o ograniczeniach czasowych użytkowania i/lub utrzymywanych z reklam - ePortfolio przyda się na dłużej, być może na wiele lat, a reklamy nie są wymarzoną elementem portfolio.

Wśród serwisów ogólnego użytku pozwalających stworzyć bardzo profesjonalnie wyglądające ePortfolio bez żadnych kosztów, bez ograniczeń czasowych i bez jakichkolwiek reklam można wymienić np. serwisy Blogger i Google Sites (Witryny Google). Pierwszy z nich, **Blogger**, ma pewne ograniczenia techniczne: można w nim przechowywać pliki graficzne i wideo, przysyłając je bezpośrednio do konkretnego postu, za pośrednictwem edytora i w celu osadzenia w treści. Nie da się natomiast przesłać do Bloggiera plików innych typów (np. PDF). Ma za to szereg zalet: jest łatwy w obsłudze, pozwala na proste kształtowanie atrakcyjnego wyglądu serwisu, ma wbudowany bardzo przydatny w ePortfolio mechanizm tagowania, każdą ze stron (postów) można w dowolnym momencie łatwo ukryć, zapisując jako roboczą.

Drugi serwis, **Google Sites**, jest narzędziem tworzenia zaawansowanych stron internetowych. Umożliwia tworzenie serwisów internetowych o bardziej złożonej strukturze. Pozwala też na przysyłanie i przechowywanie plików dowolnego typu i bardzo łatwe osadzanie ich w treści stron www. Nie ma jedynie mechanizmów tagowania i dlatego dla zapewnienia czytelności i wyszukiwalności strony warto samodzielnie zadbać o ułożenie zamieszczonych treści w sensowną strukturę i wykazy.

Ciekawym narzędziem jest także serwis internetowy **SMART CV**. Dzięki zamieszczonemu tam poradnikowi uczeń krok po kroku uczy się tworzyć własne portfolio. Po założeniu konta ma do dyspozycji szablony, dzięki którym może stworzyć profesjonalną stronę. Szablon Smart CV BASIC to podstawowa forma życiorysu. Dzięki elektronicznemu CV w oryginalny sposób można przedstawić historię swojego doświadczenia zawodowego i wykształcenia. Do dyspozycji są także kolorowe diagramy, prezentujące poziom umiejętności ucznia, można też dodawać zdjęcia i grafiki. Dzięki temu serwisowi uczeń jest online, każdy może się z nim skontaktować za pomocą formularza, a poprzez skan kodu QR zapisać w telefonie dane kontaktowe. Oprócz

Smart CV BASIC do dyspozycji są jeszcze formy elektronicznego życiorysu dla bardziej wymagających - **Smart CV EXTRA** oraz Smart CV w formie książki 3D. Uczeń ma możliwość pisanie bloga, gdzie przedstawia swoje opinie i przemyślenia na temat np. procesu samopoznania czy poznawania świata zawodów, rynku pracy. Smart CV możesz przedstawić także w formie **książki 3D** – z możliwością skorzystania z ponad 50 różnych efektów i animacji, oraz przechodzenia między CV, portfolio, blogiem i danymi kontaktowymi.

Znalazłam też w Internecie platformę do tworzenia stron internetowych **WIX**. Jest tam do dyspozycji uczniów wiele szablonów do wykorzystania, również szablony do tworzenia portfolio i CV.

Niezwykle prostym narzędziem, bardzo przeze mnie lubianym dzięki tej prostocie właśnie, jest aplikacja **padlet**. Jest to proste i elastyczne narzędzie, tak zwana wirtualna tablica, która umożliwia zapisywanie na niej przeróżnych rzeczy - dokumentów, grafik, filmów, linków do stron www, fotografii. Może służyć do gromadzenia zbiorów, wspólnych opowieści, otrzymywania informacji zwrotnej czy składania życzeń. Zastosowań może być bardzo dużo. Dodawanie elementów do tablicy jest kwestią kilku kliknięć. Oferuje różne opcje ograniczania dostępu. Dlatego wydaje się być świetnym narzędziem do tworzenia prostych portfolio uczniowskich. Aby zacząć przygotować z padletem musimy zapoznać się z jego działaniem. Aplikacja dostępna jest w języku polskim na stronie: <http://pl.padlet.com>. Filmik w linku pokazuje, jak zainstalować program i jak można z niego korzystać: <https://www.youtube.com/watch?v=a-qQsDfpMhP4>. To bardzo proste.

Dzięki padletowi można zaprezentować wiele artefaktów. Oprócz fotografii świadectw czy dyplomów uczniowie mogą dokumentować próbki swoich prac, prezentować osiągnięcia, własne strony www, zamieszczać filmy np. z imprez szkolnych, konkursów, eksperymentów. Uczniowskie padlety mogą zawierać stworzone przez nich prezentacje, relacje ze spotkań z doradcą zawodowym, filmy edukacyjne, wyniki testów, wywiady z przedstawicielami interesujących ich zawodów. Możliwości jest mnóstwo, wszystko zależy od inwencji i zaangażowania uczniów. Do celów tworzenia Portfolio padlet może nie jest narzędziem idealnym, ale na tyle prostym, że może zachęcić uczniów do wykorzystywania bardziej skomplikowanych narzędzi, np. zaproponowanych wcześniej platform internetowych.

Zastosowanie padleta w doradztwie zawodowym jest bardzo szerokie. Doradca może z powodzeniem wykorzystywać to narzędzie w pracy z indywidualnym uczniem. Na tablicy wysłanej do konkretnego ucznia można umieścić filmik edukacyjny, test predyspozycji zawodowych czy wskazać miejsce, gdzie uczeń może wyszukać sobie szkołę zawodową w swo-

jej okolicy. Może to być zadanie dla ucznia przed rozmową z doradcą, materiał do refleksji na swój temat. Uczeń może powiadomić nauczyciela o swoich wynikach testów, podzielić się przemyśleniami, obawami lub pomysłami na temat własnej przyszłości. Może na tablicy przypiąć ciekawy materiał, którym chciałby podzielić się z doradcą. Może też pochwalić się osiągnięciami, np. filmem nakręconym na szkolnych zawodach sportowych albo nagrodzoną pracą plastyczną. Wszystko to na jednej tablicy. Dzięki padletowi kontakt ucznia i doradcy jest dyskretny i atrakcyjny.

Padlet można wykorzystać na zajęciach z grupą. Na wirtualnej tablicy przyczepiamy pomoce, które chcemy wykorzystać podczas lekcji – linki do stron www, zdjęcia, filmy, prezentacje. Wszystko w jednym miejscu. Ogromną zaletą tego narzędzia (pracy w chmurze) jest możliwość korzystania ze swoich zasobów (zgromadzonych materiałów, filmów, dokumentów, prezentacji) nawet w sytuacji, gdy nie mamy pod ręką własnego laptopa. Wystarczy wejść na stronę pl.padlet.com, zalogować się i korzystać ze swoich wirtualnych tablic J. Jestem przekonana, że odpowiednio zachęceni uczniowie pokochają to narzędzie.

Takich narzędzi w Internecie jest bardzo dużo, warto zachęcić uczniów do poszukania lub wskazania im narzędzie przez nas już wypróbowane. I tutaj moja rada: warto tworzenie portfolio potraktować jako projekt edukacyjny i do jego realizowania wciągnąć innych nauczycieli. Szkolny pedagog czy szkolny doradca zawodowy, choćby nie wiem jak bardzo się starał, sam nie podoła. Tu potrzebny jest zespół

nauczycieli i delegowanie zadań. I nie chodzi tu wcale o to, by inni nauczyciele robili coś ponad, żeby dokładać im pracy. Chodzi raczej o współpracę i dobrą organizację pracy. Przykłady? Proszę bardzo. Polonista na lekcjach polskiego pomoże stworzyć uczniom CV, napisać rozprawkę na temat „Jak widzę swą przyszłość za 15 lat”. Kilka lekcji z wychowawcą można przeznaczyć na szukanie mocnych stron uczniów, prezentację zainteresowań czy w końcu diagnozowanie ich predyspozycji. Lekcja plastyki daje duże możliwości plastycznego opracowania jakiegoś ważnego dla portfolio tematu, na przykład zaprezentowania swoich osiągnięć w formie graficznej. Nieprzeceniona będzie też praca informatyka, to on może od strony technicznej pomóc uczniom tworzyć własne ePortfolio.

Możliwości jest bardzo dużo. I nie obiecuję, że będzie łatwo. Ale może jednak warto? Życzę powodzenia.

Opracowano na podstawie:

1. Mobilna edukacja. M-learning, czyli (r)ewolucja w nauczaniu (poradnik dla nauczyciela), pod red. L. Hojnacki, Think Global sp. z o.o., Warszawa 2011
2. Mobilna edukacja. M-learning, czyli (r)ewolucja w nauczaniu (poradnik dla ucznia), pod red. L. Hojnacki, Think Global sp. z o.o., Warszawa 2011
3. www.pl.padlet.com
4. www.sites.google.com
5. www.pl.wix.com
6. www.blogger.com
7. www.enauczanie.com
8. www.ceo.org.pl/pl/ekonomiawpraktyce/

Marta Drzewucka

Powiatowy Urząd Pracy w Lipnie

Doradztwo zawodowe w zadaniach instytucji rynku pracy

LOKALNY RYNEK PRACY - UWARUNKOWANIA PRACY DORADCY ZAWODOWEGO

Lokalny rynek pracy swoim zasięgiem obejmuje obszar 8 gmin. W przeważającej większości jest to obszar terenów wiejskich. Powiat lipnowski jest powiatem o charakterze rolniczym, który cechuje przeciętna struktura agrarna w skali kraju. Średnia wielkość gospodarstw rolnych ustalona w trakcie ostatniego spisu rolnego wynosi ok. 11 ha. Taka struktura agrarna powoduje powstawanie w gospodarstwie rolnym nadwyżki siły roboczej stanowiących ukryte bezro-

bocie. W ostatnim czasie zjawisko to ulega zmniejszeniu, gdyż domownicy w gospodarstwie rolnym rejestrują się w PUP celem zdobycia ubezpieczenia zdrowotnego i uzyskania dostępu do świadczeń systemu pomocy społecznej. Niejednokrotnie zasilają oni struktury osób bezrobotnych o niskich kwalifikacjach zawodowych lub bez kwalifikacji zawodowych.

Większość gospodarstw rolnych na terenie powiatu lipnowskiego to gospodarstwa towarowe lub półtowarowe, czyli takie, które produkują głównie na rynek. Takie zjawisko słabego utowarowienia go-

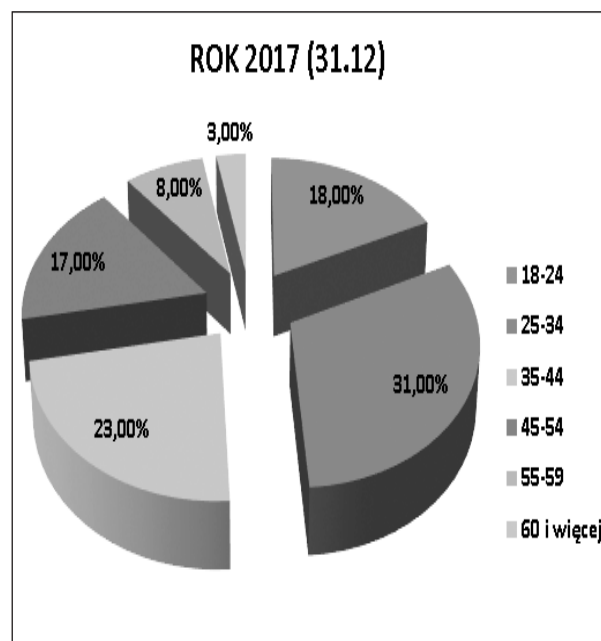
spodarków rolnych sprzyja powstawaniu problemów społecznych, gdyż zmniejsza szanse na wypracowanie zysków, które można przeznaczyć na potrzeby bieżące oraz na oszczędności.

Powiat lipnowski nie posiada rozwiniętego przemysłu, brakuje dużych zakładów przemysłowych. Dominuje sektor prywatny, działalności gospodarczych jednoosobowych, których zdolności inwestycyjne i możliwości zatrudnieniowe są znacznie ograniczone. Istniejące zakłady na terenie powiatu lipnowskiego reprezentują tzw. agrobiznes, czyli sektor przetwórstwa rolno-spożywczego, usług okołorolniczych. W związku z tym jest to często praca sezonowa, która nie zapewnia stabilizacji finansowej.

Stopa bezrobocia w powiecie lipnowskim z aktualnie posiadanych danych na koniec grudnia 2017 roku, wynosiła 17,5%. Obserwowana jest tendencja spadkowa - w ciągu dwóch ostatnich lat odnotowano spadek o 3,8 pkt. %. Pomimo spadku poziom bezrobocia jest nadal wysoki i jego skutki są odczuwalne na lokalnym rynku pracy. Jednak nie możemy twierdzić, iż na naszym terenie w skali kraju bezrobocie spada relatywnie wolniej. Z racji faktu, iż jest to spadek z poziomu o wiele wyższego, w związku z tym stopa nadal utrzymuje się na wysokim poziomie, zaś sytuacja na rynku pracy pozostaje trudniejsza, niż na pozostałych terenach województwa kujawsko-pomorskiego¹.

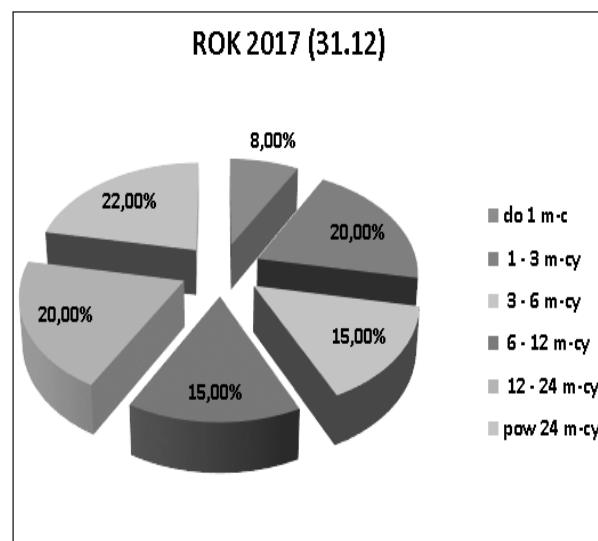
STRUKTURA OSÓB ZAREJESTROWANYCH W PUP

- Podział zarejestrowanych według wieku

¹W. Kmiec, Geneza trudnej sytuacji na rynku pracy w południowo-wschodnich powiatach województwa kujawsko-pomorskiego, ze szczególnym uwzględnieniem powiatów lipnowskiego, radziejowskiego, włocławskiego i miasta Włocławka, Toruń 2017, s. 17-18.

- Podział zarejestrowanych według czasu pozostawania w rejestrach

Opracowania własne według rejestrów PUP Lipno.

Bardzo niepokojący jest poziom bezrobocia wśród osób długotrwale bezrobotnych, których udział w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych wciąż rośnie. Takie zjawisko bardzo niekorzystnie wpływa na efektywność podejmowanych działań. Praca z klientem długotrwale bezrobotnym to praca z tzw. klientem trudnym, który nie wykazuje inicjatywy i gotowości do podjęcia zmian. Motywacja bardzo często oscyluje na najniższym poziomie. Dodatkowo benefity z opieki społecznej, o które ubiegają się osoby bezrobotne, często stają się sposobem na życie, w którym praca nie stanowi wartości. Podstawowa cecha grupy określanej mianem długotrwale bezrobotnych to traktowanie bezrobocia jako strategii życiowej.

Trudna sytuacja zatrudnieniowa na lokalnym rynku pracy to również niewielka rotacja zatrudnieniowa, powszechność słabo płatnej pracy na miejscu oraz niechęć do podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania. Po drugie problem braku kwalifikacji lub posiadanie nieodpowiednich kwalifikacji wobec wymagań współczesnego rynku pracy.

Dodatkowo zauważalne niekorzystne zjawisko to odpływ młodych z terenu powiatu lipnowskiego. Młodzi emigrują w poszukiwaniu pracy do dużych ośrodków miejskich lub za granicę. Odpływ młodych osób z lokalnego rynku pracy, tendencja starzenia się społeczeństwa oraz mnogość ofert socjalnych stwarzają wobec publicznych służb zatrudnienia spore wyzwanie.

DORADZTWO ZAWODOWE JAKO USŁUGA RYNKU PRACY

Powiatowy Urząd Pracy w Lipnie działając na podstawie *Ustawy o promocji zatrudnienia*

i instytucjach rynku pracy z dn. 20.04.2004 r. z późniejszymi zmianami DZ.U. poz. 18138 z 2018r., realizuje działania aktywizacyjne, niwelujące skutki bezrobocia.

W czasach coraz większej konkurencyjności, zmian na rynku pracy, pojawienia się nowych zawodów przed pracownikami PUP stoją nowe wyzwania. Zgodnie z zapisem w/w ustawie art. 91 *Pracownikami publicznych służb zatrudnienia są pośrednicy pracy, doradcy zawodowi, specjaliści do spraw rozwoju zawodowego, specjaliści do spraw programów, doradcy EURES i asystenci EURES*. Pracownicy, o których mowa, mogą pełnić funkcję doradcy klienta.

Od doradcy klienta oczekuje się bardzo wysokiej efektywności pracy, tj. kompleksowego wsparcia osoby bezrobotnej i wyprowadzenia jej z bezrobocia – do realnego znalezienia pracy włącznie.

Do głównych zadań doradcy klienta należy:

- stała opieka nad bezrobotnym lub poszukującym pracy, w szczególności ustalenie profilu pomocy, przygotowanie i nadzór nad realizacją indywidualnego planu działania
- świadczenie podstawowych usług rynku pracy w formie indywidualnej
- ułatwienie dostępu do innych form pomocy określonych w ustawie
- stała współpraca z pracodawcami w zakresie pomocy określonej w ustawie, w szczególności ustalenie zapotrzebowania na nowych pracowników i pozyskiwanie ofert pracy w ramach pośrednictwa
- ułatwienie dostępu do innych form pomocy określonych w ustawie

Powyższe zadania, które obecnie realizują pracownicy lipnowskiego PUP-u zatrudnieni w Centrum Aktywizacji Zawodowej, nakładają obowiązek posiadania wysokich kwalifikacji i doświadczenia w publicznych służbach zatrudnienia. Bardzo ważny jest również profil charakterologiczny, gdyż nowe zadania kryją wiele kompetencji specjalistycznych, m.in. psychologicznych i pedagogicznych, jak np. wcielenie się w rolę mentora. Rola doradcy zawodowego została zauważona i doceniona w procesie aktywizacji, co zaowocowało poszerzeniem jego kompetencji o funkcję pośrednika pracy. Kierunek zmian, który został narzucony wraz ze zmianą ustawy jest słuszny i pożądaný społecznie, gdyż według opinii osób bezrobotnych wpłyną one na podniesienie poziomu zadowolenia z realizacji usług. Osoby bezrobotne obecnie posiadają możliwość pracy praktycznie z jednym pracownikiem, dzięki temu budowanie wzajemnej relacji zaufania, otwartości i poznania oczekiwań klienta jest możliwe. Funkcja doradcy klienta nie zastąpiła jednak usługi poradnictwa zawodowego, gdyż nie każdy z pracowników, w szczególności ci, którzy nie są doradcami zawodowymi, potrafi poradzić sobie bez

wsparcia doradcy zawodowego z potrzebami i oczekiwaniami osób bezrobotnych w procesie aktywizacji.

ZADANIA DORADCY ZAWODOWEGO ZATRUDNIONEGO W PUP

Do zadań doradcy zawodowego zatrudnionego w PUP należy głównie:

- udzielanie bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w wyborze zawodu lub miejsca zatrudnienia oraz planowanie rozwoju kariery zawodowej, a także przygotowanie do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy
- udzielanie informacji o zawodach, rynku pracy, możliwości szkolenia i kształcenia, umiejętności niezbędnych przy aktywnym poszukiwaniu pracy i samozatrudnieniu
- udzielanie porad z wykorzystaniem standaryzowanych metod ułatwiających wybór zawodu, zmianę kwalifikacji, podjęcie zmiany pracy, w tym badanie kompetencji, zainteresowań i uzdolnień zawodowych
- kierowanie na specjalistyczne badania psychologiczne i lekarskie umożliwiające wydawanie opinii o przydatności zawodowej do pracy i zawodu, kierunku szkoleń
- inicjowanie, organizowanie i prowadzenie porad grupowych dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy
- udzielanie pracodawcom pomocy w doborze kandydatów do pracy spośród bezrobotnych i poszukujących pracy
- wspieranie rozwoju zawodowego pracodawcy i pracowników poprzez udzielanie porad zawodowych (udzielanie pomocy pracodawcom jest realizowane na wniosek pracodawcy).

Poradnictwo zawodowe jest realizowane zgodnie z zasadami:

- dostępności
- dobrowolności
- równości ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, orientację seksualną, przekonania polityczne i wyznanie religijne lub przynależność związkową
- swobody wyboru zawodu i miejsca zatrudnienia
- bezpłatności
- poufności i ochrony danych.

Poradnictwo zawodowe jest świadczone w formie porady zawodowej indywidualnej i grupowej.

Obie z wymienionych form są równie ważne w pracy z osobami bezrobotnymi, często uzupełniają się wzajemnie, jednak przeważa poradnictwo indywidualne.

Poradnictwo indywidualne jest procesem, podczas którego doradca zawodowy za pomocą procedur i technik rozmowy doprowadza klienta do świadomego i samodzielnego określenia problemu zawodowego oraz motywacji do aktywnego współdziałania.

Podstawową metodą prac doradcy jest rozmowa doradcza, która przebiega według określonych zasad i jej skuteczność zależy od postawy i doświadczenia doradcy zawodowego oraz od umiejętności budowania relacji z klientem. Porada zawodowa indywidualna stwarza możliwość odkrycia potencjału bezrobotnego, przedstawienia alternatywnych rozwiązań problemu. Efektywność porady zawodowej zależy również od możliwości czasowych, aby przyniosła zamierzony skutek, potrzebna jest koncentracja na oczekiwaniach klienta, na jego problemie i gotowości do zmian.

Poradnictwo grupowe jest skuteczną metodą pracy z klientami, którzy, będąc członkami grupy, mają możliwość zdefiniowania własnego problemu, w atmosferze akceptacji i wsparcia dokonać oceny swoich umiejętności, wyborów zawodowych, dokonać oceny swoich mocnych i słabych stron. Praca w grupie pozwala nabrać dystansu do samego siebie, umiejętnie uczyć się na doświadczeniu innych osób. Poza tym udział w poradnictwie grupowym daje poczucie przynależności i wzmacnia poczucie większych możliwości².

Poradnictwo grupowe poświęcone jest tematyce autoprezentacji, umiejętności planowania własnej kariery zawodowej, problematyce rynku pracy, metod aktywnego poszukiwania pracy, rozpoznawaniu własnych predyspozycji i oczekiwań zawodowych. Doradcy zawodowi korzystają z przygotowanych przez siebie programów i scenariuszy zajęć, które skonsolidowane są w Banku Programów.

W poradnictwie grupowym najczęściej wykorzystywanymi metodami pracy z klientem są: *metoda edukacyjna, kurs inspiracji i metoda hiszpańska*. Podczas porad grupowych doradca zawodowy musi stworzyć odpowiednie warunki tak, aby uczestnicy mogli poszukiwać twórczych rozwiązań, dokonywać właściwych wyborów, jak również współpracować z innymi uczestnikami. Taka forma pracy stanowi skuteczną metodę oddziaływania na zmianę postaw klienta, motywacji, zapewnia wsparcie emocjonalne i daje możliwość poczucia solidarności.

W procesie doradczym doradca zawodowy na poziomie powiatowego urzędu pracy wyposażony jest w narzędzia i testy do badania kompetencji i predyspozycji zawodowych oraz źródła informacji dotyczące rynku pracy.

DORADCA ZAWODOWY W ZADANIACH POZAUSTAWOWYCH

Powiatowy Urząd Pracy w Lipnie nieustannie dąży do najefektywniejszego wykorzystywania posiadanych zasobów, realizując aktywną politykę rynku pracy, starając się wykraczać poza ustawowe zadania. **Konieczność uczenia się przez całe życie i znajomość**

tej potrzeby jako trendu rynku pracy stała się bodźcem do współpracy ze szkołami gimnazjalnymi i ponadgimnazjalnymi z terenu powiatu lipnowskiego.

Doradca zawodowy z PUP sukcesywnie przeprowadza zajęcia z zakresu orientacji zawodowej dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i gimnazjalnych. Z uwagi na zmieniającą się sytuację na rynku pracy, doradca zawodowy z PUP dostarcza młodzieży informacji dotyczących sytuacji na lokalnym i globalnym rynku pracy, a także informacji o zawodach i specjalnościach, które pomagają młodzieży w podjęciu decyzji edukacyjnych. Poza tym doradca zawodowy współpracujący ze szkołami upowszechnia i promuje informację na temat instrumentów i usług rynku pracy. Udziela pomocy przy określeniu predyspozycji zawodowych, pomaga dokonać bilansu kompetencji zawodowych, przygotowuje dokumenty aplikacyjne. Zajęcia z doradcą zawodowym cieszą się dużym zainteresowaniem. Szczególnie atrakcyjne dla uczestników jest wykorzystanie narzędzi diagnostycznych.

Doradcy zawodowi z PUP corocznie uczestniczą w **Powiatowych Targach Edukacyjnych w Zespole Szkół Technicznych w Lipnie** oraz biorą udział w **Targach Szkół, Pracy i Rzemiosła** organizowanych we Włocławku pod patronatem Prezydenta Miasta. Stałym punktem aktywności zawodowej poza działaniami PUP jest również współudział z Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej we Włocławku w **Ogólnopolskim Tygodniu Kariery**, który skierowany jest do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W ramach OTK, to doradca zawodowy z urzędu decyduje i typuje szkołę do udziału w wymienionym przedsięwzięciu.

Wachlarz usług, jakie świadczy doradca zawodowy z PUP w Lipnie, jest bardzo szeroki - oprócz wymienionych działań udziela wsparcia merytorycznego w różnych przedsięwzięciach na terenie powiatu, opracowuje materiały aktywizacyjne w formie kwartalnika wydawanego przez PUP Lipno. Czasopismo pt. *Aktywizacja na rynku pracy* zawiera aktualne treści dotyczące trendów na rynku pracy, informacje dotyczące działań i programów realizowanych przez PUP, aktualne zmiany w aktach prawnych.

Od doradcy pracującego w instytucji rynku pracy wymaga się postawy otwartości i szacunku dla drugiego człowieka i jego świata wartości, uwolnienia od myślenia nacechowanego uprzedzeniami i stereotypami, twórczej postawy opartej na interdyscyplinarnej wiedzy z zakresu psychologii, andragogiki, prawa pracy, a szczególnie etyki, jak i znajomości języków obcych. Nie bez znaczenia jest znajomość zagadnień ekonomicznych oraz społeczno-politycznych, dzięki którym proces doradztwa może łączyć w sobie zindywidualizowane podejście do potrzeb i oczekiwań klienta ze świadomością zewnętrznych procesów wpływających na wybory i losy jednostek. Co więcej, kompetencje doradcy

² M. Krawczuk-Blicharska, A. Chabior, Edukacja dorosłych, 2014r., nr 2

zawodowego obejmują taki zakres wiedzy, umiejętności i odpowiedzialności, które wpisują się w obraz wielu zawodów i wymagają ciągłego rozwoju posiadanego już warsztatu pracy. **Natomiast tylko skonsolidowane działania zarówno instytucji rynku pracy, jak i jednostek oświatowych mogą przynieść odpowiedni efekt trudnej pracy doradców zawodowych na różnym szczeblu instytucjonalnym.**

Bibliografia:

1. W. Kmieć, *Geneza trudnej sytuacji na rynku pracy w podlasku – wschodnich powiatach województwa kujawsko*

– pomorskiego, ze szczególnym uwzględnieniem powiatów lipnowskiego, radziejowskiego, włocławskiego i miasta Włocławka, Toruń 2017

2. M. Krawczyk-Blicharska, A. Chabior, *Rola doradców zawodowych w aktywizacji osób bezrobotnych*, [w:] Edukacja Dorosłych, 2014, nr 2.

Źródła:

1. <http://www.wup.torun.pl/>

2. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dn. 20.04.2004 r., z późn. zm., Dz.U.poz.18138 z 2018 r.

3. Opracowania własne – PUP Lipno

Dorota Andrzejewska
KPCEN w Toruniu

Wizyta w Centrum Rozwoju Talentów w Gdańsku, ośrodku dla uczniów, absolwentów i osób dorosłych

Prawdziwa tragedia życiowa nie polega na tym, że komuś brakuje zdolności, lecz na tym, że nie potrafi wykorzystać tych, które ma.
M. Buckingham

Gdańskie Centrum Rozwoju Talentów działa od czerwca 2016 roku. Powstało z inicjatywy Dyrektora Gdańskiego Urzędu Pracy, Rolanda Budnika, który zdecydował się poszerzyć tradycyjną działalność Urzędu o **specjalistyczne doradztwo**. Za cel postawiono wspieranie osób bezrobotnych i poszukujących zatrudnienia, zapobieganie bezrobociu oraz wyrównywanie luk kompetencyjnych absolwentów wchodzących na rynek pracy.

„Pomożemy Ci odkryć i lepiej wykorzystać Twoje silne strony” – to hasło przewodnie tej instytucji. Moja wiedza na temat Centrum Rozwoju Talentów jako pierwszego tego typu ośrodka w Polsce świadczącego usługi w zakresie rozwoju talentów i poradnictwa zawodowego oraz atrakcyjność placówki skłoniła mnie do zainicjowania wyjazdu studyjnego dla doradców zawodowych, z którymi spotykałam się w ramach sieci przy KPCEN w Toruniu.

22 lutego 2018 roku w godzinach porannych ośmioosobową grupą udaliśmy się do Gdańska. Spotkanie przebiegało zgodnie z planem, kilka miesięcy wcześniej uzgodnionym z kierownikiem Centrum, panią Karioną Chamier-Ciemińską i doradcą panią Beatą Butkiewicz. Ośrodek mieści się w Komplek-

sie Olivia Business Center w Alei Grunwaldzkiej. Jest to bardzo nowoczesne i przestronne miejsce, przy projektowaniu którego brali udział także pracownicy Ośrodka. Centrum podzielone jest na trzy specjalistyczne strefy, skierowane do różnych grup odbiorców: osób bezrobotnych (Strefa Rozwoju Osobistego), osób pracujących i biernych zawodowo (Akademia Kariery) oraz uczących się (Młodzieżowa Kraina Talentów).

W Strefie Rozwoju Osobistego klienci otrzymują wsparcie w poszukiwaniu pracy oraz w rozwoju osobistym. Strefie tej przyświeca idea „Czas na działanie jest teraz”. Główne hasło brzmi: „Wymarzony etat może być w zasięgu Twojej ręki, jeśli tylko zechcesz”.

Akademia Kariery, z myślą przewodnią „Buduj na tym, co w Tobie silne”, jest skierowana do wszystkich dorosłych mieszkańców Metropolii, chcących skorzystać ze specjalistycznej pomocy przy diagnozie potencjału i zarządzaniu własną karierą. Doradca zawodowy wspomaga klienta w procesie odkrywania własnych możliwości i talentów, a także towarzyszy podczas wyznaczania oraz realizacji celów zawodowych. Klient otrzymuje aktualne informacje na temat rynku pracy, branż deficytowych i możliwości

kształcenia oraz rozwoju. Można tu nabyć umiejętności samodzielnego rozwijania mocnych stron.

Wyznaczona potrzebami szkół, stworzona dla uczniów przygotowujących się do wyboru zawodu i do wejścia na rynek pracy jest trzecia i ostatnia strefa Młodzieżowa Kraina Talentów. Doradcy zawodowi wspierają młodzież, ich rodziców i nauczycieli, pomagają wyznaczyć ścieżkę przyszłej kariery w oparciu o predyspozycje i wrodzone talenty. Ważnym zadaniem jest promowanie szkolnictwa technicznego i zawodowego. Tutaj pracownicy CRT realizują szeroki wachlarz form wspierania: badania testowe, zajęcia warsztatowe, wyjazdy studyjne, zajęcia multimedialne kształtujące umiejętności pozyskiwania i wykorzystania informacji o zawodach i rynku pracy w Internecie oraz mediach społecznościowych, panele ekspertów i wiele innych.

Doskonalenie się w pracy zespołowej

Doradczynie, Agnieszka Marusiak i Sylwia Zalewska, stwierdziły, że warsztaty dotyczą głównie poznania siebie, autorefleksji, komunikacji i pracy w grupie, diagnozy kompetencji miękkich, zarządzania sobą w czasie oraz metod pozyskiwania informacji o zawodach i rynku pracy. Najczęściej wybierane z naszej oferty to *Poznaj siebie – sprawdź, jakie masz talenty*, *Rynek pracy dla Bystrzaków*, *Moje talenty na rynku pracy*, *Poznaj siebie z pokerem osobowościowym* i *HR zagadka* oraz spotkania z przedstawicielami różnych zawodów”. Oferta warsztatowa jest stale poszerzana i na bieżąco dostosowywana do potrzeb młodzieży. Można ją znaleźć na stronie internetowej Centrum. Główną funkcją tych działań jest zaangażowanie młodych osób do aktywnego oraz stałego

uczestnictwa w projektowaniu swojej przyszłości zawodowej. Obie panie stwierdziły jednoznacznie, że problemem dla nastolatków jest pozytywne wyrażanie się o własnych umiejętnościach. Ponadto większość młodzieży nie ma konkretnych planów na przyszłość, mimo że część dzieli zaledwie kilka miesięcy od konieczności podjęcia decyzji, która wpłynie na ich dalszą drogę nie tylko zawodową, ale i życiową.

Całodniowymi gośćmi tej strefy byliśmy także my. Spotkanie warsztatowe dla nas, szkolnych doradców zawodowych, miało na celu przedstawienie narzędzi na rzecz wdrażania zmian w codziennej pracy z uczniami i podnoszenia jakości swojego warsztatu pracy. Zatytułowaliśmy je *Prezentacja narzędzi wykorzystywanych przez doradców zawodowych*. Chętnie uczestniczyliśmy w zajęciach, gdyż umożliwiły wymianę myśli oraz doświadczeń w celu późniejszego

wykorzystania ich w praktycznych działaniach z uczniami.

Do czego przydaje się Poker Osobowościowy? Warsztaty te zaabsorbowały nas na dwie godziny. Było to bardzo ciekawe i refleksyjne ćwiczenie, które w przyszłości można zastosować z uczniami szkół ponadpodstawowych. Poznaliśmy także narzędzie **Talent a cel**. Przerwy między zajęciami spędziliśmy w przyjemnym otoczeniu, przy pysznej kawie.

Po zajęciach wybraliśmy się na krótki spacer po Gdańsku. Serdecznie dziękujemy przewodnikowi Wiesławowi Olszewskiemu za poświęcony nam czas.

Wspólna podróż powrotna zachęcała nas do dyskusji i refleksji na temat roli doradcy zawodowego we współczesnym świecie. Powstał też pomysł zorganizowania kolejnego wyjazdu, dla nowej grupy, w maju 2018 roku. Informacja będzie umieszczona na naszej stronie internetowej. Dziękuję bardzo uczestnikom za miłą atmosferę, pomoc i życzliwość. Dziękuję pani kierownik CRT w Gdańsku i pozostałym pracownikom za profesjonalne warsztaty i gościnę.

Centrum jest nowoczesnym i przyjaznym miejscem dla osób poszukujących profesjonalnej pomocy w kreowaniu swojej kariery zawodowej, niewątpliwie stanowi też wsparcie dla lokalnego rynku pracy.

Renata Drozdowska

Departament Edukacji i Kształcenia Ustawicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Nasi prymusi zawodu

Uroczyste wręczenie stypendiów marszałka 622 uczniom techników i zasadniczych szkół zawodowych odbyło się 13 marca w hali Arena Toruń. Spotkanie z uczniami było także okazją do wyróżnienia najlepszych stypendystów i placówek edukacyjnych oraz prezentacji szkół i pracodawców z regionu.

- W Kujawsko-Pomorskiem od lat realizujemy projekty stypendialne skierowane do uczniów, którzy dobrze radzą sobie w nauce. Wsparcie adresowane dla zdolnej młodzieży ze szkół zawodowych uruchamiamy po raz pierwszy, planujemy już kolejne nabory. Pieniądze trafią zarówno do uczniów techników, jak i zasadniczych szkół zawodowych. To środki, które pomogą w kształceniu potrzebnych na rynku pracy specjalistów różnych dziedzin – mówi marszałek Piotr Całbecki.

Piotr Całbecki Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Domicela Kopaczewska Dyrektor Departamentu Edukacji i Kształcenia Ustawicznego na spotkaniu ze stypendystami w Hali Arena Toruń. Fot. Andrzej Goński

Projekt stypendialny „Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza” realizujemy w oparciu o środki z naszego Regionalnego Programu Operacyjnego. W roku szkolnym 2017/2018 wsparcie trafi do 622 uczniów z 72 szkół w regionie. Pomoc otrzyma 467 uczniów techników oraz 155 uczniów zasadniczych szkół zawodowych. Wysokość stypendium to od 200 do 500 złotych miesięcznie. Środki można wykorzystać między innymi na pokrycie kosztów przygotowania do konkursów, turniejów i olimpiad, udziału w dodatkowych zajęciach, zakup komputera, specjalistycz-

nego sprzętu, pomocy dydaktycznych i książek oraz opłacenie zakwaterowania, wyżywienia i dojazdów do szkoły.

Wśród szkół z największą liczbą stypendystów są Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Brodnicy (47 stypendystów), Zespół Szkół Chemicznych im. M. Skłodowskiej-Curie we Włocławku (35) oraz Zespół Szkół Nr 2 im. Adama Mickiewicza w Chełmnie (33).

Podczas wtorkowej konferencji „Kształcenie zawodowe wobec oczekiwań lokalnego rynku pracy” w hali sportowo-widowiskowej przy ulicy Bema w Toruniu stypendyści podpisali umowy stypendialne, odebrali też z rąk marszałka Piotra Całbeckiego certyfikaty za wybitne osiągnięcia edukacyjne. Statuetki „Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza” otrzy-

mali nasi najlepsi stypendyści: Agnieszka Michalska z Zespołu Szkół Nr 3 im. Bogdana Chelmskiego w Rypinie (najlepsza stypendystka w kategorii technikum) oraz Wiktor Wiechecki z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 im. gen. Władysława Sikorskiego w Inowrocławiu (najlepszy stypendysta w kategorii szkoła zawodowa). Certyfikaty z gratulacjami odebrali też dyrektorzy szkół, do których uczęszczają stypendyści.

Na specjalnych stoiskach swoją ofertę prezentowało 26 szkół zawodowych, firmy współpracujące z tymi placówkami, a także uczelnie z regionu.

Częścią spotkania była też deba-

ta ekspercka na temat dopasowania systemu kształcenia do wymagań rynku pracy z udziałem przedstawicieli uczelni, firm oraz szkół.

To kolejne tego rodzaju wsparcie samorządu województwa dla uzdolnionych uczniów z regionu. Wcześniej Urząd Marszałkowski rozdysponował stypendia wśród 1,5 tysiąca uzdolnionych uczniów w ramach projektu „Prymus Pomorza i Kujaw”. Przyznaliśmy też stypendia 73 uczniom liceów i techników, których zgłosiły starostwa powiatowe i miasta na prawach powiatu.

Renata Drozdowska

Departament Edukacji i Kształcenia Ustawicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Ferie z astronomią

Młodzi astronomowie z 12 kujawsko-pomorskich Astrobaz Kopernik uczestniczyli w zorganizowanym przez Urząd Marszałkowski zimowisku astronomicznym w Toruniu. W programie znalazły się wykłady z astronomami, obserwacje nieba oraz wiele innych atrakcji, niekoniecznie związanych z astronomią. Z młodzieżą spotkał się wicemarszałek Zbigniew Ostrowski.

- Zimowy zjazd młodych pasjonatów nauk ścisłych, którzy na co dzień korzystają z infrastruktury naszych astrobaz, to okazja do rozwijania naukowych zainteresowań oraz integracji środowiska miłośników astronomii z regionu – mówi marszałek Piotr Całbecki.

W sześciodniowym (10-15 lutego) zimowisku astronomicznym wzięło udział w sumie 90 osób. To młodzież oraz nauczyciele ze Złejwsi Wielkiej, Brodnicy, Kruszwicy, Gniewkowa, Jabłonowa Pomorskiego, Inowrocławia, Dobrzynia nad Wisłą, Golubia-Dobrzynia, Unisławia, Świecia, Gostycyna i Radziejowa. W czasie pobytu w Toruniu korzystali z infrastruktury Międzynarodowego Centrum Spotkań Młodzieży.

W programie były między innymi zajęcia w Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy, seans w Planetarium, wykłady w Centrum Optyki Kwantowej UMK, zwiedzanie obserwatorium w Piwnicach, zajęcia z astrofotografii na dachu toruńskich młynów, konkurs wiedzy astronomicznej oraz walentynkowe spotkanie z przedstawicielami Koła Naukowego Studentów Astronomii, a także historyczny spacer po Grodzie Kopernika oraz zajęcia sportowe i integracyjne.

Finansowany z naszego RPO 2007-2013 marszałkowski program budowy nowoczesnych

ogólnodostępnych obserwatoriów astronomicznych zakończył się powstaniem w Kujawsko-Pomorskiem czternastu takich obiektów, każdy posiada wykwalifikowaną kadrę i własny program wydarzeń edukacyjnych. - Pełnią rolę dydaktyczną i popularyzatorską, korzystają z nich zarówno szkoły, jak i lokalni pasjonaci – podkreśla marszałek Piotr Całbecki.

Obserwatoria powstały przy:

Gimnazjum nr 1 w Gniewkowie (powiat inowrocławski),

Zespole Szkół i Placówek im. Władysława Łokietka w Radziejowie,

Zespole Szkół w Jabłonowie Pomorskim (powiat brodnicki),

I Liceum Ogólnokształcącym w Brodnicy,

Szkole Podstawowej i Publicznym Gimnazjum w Dobrzyniu nad Wisłą (powiat lipnowski),

I Liceum Ogólnokształcącym w Inowrocławiu,

Gimnazjum nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Kruszwicy (powiat inowrocławski),

Zespole Szkół Nr 1 w Golubiu-Dobrzyniu,

Zespole Szkół Miejskich w Rypinie,

Zespole Szkół Ogólnokształcących w Świeciu,

Zespole Szkół w Gostycynie (powiat tucholski),

I Liceum Ogólnokształcącym w Żninie,

Zespole Szkół w Złejwsi Wielkiej (powiat toruński),

Zespole Szkół w Unisławiu (powiat chełmiński).

Marszałkowska administracja województwa finansuje ferie zimowe dzieci z terenów dotkniętych ubiegłoroczną nawałnicą. Z atrakcyjnej oferty skorzystało dziewięćdziesiąt dziewczyn i chłopców w wieku 8-12 lat.

Konkurs wiedzy astronomicznej w Międzynarodowym Centrum Spotkań Młodzieży. Fot. Andrzej Goiński

Aktywny = zdrowy uczeń

Kujawsko-Pomorskie Programy Sportu Powszechnego

Z nosem w komórce, paczką chipsów w ręku i nadwagą – to statystyczny obraz ucznia. Sport i aktywność fizyczna może być sposobem na zmianę niebezpiecznych trendów wśród dzieci i młodzieży naszego regionu. Pomocnym narzędziem są realizowane od czterech lat na Kujawach i Pomorzu programy sportu powszechnego.

Jak walczyć z coraz bardziej niepokojącymi wynikami badań młodzieży szkolnej i ich przyczynami? Problemem współczesnego ucznia jest brak ruchu prowadzący do nadwagi i chorób układu krążenia. Aktywności fizycznej nie sprzyjają także urządzenia elektroniczne. Smartfony, tablety skutecznie koncentrują uwagę młodzieży, powodując jej alienację.

SPORT DOBRY NA WSZYSTKO

Najlepszym lekarstwem na zmianę niepokojących tendencji jest promocja aktywnego stylu życia i gremialny udział młodzieży szkolnej w programach upowszechniania sportu. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego od czterech lat wspólnie z Ministerstwem Sportu i Turystyki oraz gminami realizuje Programy Sportu Powszechnego.

- Naszym sztandarowym projektem jest program „Umiem Pływać” dla dzieci z klas początkowych szkoły podstawowej – mówi Piotr Całbecki, Marszałek Województwa. - Od 2014 roku nauczyliśmy pływać około 25 tysięcy dzieci, w bieżącym roku w kursach nauki pływania będzie uczestniczyć kolejne 7 tysięcy młodych adeptów. Starożytni Grecy za analfabetów traktowali osoby, które nie potrafią czytać i... pływać. My dzieciom tę kompetencję zapewniamy.

Istotą projektu „Umiem pływać” jest wyposażenie uczniów klas I-III w podstawowe umiejętności pływackie nabyte w trakcie 20 godzin nauki na basenie pod okiem wykwalifikowanych instruktorów. Końcowym elementem zajęć jest sprawdzian pływacki. Uczestnicy zajęć poznają również podstawowe zasady bezpiecznego przebywania w wodzie i w pobliżu akwenów. Program cieszy się dużym zainteresowaniem gmin, priorytetowo traktowane są gminy nieposiadające krytej pływalni na swoim terenie.

Lekkoatletyka i kolarstwo to dyscypliny przynoszące sukcesy zawodników z Kujaw i Pomorza. Paweł Wojciechowski, Marcin Lewandowski, Michał

Kwiatkowski, Michał Gołaś to idole sportowej młodzieży. Jednocześnie bieganie i jazda na rowerze to najprostsze formy ruchu, a wspieranie tej aktywności należy do priorytetów Samorządu Województwa.

KUJAWSKO-POMORSKIE SZKÓŁKI KOLARSKIE...

...działają od 2015 roku. Od tego czasu w zajęciach upowszechniających jazdę na rowerze wzięło udział ponad półtora tysiąca dziewcząt i chłopców w wieku 10-13 lat, którzy marzą o karierze Michała Kwiatkowskiego czy Mai Włoszczowskiej. Uczestnicy zajęć otrzymują rowery, kaski i stroje. Podczas zajęć zapoznają się z tajnikami i różnorodnością treningu kolarskiego, mają też możliwość osobistego spotkania ze znanymi zawodnikami podczas imprezy „W pogoni za Mają i Majką, szukamy następców Kwiatka”.

PROGRAM „LEKKOATLETYKA DLA KAŻDEGO”...

...został pomyślany jako „zabawa w lekką atletykę”. Jego celem jest stworzenie atrakcyjnej oferty sportowej dla dzieci ze szkół podstawowych pochodzących z różnych środowisk a także spójnego modelu promocji sportu i samej lekkoatletyki jako dyscypliny będącej podstawą harmonijnego rozwoju, przygotowanie ogólnego systemu diagnozy, naboru, identyfikacji talentów i wstępnego szkolenia dzieci i młodzieży. Ambasadorami programu są mistrzowie tacy jak: Anita Włodarczyk i Paweł Wojciechowski, których osobisty przykład inspirował młodzież do działania i aktywności. W ciągu trzech lat realizacji programu przygodę z „Królową Sportu” rozpoczęło ponad dwa tysiące uczniów szkół z klas IV-VI.

Programy sportu powszechnego rozwijają się, kolejne środowiska realizują projekty promowania swych dyscyplin m.in. Kujawsko-Pomorskie Program Rozwoju Koszykówki czy unikalna oferta dla przedszkolaków „Mali wspaniali” oparta na know-how sztuki walki. *- Przyglądamy się każdemu ciekawemu pomysłowi na oderwanie naszych dzieci od komputerów i smartfonów i proponowanie im aktywności fizycznej opakowanej w atrakcyjną formę – mówi Piotr Całbecki.*

PROGRAMY SPORTU POWSZECHNEGO W LICZBACH

Uczestnicy:

Umiem Pływać (w latach 2014-2017) – **25.470 uczniów**

Kujawsko-Pomorskie Szkołki Kolarskie (2015-2017) – **1650 uczniów**

Lekkoatletyka dla Każdego (2015-2017) – **2230 uczniów**

Finansowanie (ze środków Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego):

Umiem Pływać (2014-2017) – **2.153.000,00 zł**

Kujawsko-Pomorskie Szkołki Kolarskie (2015-2017) – **600.000,00 zł**

Lekkoatletyka dla Każdego (2015-2017) – **550.000,00 zł**

Pozostałe programy (Mały Mistrz – 2014-15 – 230.000,00 zł, Multisport – 2014-15 – 730.000,00 zł;

Kujawsko-Pomorski Program Rozwoju Koszykówki – 2017 – 40.000,00 zł, Mali Wspaniali – 2017 – 10.000,00 zł) – **razem 1.010.000,00 zł**

Razem: 4.313.000,00 zł

Tadeusz Kierel

Departament Edukacji i Kształcenia Ustawicznego

Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

100-lecie odzyskania niepodległości: Sprawa bliska sercom wszystkich Polaków

Narodowe Święto Niepodległości to dla Polaków jedno z najważniejszych świąt państwowych. Po 123 latach zaborów – niewoli naznaczonej walką, cierpieniem i wysiłkiem wielu pokoleń Polek i Polaków – nasz kraj odzyskał suwerenność.

Podczas dorocznych obchodów w sposób szczególny czcimy pamięć tych, którym zawdzięczamy własne państwo, którym udało się podnieść kraj z ogromnych zniszczeń pierwszej wojny światowej, stworzyć warunki rozwoju ekonomicznego, modernizacji gospodarczej i cywilizacyjnej.

Dr Eugeniusz Lala gratuluje uczestnikom seminarium

Dla upamiętnienia tych wyjątkowych wydarzeń, w setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości Urząd Marszałkowski oraz Stowarzyszenie Polskich Artylerzystów przy współpracy z Centrum Szkolenia Artylerii i Uzbrowienia oraz Uniwersytetem Mikołaja Kopernika zorganizowały dla młodzieży i studentów uroczyste seminarium inicjujące obchody tej istotnej w historii naszego kraju rocznicy.

W spotkaniu, które odbyło się w sali NATO Centrum Szkolenia Artylerii i Uzbrowienia w Toruniu, udział wzięli przedstawiciele organizacji kombatan-tów i weteranów, dyrektorzy szkół, studenci, uczniowie z klas mundurowych oraz przedstawiciele organizatorów.

Część merytoryczną seminarium zapoczątkował wykład pana prof. Wojciecha Polaka: *100 lat niepodległej Polski*.

W dalszej części studenci UMK i uczniowie klas mundurowych wygłosili cykl wykładów na następujące tematy:

1. *Wpływ zrywów powstańczych na odzyskanie niepodległości przez Polskę* - studenci UMK z Koła Naukowego Bezpieczeństwo Wewnętrzne;
2. *Pierwsza wojna światowa i jej skutki a odzyskanie niepodległości* - uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II w Kościelcu;

3. *Walka o niepodległość Państwa Polskiego w okresie międzywojennym* - przedstawiony przez uczniów Zespołu Szkół Akademickich im. Obrońców Wisły 1920 roku we Włocławku;

4. *Druga wojna światowa a walka o utrzymanie niepodległości przez Polskę* - uczniowie Zespołu Szkół nr 1 im. Zesłańców Sybiru w Toruniu;

5. *Okres po drugiej wojnie światowej w stuleciu kraju* - uczniowie VIII Liceum Ogólnokształcącego w Bydgoszczy.

Seminarium zakończyły dyskusja, wręczenie podziękowań oraz żołnierski posiłek.

Należy zauważyć, że młodzież szkół z klasami mundurowymi coraz aktywniej uczestniczy w inicjatywach historycznych i proobronnych organizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

We wrześniu ubiegłego roku uczestniczyli oni m.in. w zawodach historyczno-obronnych pod hasłem: *Bieg Zesłańca* w miejscowości Barbarka k. Torunia zorganizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Stowarzyszenie Polskich Artylerzystów i Związek Sybiraków. Udział w nich

wzięło 10 drużyn ze szkół ponadgimnazjalnych województwa. Celem zawodów było m.in. podnoszenie poziomu wiedzy uczestników dotyczącej znajomości miejsc martyrologii Polaków, historii zesłańców Sybiru, a także doskonalenie sprawności bojowej i odporności psychicznej podczas rywalizacji w zawodach.

Ważne są też zawody sportowo-obronne organizowane z okazji setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości w obszarze profesjonalnej strzelnicy sportowo-bojowej w Gęsinie.

Organizatorem tego przedsięwzięcia jest Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Strzeleckie PETRUCI SHOOTING przy współudziale Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Stowarzyszenia Artylerzystów Polskich. Celem przedsięwzięcia jest oddanie hołdu i uczczenie pamięci Polaków zasłużonych w walkach o odzyskanie niepodległości w czasie pierwszej wojny światowej i po jej zakończeniu oraz kształtowanie wśród uczniów klas mundurowych umiejętności niezbędnych do dalszej edukacji w zakresie umiejętności sportowych, obronnych i ratowniczych.

Barbara Kępczyńska

Szkoła Podstawowa w Brzozie

W „Roku dla Niepodległej” - co zamiast akademii?

„Stulecie odzyskania przez Polskę niepodległości to wyjątkowa rocznica, a jednocześnie niepowtarzalna okazja, by podjąć działania służące budowaniu wspólnoty, kształtowaniu tożsamości narodowej i poczucia dumy z bycia Polakiem” - pisze w liście skierowanym do nauczycieli i uczniów minister edukacji narodowej Anna Zalewska.

Jest to jednak prawdziwe wyzwanie dla nauczycieli i dyrektorów, jak w atrakcyjny dla młodych ludzi sposób realizować działania służące temu celowi. Co zamiast akademii?

W Szkole Podstawowej im. Powstańców Wielkopolskich w Brzozie od wielu lat cele wychowawcze szkoły związane z kształtowaniem postaw patriotycznych realizujemy w ciekawych, niestandardowych formach, m.in. happeningu czy projektu. Wykorzystywane są przy tym techniki freinetowskie, które do naszej praktyki szkolnej wprowadziła Ewa Grzanka, nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej, aktywist-

ka ruchu freinetowskiego i pomysłodawczyni wielu przedsięwzięć.

W tym roku wykorzystaliśmy również wiedzę i doświadczenie zdobyte w czasie realizacji projektu „Zaprogramuj przyszłość”. Szkolenie, w którym brali udział nauczyciele naszej szkoły, miało za zadanie wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli w zakresie nauczania programowania, w ramach działania 3.2 oraz poznanie innowacyjnych rozwiązań na rzecz aktywizacji cyfrowej Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa.

Jak połączyć treści historyczne z elementami robotyki, przeszłość z przyszłością? Takie zadanie postawiły przed sobą autorki projektu *Spadkobiercy powstania - pokoleniu „Z”* - Ewa Grzanka, Anna Bzdawka-Kozina - nauczycielka informatyki i Ewa Kozina - wychowawca świetlicy. Do realizacji zaprosiły delegację uczniów ze Szkoły Technicznej przy Bydgoskim Zakładzie Doskonalenia Zawodowego (tzw. szkoły mundurowej). Zabytkowy pojazd udostępnił ojciec jednego z uczniów.

Projekt realizowany był w Dniu Patrona - 11 stycznia 2018 roku, a jego celem było uczczenie pamięci powstańców i zainaugurowanie obchodów 100. rocznicy odzyskania niepodległości.

Samochód Ignacego Paderewskiego gotów do podróży

Zadania rozdano klasom w „repcji” hotelu Bazar, w którym zatrzymał się Igancy Paderewski, odтворzonej na parterze szkoły. Po rozkodowaniu zadań uczniowie ruszyli poza szkołę na miejsce zbiórek, po czym przystąpili do wykonywania zadań. Wykorzystano freinetowskie fiszki problemowe, inspirujące oraz poszukujące, technikę swobodnego tekstu oraz elementy programowania. Zadania zróżnicowano, biorąc pod uwagę wiek uczniów:

- opracowanie swobodnych tekstów z wykorzystaniem platformy STORYBIRDS
- zaprogramowanie robota „DASH” - zagranie linii melodycznej pieśni „Gdy szedłem raz od warty...”
- tworzenie wspólnej rozety powstańczej na macie „Mistrzów kodowania”
- „QRkodowe” zapytajki
- odszyfrowanie nazw miejscowości na szklaku powstańców wielkopolskich.

Wykonywanie zadań projektowych

Prawdziwą atrakcją stał się przyjazd zabytkowym samochodem wielkiego pianisty i patriotę Ignacego Paderewskiego, w którego wcielił się nasz uczeń. Następnie uczniowie i goście w asyście pocztów

sztandarowych szkoły podstawowej i oddziałów gimnazjalnych udali się pod pobliski pomnik powstańców, gdzie złożono kwiaty i zapalono znicze.

Projekt podsumowano na sali gimnastycznej, gdzie główną rolę odgrywał robot z programu „Zaprogramuj przyszłość”. Na koniec wszystkich ugoszczono powstańczą grochówką.

Spadkobiercy powstania - pokoleniu „Z” to działanie umożli-

wiające realizację nie tylko celów wychowawczych. Wdraża do pracy zespołowej w celu poszukiwania informacji i rozwiązywania problemów, łączy treści edukacji historycznej, polonistycznej, przyrodniczej, matematycznej, wykorzystuje narzędzia TIK.

Jako „wartość dodaną” należy uznać efektywną współpracę wszystkich nauczycieli, satysfakcję uczniów z wykonanych zadań i ich wysoką ocenę przebiegu tego dnia, którą wyrazili w swobodnych rozmowach z opiekunami grup. „Było super!”.

Kujawsko-Pomorskie na targach BETT SHOW w Londynie

BETT Show to jedno z największych na świecie, odbywające się raz w roku w Londynie od ponad 30 lat, targi edukacyjno-technologiczne, na których wystawia swoją ofertę 850 wiodących firm z branży technologii edukacyjnych i 103 nowe startupy edukacyjne. To niezwykle przedsięwzięcie przyciąga ogromną liczbę zainteresowanych, w tym roku ponad 34 700 uczestników reprezentujących 131 krajów.

Województwo kujawsko-pomorskie wdraża nowoczesne rozwiązania informatyczno-technologiczne wyposażając szkoły i placówki w sprzęt multimedialny, np. tablice interaktywne, pracownie stacjonarne (KPCEN-y Bydgoszcz, Toruń, Włocławek) i mobilne - wypożyczane szkołom. Ten nowoczesny sprzęt można wzbogacać, aby lekcje w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych były bardziej interesujące dla uczniów. Stąd też między innymi powstała inicjatywa udziału w targach, podczas których można było zaobserwować najnowocześniejsze osiągnięcia w dziedzinie technologii edukacyjno-informatycznych.

Jedno ze stoisk targowych

Pod koniec stycznia w targach edukacyjnych uczestniczyły osoby, które w samorządzie województwa kujawsko-pomorskiego zajmują się edukacją i cyfryzacją, w tym dyrektorzy i nauczyciele konsultanci z KPCEN w Toruniu, Bydgoszczy i we Włocławku.

Uczestnicy targów edukacyjnych zapoznali się z szerokim zakresem rozwiązań technologicznych w edukacji, a także uczestniczyli w wykładach innowatorów ze świata nauki i nowych technologii. Ciekawym

doświadczeniem był udział w pokazach, obserwacjach i przeglądach, w tym m.in. zastosowania wirtualnej rzeczywistości w nauczaniu (Platforma HTC Vive), demonstracji nowych zagrożeń związanych z cyberprzestępczością, przykładach innowacyjnego biznesu prowadzonego przez RS Components w kontekście szkolnictwa zawodowego. Szczególną uwagę uczestników targów zwracała oferta skoncentrowana się na potrzeby szkół w zakresie cyfryzacji (przegląd rynku) oraz na zastosowaniu wirtualnej rzeczywistości w nauczaniu. Interesującymi rozwiązaniami w tej dziedzinie okazały się propozycje gier i zabaw przygotowane przez światowe firmy, z myślą o dzieciach i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, rozwijających zainteresowania, np. matematyczne czy historyczne. Dużym zainteresowaniem cieszyła się także oferta wielu firm związana z kształceniem umiejętności kodowania i programowania rozwijającymi procesy poznawcze i intelektualne. Tematem przewodnim targów niewątpliwie była automatyka, robotyka i rozszerzona rzeczywistość. Stąd też na targach obecność wielu osób związanych z edukacją, dyrektorów szkół, wykładowców, nauczycieli i uczniów poszukujących nowoczesnych rozwiązań.

Udział w targach BETT Show 2018 to czas intensywnej wymiany doświadczeń, idei, informacji i technologii. Dzięki połączeniu kompetencji, doświadczeniu i pasji nauczycieli z nowoczesną technologią tworzy się świadoma kadra przyszłości pozwalająca wspólnie rozwijać kompetencje i zainteresowania uczniów, budując nowe społeczeństwo oparte na innowacyjności. W procesie edukacji ważny jest zarówno aspekt historyczny i społeczny, jak i wdrażanie najnowszych rozwiązań technologicznych. Targi edukacyjne z bogatym programem, atmosferą, inspirującymi do myślenia sesjami pozwalały poznać najnowsze technologie i innowacje w procesie nauczania, znaleźć inspirację, a także sprzyjały rozmowom na temat przyszłości edukacji.

Podczas pobytu w Anglii delegacja odwiedziła największy cmentarz Lotników Polskich w Newark-on Trent, gdzie złożono okolicznościowy wieniec na grobie Władysława Raczkiewicza, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i wojewody pomorskiego.

Ilona Zduńczuk
KPCEN w Bydgoszczy

Zespół jak orkiestra

Już po raz piąty **Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy** i Wyższa Szkoła Bankowa zorganizowały Kujawsko-Pomorskie Forum Edukacyjne **Zespół jak orkiestra. Budowanie efektywnej współpracy w szkole**. Forum odbyło się 15 marca 2018 roku w siedzibie Wyższej Szkoły Bankowej w Bydgoszczy.

Mariusz Grudzień uczy grać na rurach perkusyjnych

Forum było okazją do rozmowy o zasadach współpracy zespołowej i jej wartości w edukacji. Jest to priorytet Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2017/2018. Tegoroczny program obfitował w wystąpienia wybitnych specjalistów z tej dziedziny oraz wyjątkowe warsztaty. V Kujawsko-Pomorskie Forum Edukacyjne rozpoczął wykład specjalny prof. UAM dr. hab. Macieja Błaszaka: **Zespoły produktywne i kreatywne: komunikacja, decyzyjność, przywództwo**.

Niestandardowe warsztaty pracy zespołowej - **Zespół Do-**

skonały Jak ORKIESTRA prowadzili: Mariusz Grudzień, Piotr Wajrak, Ewa Grudzień. Uczestnicy Forum podzieli się na kilka zespołów, w których ćwiczyli grę na wybranych instrumentach. Następnie pod kierunkiem dyrygenta Piotra Wajraka odbyła się próba generalna, a na zakończenie projektu muzycznego uczestnicy spotkania zagrali sambę.

Drugą część Forum stanowiły warsztaty. Tym razem zaproponowano: **Poradnik orkiestranta – co zrobić jak zdarzy się dysharmonia?** (Wojciech Oźga), **Wyjątkowy potencjał współpracującej klasy – perspektywa neurodydaktyczna** (dr n. med. Marcin Jaracz), **Trudna sztuka skutecznej komunikacji w zespole** (Magdalena Chylebrant-Karolak).

Spotkaniu towarzyszyła wystawa książek przygotowana przez nauczycieli bibliotekarzy Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Bydgoszczy.

Zespół jak orkiestra

Druga edycja Olimpiady Wiedzy o Rodzinie

Wydział Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie jest organizatorem ogólnopolskiej Olimpiady Wiedzy o Rodzinie w latach 2016-2019 dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Celem olimpiady jest promowanie wartości małżeńskich i rodzinnych, podnoszenie świadomości i wiedzy prawnej dotyczącej małżeństwa i rodziny oraz kształtowanie postaw dobrego i refleksyjnego małżonka. Olimpiada jest współfinansowana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Przewodniczącą Komitetu Głównego jest Grażyna Przasnyska, a koordynatorem Olimpiady ks. dr Michał Tunkiewicz. Przewodniczącą Komitetu Okręgowego w województwie kujawsko-pomorskim jest Ilona Zduńczuk (KPCEN w Bydgoszczy), sekretarzem Urszula Feit (Zespół Szkół Ekonomiczno-Administracyjnych w Bydgoszczy), a członkiem Bożena Klimczewska (Zespół Szkół nr 16 w Bydgoszczy).

W województwie kujawsko-pomorskim do drugiej edycji Olimpiady Wiedzy o Rodzinie zgłosiło się 212 uczniów (106 zespołów) z 13 szkół ponadgimnazjalnych. Do II etapu zakwalifikowało się 7 zespołów z 7 szkół. 28 lutego 2018 roku w Zespole Szkół Ekonomiczno-Administracyjnych w Bydgoszczy odbył się II etap Olimpiady Wiedzy o Rodzinie. W roku szkolnym 2017/2018 druga edycja Olimpiady przebiega pod hasłem **JAKA RODZINA, TAKA PRZYSZŁOŚĆ.**

Nie można zmienić przeszłości, ale można kreować przyszłość...

Przygotowując filmy i prezentacje multimedialne, uczniowie wybrali następujące tematy: *Moje spojrzenie na starość człowieka, Choroba i cierpienie członka rodziny – jak sobie radzić?, Przemoc domowa – oznaką siły czy słabości?, Dorosli, zrozumcie nastolatka!*

Zespołem rekomendowanym do III etapu Olimpiady jest zespół, który otrzymał najwyższą liczbę punktów: Hanna Szawluk i Julia Krych, uczennice III LO w Bydgoszczy im. Adama Mickiewicza w Bydgoszczy. Uczennice przygotowały film *Moje spojrzenie na starość człowieka.*

Poziom Olimpiady był bardzo wysoki,

uczniowie byli świetnie przygotowani i mieli swój pomysł na prezentację czy film. Wszystkie zespoły otrzymały ponad 80% punktów.

Zespół rekomendowany do finału Olimpiady

ks. Adam Roźniakowski - moderator spotkania

Uczestnicy Olimpiady

Dorota Andrzejewska, Dominika Wojtasińska
KPCEN w Toruniu

Przedszkole promujące zdrowie: wymóg czy potrzeba naszych czasów?

Jak dbać o dobre nawyki zdrowotne u najmłodszych? O tym debatowano 20 marca 2018 roku podczas konferencji *Przedszkole promujące zdrowie potrzebą naszych czasów*. Przedsięwzięcie zorganizowała Dorota Andrzejewska, nauczycielka konsultantka KPCEN w Toruniu i koordynatorka sieci szkół promujących zdrowie w województwie kujawsko-pomorskim. Małgorzata Trzeciak dyrektor KPCEN w Toruniu, zaznaczyła, że warto dbać o zdrowie jak najwcześniej, by z biegiem czasu docenić tego korzyści. Wśród gości konferencji byli: kujawsko-pomorski wicekurator oświaty Maria Mazurkiewicz, starszy wizytator Danuta Brzózka-Ciechanowska, Krystyna Karpińska, nauczyciel konsultant KPCEN w Bydgoszczy, dyrektorzy publicznych i niepublicznych przedszkoli, nauczyciele konsultanci KPCEN w Toruniu. Gościem specjalnym była prof. dr hab. Barbara Woynarowska, pediatra i specjalista medycyny szkolnej, pracownik Uniwersytetu Warszawskiego. Prof. Woynarowska to twórca ogólnopolskiego programu Szkoła Promująca Zdrowie (mającego już 25 lat!), autorka poradnika *Szkoła promująca zdrowie*, współautorka (z Magdaleną Woynarowską-Sołdan) kompendium *Przedszkole promujące zdrowie*. Podczas niezwykle ciekawego i merytorycznego wykładu pt. *Koncepcje i zasady przedszkola promującego zdrowie* pokazała korzyści z podejmowania działań służących zdrowiu.

JAK ZOSTAĆ PRZEDSZKOLEM PROMUJĄCYM ZDROWIE?

Profesor Barbara Woynarowska akcentowała konieczność współpracy nauczycieli, rodziców, pracowników niepedagogicznych oraz dzieci na rzecz zdrowia. Przedszkole według niej, jest sprzyjającym miejscem dla takiej aktywności z racji stabilności struktury, programu, małej liczebności grupy i częstego kontaktu z rodzicami. Wieloletnia praktyka pracy z programem pokazała, że przedszkole promujące zdrowie to takie, które realizuje następujące standardy: jest określona koncepcja przedszkola, czyli powiązanie przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia z podstawowymi celami i zadaniami przedszkola; w przedszkolu panuje przyjazna atmosfera, sprzyjająca dobremu samopoczuciu i zdrowiu dzieci; edukacja i codzienna praktyka zdrowych zwyczajów; podejmowanie przez przedszkole działań mających na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionych w przedszkolach osób i rodziców w zakresie dbałości o zdrowie i edukacji zdrowotnej. Profesor podkreśliła również, jak ważna jest rola dyrektora i koordynatora ds. promocji zdrowia. Diagnoza problemu, planowanie działań i ich ewaluacja, poparte współpracą ze społecznością lokalną oraz innymi placówkami edukacyjnymi w najbliższym otoczeniu to warunki autentycznej pracy w kierunku promocji zdrowia. Prof. Woynarowska akcentowała konieczność badania opinii najmłodszych na temat działań podejmowanych przez przedszkole, np. metodą „narysuj i opowiedz”.

JUŻ PROMUJĄ ZDROWIE W PRZEDSZKOLACH...

O dobrych praktykach promujących zdrowie mówiły Bożena Papierkiewicz (Przedszkole Miejskie nr 2 im. Jana Brzechwy w Toruniu), Joanna Malich (Przedszkole nr 43 „U Krecika Szybownika” w Bydgoszczy) oraz Krzysztofa Lewandowska i Małgorzata

Uczestnicy konferencji z prof. Woynarowską. Fot. D. Wojtasińska

Remiasz-Patyk (Przedszkole Miejskie nr 7 w Toruniu). W tych placówkach zdrowie promuje się przez niezwykle różnorodne działania: w zakresie ruchu i aktywności fizycznej, zdrowego odżywiania, w formie cyklicznych konkursów, zajęć z rodzicami, dziadkami oraz przedstawicielami wielu zawodów. Nauka higieny osobistej, uwalnianie na dbałość o środowisko naturalne, wpajanie zasad zdrowego żywienia i angażowanie maluchów w przyrządzanie posiłków to podstawowe elementy edukacji zdrowotnej przedszkoli.

CO DALEJ...

Konferencja była jednym z elementów działań w ramach sieci instytucji edukacyjnych promujących zdrowie, której patronuje Ośrodek Rozwoju Edukacji. Za placówkę spełniającą wymogi promowania zdrowia uznaje się tę, która „we współpracy z rodzicami uczniów i społecznością lokalną: systematycznie i planowo tworzy środowisko społeczne i fizyczne sprzyjające zdrowiu i dobremu

samopoczuciu społeczności szkolnej oraz wspiera rozwój kompetencji uczniów i pracowników w zakresie dbałości o zdrowie przez całe życie” (wg definicji przyjętej w ORE: <https://www.ore.edu.pl/2010/06/koncepcja/>).

Przedstawiciele KPCEN-ów w Toruniu i Bydgoszczy, przedstawiciele Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu oraz przedstawiciel Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, Toruniu zadeklarowali współpracę na rzecz działań w zakresie promocji zdrowia w przedszkolu.

Uczestnicy sympozjum byli żywo zainteresowani tematem. Uznając jego wagę, wyrazili chęć uczestnictwa w cyklicznych spotkaniach poświęconych tym zagadnieniom, które odbędą się w połowie czerwca 2018 r. w KPCEN w Toruniu. Zapraszamy przedszkola do współpracy i podejmowania działań w celu uzyskania Certyfikatu Przedszkola Promującego Zdrowie w trosce o dobro następnych pokoleń.

dr Violetta Panfil-Smolińska
KPCEN w Bydgoszczy

Mój (nie)przyjaciel smartfon

22 marca 2018 roku w sali konferencyjnej Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy odbyła się konferencja zatytułowana ***Mój (nie)przyjaciel smartfon***. Organizatorem przedsięwzięcia było **Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy**. Konferencja była adresowana do dyrektorów i nauczycieli wszystkich typów szkół, pedagogów, wizytatorów Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, nauczycieli konsultantów i doradców metodycznych placówek oświatowych naszego województwa. Na spotkaniu było obecnych około 200 uczestników.

Patronat honorowy nad konferencją objęli Marek Gralik Kujawsko-Pomorski Kurator Oświaty oraz Piotr Całbecki Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Całe przedsięwzięcie było organizowane w ramach Dnia Nowych Technologii w Edukacji, któremu patronowało Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Spotkanie poprowadzili: dr Violetta Panfil-Smolińska i Robert Preus, nauczyciele konsultanci KPCEN w Bydgoszczy.

Celem konferencji było ukazanie pozytywnych i negatywnych skutków korzystania z technologii mobilnych. Do udziału zaproszono prelegentów, którzy dokonali analizy nowych technologii w kon-

tekście możliwości jej zastosowania w nowoczesnej edukacji oraz wskazali zagrożenia ich nadmiernego stosowania dla funkcjonowania mózgu.

W pierwszym wystąpieniu Robert Preus zaprezentował ciekawe pomysły na wykorzystanie mobilnych urządzeń w szkole, między innymi: kodów QR, rzeczywistości rozszerzonej i wirtualnej. Zachęcił uczestników do korzystania z bezpłatnych aplikacji, które można zastosować w nauczaniu różnych przedmiotów. Przedstawił też pomysły na wykorzystanie czujników wbudowanych w smartfony. Mówił między innymi o czujnikach światła, temperatury, ciśnienia atmosferycznego czy żyroskopu. Przedstawił też procedury ich zastosowania podczas lekcji. Dopelnieniem wystąpienia Roberta Preusa był pokaz możliwości wykorzystania urządzeń mobilnych, który wspomagała Dorota Preus, nauczycielka Szkoły Podstawowej nr 32 w Bydgoszczy oraz uczniowie VII Liceum Ogólnokształcącego w Bydgoszczy. Na koniec pokazu część nauczycieli wzięła udział w Mannequin Challenge. Robert Preus zachęcił także do aktywnego wypowiedziania się na temat mobilnych technologii na wirtualnej tablicy, którą udostępnił uczestnikom konferencji.

Stanowiska do eksperymentów obsługiwane przez wolontariuszy VII LO w Bydgoszczy

Z kolei dr Michał Klichowski zaprezentował bardzo ciekawe badania. Adiunkt Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu przedstawił wpływ nowych technologii na zmiany neuroplastyczne zachodzące w mózgu. W tym obszarze mówił o konsekwencjach

stosowania ekranów dotykowych oraz multizadaniowości, wpływie nowych technologii na poziom rozpoznawania emocji, a także wchodzenia w interakcje z innymi osobami. Podkreślił, że technologie nie są tylko narzędziem, ale też wpływają na funkcjonowanie społeczne, emocjonalne i poznawcze.

Trzeba podkreślić, że dr Michał Klichowski prezentował zarówno swoje wyniki badań, jak i te, które były prowadzone w innych krajach.

Dr Maciej Dębski, koordynator projektu badawczego Fundacji *Dbam o Mój Z@sięg*, podjął temat związany z nałogowym korzystaniem z telefonów komórkowych. Na podstawie prowadzonych przez siebie ogólnopolskich badań przedstawił wnioski dotyczące fenoholizmu w Polsce. Przekazał najważniejsze wytyczne dla dzieci i rodziców. Mówił o konieczności wprowadzenia domowego kodeksu korzystania z mediów cyfrowych. Podkreślił rolę relacji panujących w rodzinie, jako podstawy dla zachowania właściwych proporcji pomiędzy funkcjonowaniem w świecie rzeczywistym i wirtualnym.

Konferencję podsumowała dr Violetta Panfil-Smolińska, nauczyciel konsultant KPCEN w Bydgoszczy. Zwróciła szczególną uwagę na ukazywane w wielu eksperymentach naukowych konsekwencje wpływu nowych technologii na relacje społeczne i wynikające z tego implikacje dla rozwoju mózgu.

Wszyscy uczestnicy konferencji byli zgodni, że rozwoju nowych technologii nie da się powstrzymać, dlatego warto je wykorzystać w procesie dydaktycznym. Trzeba jednak pamiętać, aby wirtualną rzeczywistością wspomagać edukację, a nie uczynić z niej dominujące środowisko uczenia się.

Grażyna Troszyńska
KPCEN we Włocławku

Nauczyciele i uczniowie włocławskiego „Elektryka” szkolą się

Technikum nr 4 w Zespole Szkół Elektrycznych we Włocławku uczestniczy w projekcie **Szkoła Zawodowców** realizowanym w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (Oś Priorytetowa 10. Innowacyjna Edukacja). Jednym z zadań są kursy specjalistyczne, będące formą doskonalenia zawodowego nauczycieli. Dla nauczy-

cieli Zespołu Szkół Elektrycznych we Włocławku zorganizowany został kurs certyfikujący pod nazwą: „Nowoczesne metody montażu i napraw pakietów elektronicznych (elementy PTH&SMD), w tym zawierających komponenty działające w przestrzeni kosmicznej”.

Szkolenie odbyło się w Autoryzowanym Centrum

Szkoleniowym IPC we wrocławskiej firmie Renex. Miało ono charakter praktyczny i obejmowało m.in. zagadnienia z zakresu obsługi stacji lutująco-rozlutowujących, a także technik montażu i demontażu elementów przewlekanych oraz elementów powierzchniowych.

Uzyskany Certyfikat IPC (ang. Association Connecting Electronics Industries) ma charakter międzynarodowy, jest wydawany przez Autoryzowane Centra Szkoleniowe IPC na podstawie akredytacji, przeprowadzonej przez uprawnioną instytucję (centra IPC w USA).

Certyfikaty IPC uznawane przez pracodawców na całym świecie otrzymało również 16 uczniów wrocławskiego „Elektryka” po ukończeniu szkolenia „Nowoczesne metody montażu i napraw pakietów elektronicznych (tylko elementy SMD)”. Warto podkreślić, że opisywane szkolenia odbywają się według z góry ustalonych międzynarodowych standardów.

Oprócz wyżej opisywanych szkoleń dla młodzieży wrocławskich szkół organizowane są kursy m.in. z zakresu spawania, programowania w Java, a także specjalistyczny kurs operatora wózków jezdniowych podnośnikowych i podestów ruchomych. Każdy kurs, nadający dodatkowe uprawnienia zawodowe cenione na rynku pracy, jest dostosowany do kierunku kształcenia w danej szkole.

W ramach projektu *Szkoła Zawodowców* ze specjalistycznych kursów zawodowych skorzysta 232 uczniów, w tym 45 z wrocławskich szkół: Zespołu Szkół Samochodowych, Zespołu Szkół Technicznych, Zespołu Szkół Ekonomicznych, Zespołu Szkół Elektrycznych.

Partnerem wiodącym projektu jest Województwo Kujawsko-Pomorskie. Projekt prowadzi Departament Edukacji i Kształcenia Ustawicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu oraz Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji we Włocławku.

Zofia Spalińska*
KPCEN Toruń

Podsumowanie IV edycji projektu Toruński Urząd dla Młodzieży

Nauczyciele i uczniowie odebrali podziękowania i dyplomy za zaangażowanie w realizację IV edycji projektu *Toruński Urząd dla Młodzieży* podczas gali podsumowującej, która odbyła się **1 marca 2018 roku** o godzinie 13.00 w **Centrum Dialogu im. Jana Pawła II w Toruniu**. Zespoły uczniowskie, cztery nagrodzone i trzy wyróżnione, dokonały uroczystej prezentacji projektów edukacyjnych.

Dyplomy nagrodzonym uczniom i podziękowania nauczycielom wręczył uroczystie **Michał Zaleski Prezydent Miasta Torunia**. „Gratuluję laureatom konkursu i ich szkolnym opiekunom. Dziękuję także promotorom konkursu z Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli oraz moim koleżankom i kolegom z urzędu, którzy pomagali uczniom opanować niełatwe tajniki urzędowych procedur. Ten projekt dla wszystkich stron okazał się bardzo pouczający, ale – podobnie jak w zwykłym życiu – pokazał, że współpraca z nastolatkami należy do najbardziej wymagających, choć także do najbardziej satysfakcjonujących” – **zaznaczył podczas spotkania z laureatami Prezydent Miasta Torunia**.

Projekt zrealizowany został przy współudziale Urzędu Miasta Torunia. Celem projektu *Toruński Urząd dla Młodzieży* jest zwiększenie aktywnego udziału uczniów i młodych ludzi w życiu publicznym, rozwój postaw obywatelskich, inwestycja w młode pokolenie poprzez budowanie kapitału społecznego oraz rozwijanie kompetencji społecznych i obywatelskich. Uczniowie pogłębili wiedzę na temat funkcjonowania samorządu terytorialnego.

Przedsięwzięcie to było efektem współpracy toruńskich samorządowców Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu. Kontynuacja realizowanego projektu edukacyjnego to efektywny sposób na edukację obywatelską oraz zwiększanie udziału młodych Polek i Polaków w życiu publicznym.

Zagadnienie *Czym jest samorząd miejski? Skąd się wziął i jak funkcjonuje dziś? Gdzie miał i ma swoje siedziby?* przedstawił uczniom i nauczycielom **Marcin Czyżniewski, Przewodniczący Rady Miasta Torunia. Działania Wydziału Ochrony Ludności Urzędu Miasta Torunia w zakresie bezpieczeństwa**

przedstawił **Krzysztof Mitrega, dyrektor Wydziału Ochrony Ludności Urzędu Miasta Torunia.**

Pierwszym elementem było seminarium dla nauczycieli realizujących projekt, podczas którego poznali założenia przedsięwzięcia i otrzymali zadania dla swoich uczniów. Program obejmował wizyty w sześciu wydziałach Urzędu Miasta Torunia. Uczniowie mieli zaplanować i załatwić typowe sprawy urzędowe oraz zapoznać się z pracą poszczególnych wydziałów. Pracownicy urzędu przygotowali dla uczniów 28 ciekawych zadań do realizacji. Działania te stworzyły młodzieży możliwość komunikowania się w sprawach publicznych. Uczniowie mieli okazję „przećwiczyć” wizytę w urzędzie, poznać wydziały oraz obowiązki urzędników wobec obywateli.

Następnie uczniowie przedstawili rezultaty swoich działań za pomocą różnych form: profesjonalnych prezentacji multimedialnych, wywiadów, filmów czy pokazu zdjęć. Podczas realizacji projektu uczniowie dowiedzieli się, gdzie mieszczą się niektóre wydziały Urzędu Miasta Torunia, znają ich adresy, zapoznali się z pracą wydziałów:

- Wydziału Spraw Administracyjnych
- Wydziału Ewidencji i Rejestracji
- Wydziału Środowiska i Zieleni
- Wydziału Ochrony Ludności
- Wydziału Architektury i Budownictwa
- Urzędu Stanu Cywilnego.

W czasie realizacji projektu zastosowano metody pracy:

- miniwykład
- pracę z tekstem
- pracę w grupach lub parach
- wypełnianie formularzy
- rozmowę nauczającą.

Efekty projektów, które zostały zaprezentowane podczas uroczystości podsumowującej inicjatywę, wyróżniały się pomysłowością, wielością podjętych działań oraz olbrzymim zaangażowaniem uczniów i nauczycieli. Pojawiły się nowe tematy, zaprezentowano je z pasją i zaangażowaniem. Nadesłane prace przedstawiają wysoki poziom merytoryczny i oryginalną, atrakcyjną formę prezentacji. Czwarta edycja *Toruńskiego Urzędu dla Młodzieży* za nami. Wpłynęły prace o bardzo zróżnicowanym charakterze.

Do realizacji IV edycji projektu edukacyjnego *Toruński Urząd dla Młodzieży* prace zgłosiło 25 zespołów (81 uczniów). Do oceny przez komisję konkursową zostało zakwalifikowanych 13 zespołów (48 uczniów) pod opieką 6 nauczycieli.

W projekcie wzięły udział następujące szkoły z Torunia:

- I Liceum Ogólnokształcące
- II Liceum Ogólnokształcące
- Szkoła Podstawowa nr 8
- Gimnazjum nr 9
- Zespół Szkół Technicznych i Zespół Szkół Inżynierii Środowiska.

Wyróżnione zespoły ze Szkoły Podstawowej nr 8 w Toruniu. Fot. Tadeusz Wański

Laureaci (placówka, nazwa projektu, opiekunowie, liczba uczniów):

- **I miejsce – Zespół Szkół Inżynierii Środowiska w Toruniu, *Łopata czy herbata?***, Małgorzata Sobczak, 3 uczniów
- **I miejsce – I Liceum Ogólnokształcące w Toruniu, *Procedury zawarcia małżeństwa cywilnego***, Agnieszka Leśna, 3 uczniów
- **II miejsce – II Liceum Ogólnokształcące w Toruniu, *Złożenie wniosku o dowód osobisty dla dorosłych i dzieci***, Jacek Zywert, 3 uczniów
- **III miejsce – II Liceum Ogólnokształcące w Toruniu w Toruniu, *Kwalifikacja wojskowa***, Jacek Zywert, 3 uczniów.

Projekty wyróżnione:

- **Zespół Szkół Technicznych w Toruniu, *Jak uzyskać pozwolenie na budowę?***, Magdalena Pulikowska-Dąbkiewicz, 4 uczniów
- **Szkoła Podstawowa nr 8 w Toruniu, *W jaki sposób zarejestrować akt zgonu oraz akt urodzenia?***, Joanna Rybicka-Lewandowska, 4 uczniów
- **Szkoła Podstawowa nr 8 w Toruniu, *Śluby***

cywilne, Joanna Rybicka-Lewandowska, 3 uczniów. Gratulacje dla laureatów IV edycji **Toruńskiego Urzędu dla Młodzieży**.

Projekty edukacyjne realizowane w szkołach angażują całą społeczność uczniowską. Podczas pracy nad metodą projektu największy nacisk położony jest na proces: od planowania poprzez realizację do podsumowania i oceny.

Realizowane przedsięwzięcie zapoznaje uczniów z zadaniami, których realizacją zajmuje się Urząd Miasta Torunia i poszczególne jego wydziały oraz z obowiązkami urzędników wobec obywateli. Ważne jest, by młodzież jak najwcześniej uczestniczyła w życiu społecznym. To szczególnie istotne w naszym kraju, ponieważ w Polsce jest obserwowany problem niskiego kapitału społecznego, rozumianego jako zaangażowanie ludzi w sprawy publiczne. Przejawem takiego stanu rzeczy są niskie wskaźniki zaufania międzyludzkiego, nieduży odsetek osób działających w różnego

rodzaju oddolnych inicjatywach, stowarzyszeniach, niskie czytelnictwo gazet, wreszcie słaba frekwencja wyborcza. Niski kapitał społeczny oznacza, że Polacy wciąż nie odnajdują się w roli obywateli – osób zaangażowanych, współdecydujących o sprawach publicznych. Problem ten dotyczy w poważnym stopniu ludzi młodych. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest kształt edukacji obywatelskiej w polskich szkołach. Edukacja obywatelska nie może sprowadzać się jedynie do przekazywania informacji na temat samorządu terytorialnego. Musi rozwijać także umiejętności przydatne podczas załatwiania konkretnych spraw życiowych w urzędach.

Pragniemy podziękować nauczycielom, uczniom, dyrektorom, kierownikom i pracownikom, którzy wzięli udział w tym projekcie.

* Autorka i koordynatorka projektu „Toruński Urząd dla Młodzieży”

Danuta Potręć
KPCEN w Toruniu

Szkolna trauma, czyli przymus czytania lektur

Jak zachęcić uczniów do wejścia w świat książki? Jak zachęcić do czytania? Jakimi sposobami trafić w mapę świata dzieci i młodzieży pokolenia „Z”? Jak przygotować uczniów do egzaminu, skoro 13–14% uczniów w klasie sięga po zadane teksty? Na te i inne pytania próbowali znaleźć odpowiedź uczestnicy dyskusji panelowej **Jak pracować na lekcji z uczniami, którzy nie przeczytali lektury?**, która miała miejsce 23 marca 2018 roku w Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu. Problem jest palący, zgłaszany przez wielu nauczycieli, potwierdzany przez uczniów, którzy nie są zainteresowani poznawaniem lektur.

Pierwszą częścią spotkania były 15 minutowe wystąpienia panelistek. Anna Piątek rozpoczęła dyskusję od podania informacji

Instytutu Badań Edukacyjnych, że na lekcji, podczas której ma być omawiana zadana lektura, okazuje się, iż tylko 3–4 uczniów w klasie ją przeczytało i zastanawiała się, dlaczego tak jest.

Panelistki: E. Kondrat, A. Piątek, D. Potręć i D. Warska. Fot. Ewa Kondrat, Dominika Warska

Danuta Potręć podjęła się scharakteryzowania współczesnego odbiorcy edukacji, czyli pokolenia

„Z”. Ewa Kondrat, analizując wybrane zapisy podstawy programowej i zadania w *Informatorze o egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2018/2019* (dostępnym na stronie internetowej CKE), stwierdziła, że tak naprawdę uczniowie mogą spodziewać się zadań sprawdzających wszystkie kompetencje. Natomiast Dominika Warska dzieliła się przykładami dobrej praktyki ze swojego doświadczenia nauczyciela polonisty pracującego z młodzieżą w Zespole Szkół Mechanicznych, Elektrycznych i Elektronicznych w Toruniu.

Nauczyciele w trakcie wystąpień panelistek zapisywali swoje refleksje na karteczkach i następnie włączali się do dyskusji. Nie znaleźliśmy gotowych odpowiedzi na nurtujące nauczycieli pytania. Możliwe, że nie ma jednego sposobu na zachęcanie uczniów do czytania. Należy jednak zmierzyć się z problemem, ponieważ udawanie, że uczniowie czytają, a nauczyciele wykorzystują nieprzeczytaną przecież książkę do kształcenia różnych umiejętności,

jest życiem w fikcji.

Opowiadać, czytać na głos, przeprowadzać sprawdziany ze znajomości lektury, zająć się analizowaniem i interpretacją fragmentów czy może wesprzeć się adaptacją filmową? – padały pomysły i refleksje. Jedno stało się pewne, że sprawdziany ze znajomości szczegółów treści lektury na pewno zniechęcają, a nie zachęcają do kontaktu z książką. Natomiast wyraźnie wybrzmiało przekonanie, że należy wejść w mapę świata ucznia reprezentującego pokolenie „Z”, ponieważ jeśli tego nie zrobimy, stracimy z nim kontakt, zgubimy go...

Rozmowa trwała długo, a formuła spotkania w postaci dyskusji panelowej temu sprzyjała. Uczestnicy spotkania bardzo wysoko ocenili formę interaktywną, którą zaproponowała Anna Piątek, nauczycielka konsultantka KPCEN w Toruniu, pomysłodawczyni oraz organizatorka wydarzenia. Wnikliwe przygotowanie panelistek zostało również docenione przez nauczycieli.

Dominika Wojtasińska
KPCEN w Toruniu

Być wolontariuszem

„Wolontariat spełnia ważną rolę wychowawczą, jest nauką empatii, otwiera nowe perspektywy – to istotny aspekt działania szkół” – tymi słowami Małgorzata Trzeciak dyrektor Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu, otworzyła konferencję *Wolontariat w szkole – uczniowie aktywni dla innych*. Sympozjum odbyło się 12 marca br. w Centrum Dialogu w Toruniu, a jego organizatorami były Zofia Spalińska i Regina Strzemeska, nauczycielki konsultantki KPCEN.

Po otwarciu konferencji Zofia Spalińska przedstawiła głównych prelegentów: Ewę Ignaszak, wicekuratora Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, Tomasza Dominiaka ze Stowarzyszenia Wspierania Osób Niepełnosprawnych *Subicere* i dr Lidię Chylewską-Barakat, psychologa klinicznego.

O WOLONTARIACIE – TEORETYCZNIE

Ewa Ignaszak w wystąpieniu *Uwarunkowania formalnoprawne działalności wolontariatu w szkole* przedstawiła funkcjonowanie wolontariatu od strony prawnej. Skupiła się na regulacjach przepisów dotyczących działalności filantropijnej w szkole. Prezentacja Tomasza Dominiaka (*Wolontariat jako forma*

kształtowania postaw i promowania wartości) skupiała się na informacjach, jakie postawy kształtuje działalność w wolontariacie, jak wygląda cykl współpracy z wolontariuszem, gdzie mogą działać uczniowie.

Zofia Spalińska przedstawia prelegentów. Fot. Dominika Wojtasińska

Dr Lidia Chylewska-Barakat w wykładzie *Pomagać innym – czy to jest sposób na życie?* mówiła o różnych motywacjach, którymi kierują się wolontariusze. Akcentowała ważną rolę świadomości korzyści, które uzyskujemy, pomagając innym. Porównywała polskie i kanadyjskie podejście do bycia wolontariuszem.

DOBRE PRAKTYKI – UCZNIOWIE DZIAŁAJĄ DLA INNYCH

Kolejną częścią konferencji była prezentacja dobrych praktyk – przykładów działalności dobroczynnej. Nauczyciele ze szkół w regionie opowiadali, w jaki sposób ich uczniowie-wolontariusze pomagają innym. Małgorzata Zalewska z Technikum Menedżerskiego w Toruniu wymieniała m.in. pomoc w schroniskach dla bezdomnych zwierząt, zbiórkę ubrań dla uchodźców z Aleppo, „Szlachetną Paczkę” i świąteczną zbiórkę żywności, „Maraton Pisania Listów” (współpraca z Amnesty International), „Jadłodzielnię”, „Wymienialnię książek”, „Żywą Bibliotekę” – spotkania z ludźmi-„żywymi książkami”, które mają na celu uwrażliwić na inność, propagować tolerancję. Magdalena Prusakowska z V Liceum Ogólnokształcącego w Toruniu zaznaczyła, że działalność w wolontariacie wspiera rozwój ucznia w burzliwym okresie dorastania na poziomie inteligencji emocjonalnej, społecznym, poznawczym, duchowym. Przedstawiała strukturę funkcjonowania wolontariatu w szkole i opisywała funkcję nauczyciela-koordynatora. Aldona Rzepińska mówiła o działalności Szkolnego Koła *Caritas* (diecezja toruńska). Wymieniała m.in. takie inicjatywy, jak Światowy Dzień Chorego, „Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom”, „Noc Wolontariatu i Tolerancji”, szkolny happening „Serce dla mamy”, festyn dla dzieci „Bądźmy razem”, obchody Dni Papieskich w szkole. Zaznaczyła, że za swoją działalność dobroczynną otrzymali Certyfikat Toruńskiego Anioła.

Wolontariusze ze szkół angażują do współpracy instytucje.

Magdalena Illeczo z MDK w Toruniu zaprezentowała *Różne oblicza wolontariatu na podstawie „Klubu Ośmiu”*. Klub początkowo działał w OPPH „Dom Harcerza”, a w 2002 roku został przeniesiony do MDK. Jego członkami są uczniowie gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych. Organizował Karnawałowy Bal Integracyjny, tematyczne cykliczne imprezy dofinansowane przez toruński Urząd Miasta, warsztaty „Bezpieczne wakacje” i inne zajęcia dotyczące bezpieczeństwa we współpracy ze strażą pożarną, policją, strażą miejską. W Domu Pomocy na Wrzosach organizowali Dni Babci i Dziadka, dla dzieci z Domu Dziecka – atrakcje na Barbarce w Dniu Dziecka i wiele innych wspaniałych inicjatyw skierowanych do osób starszych i dzieci.

BY URZECZYWISTNIĆ MARZENIA...

Szkolne Koło Przyjaciół „Mam marzenie” z Zespołu Szkół nr 8 w Toruniu, którego opiekunką jest Jolanta Kosiorek, reprezentowały dwie uczennice. Ich prezentacja odzwierciedlała emocjonalne zaangażowanie dziewczynek w działalność dobroczynną. Mówiły o pomocy chorym dzieciom (przebywającym w szpitalach, Centrum Onkologii w Bydgoszczy, hospicjach) w spełnianiu ich marzeń – tych drobnych, dotyczących upragnionych zabawek i gadżetów, oraz tych większych, jak np. sfinansowanie wyjazdu na wakacje. By zrealizować pragnienia potrzebujących, niejednokrotnie przeznaczały na te cele własne oszczędności. Za swoją wyjątkową działalność uczniowie koła „Mam marzenie” zostali uhonorowani „Kryształowym Sercem” od „Nowości”.

MOTYWOWANIE – SZKOLENIE – WSPÓŁPRACA

Hanna Kapelińska z II LO w Toruniu mówiła o Toruńskim Głosie Profilaktyki, który funkcjonuje pod patronatem Prezydenta Miasta Torunia, integrując wiele środowisk zajmujących się szeroko rozumianą profilaktyką. Była mowa o współpracy z Domem Harcerza, z psychologami. Koordynatorka tego wolontariatu akcentowała pracę z uczniem na zasadzie dialogu motywującego. Zespół Szkół w Czernikowie, reprezentowany przez Sylwię Markuszewską-Grosik i Agnieszkę Paczkowską, mógł się pochwalić działaniem w ramach Szlachetnej Paczki, dla Fundacji DKMS, pracą podczas Dnia Dawcy Szpiku Kostnego. Organizują również zbiórki oraz szkołę wolontariuszy.

Równolegle do prezentacji konferencyjnych odbywały się warsztaty dla młodzieży w dwóch grupach, koordynowanych przez Aldonę Rzepińską i Agnieszkę Majewską. W pracy zespołowej uczniowie omawiali definicję wolontariatu, charakterystykę wolontariusza pod względem cech osobowościowych, sposoby i miejsca działania dobroczynnego. Warsztaty były okazją do zapoznania uczniów z ideą wolontariatu, zainspirowania ich do działań na rzecz innych ludzi oraz doskonalenia współpracy.

Konferencja *Wolontariat w szkole – uczniowie aktywni dla innych* była interesującym i pouczającym spotkaniem nauczycieli, uczniów i wolontariuszy. Wzbudziła spore zainteresowanie uczestników, poruszyła emocje. Pokazała, w jaki sposób młodzież może podjąć działalność dobroczynną i jak nauczyciele mogą w tym pomóc. Przypomniała, jak istotne jest bycie dla innych – zarówno to bezinteresowne, jak i to ze świadomością własnych korzyści, ale zawsze ukierunkowane na dobro drugiego człowieka.

Danuta Potręć
KPCEN w Toruniu

Zywe słowo w Czernikowie

57 uczniów z 19 szkół podstawowych regionu deklamowało wiersze podczas XII Konkursu Recytatorskiego Twórców Ziemi Dobrzyńskiej w Czernikowie „Dobrze, ziemio...”, który odbył się 17 marca 2018 roku. Frekwencja była, jak co roku, bardzo wysoka, ale po raz pierwszy przekroczyła liczbę 50 osób.

Jury konkursu, w którego skład wchodziło dwóch poetów Lipnowskiej Grupy Literackiej: Zbigniew Trzebniak i Jan Manewicz oraz Danuta Potręć, nauczycielka konsultantka z Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu, mieli niełatwe zadanie wyboru najciekawszych interpretacji. Uczniowie w wieku od 9 do 13 lat podjęli się prezentacji niekiedy bardzo trudnych i długich utworów poetów ziemi dobrzyńskiej, m.in. Gustawa Zielińskiego, Jerzego Pietrkiewicza, Jadwigi Jałowicz oraz poetów ze wspomnianej Lipnowskiej Grupy Literackiej, w tym Dariusza Chrobaka, który jest dyrektorem szkoły podstawowej i organizatorem konkursu. Poziom recytacji był bardzo wysoki, dlatego nagrody książkowe przypadły aż 8 osobom, a 15 zostało wyróżnionych. Dariusz Chrobak udzielał fachowych porad młodym uczestnikom spotkania. Nagrody i wyróżnienia Dyrektora Szkoły Podstawowej im. K.K. Baczyńskiego otrzymało kilkunastu uczniów. Jury młodzieżowe powoływane na początku konkursu przyznało swoje nagrody i wyróżnienia. Natomiast nagroda Stowarzyszenia Gmin Ziemi Dobrzyńskiej powędrowała do ucznia Szkoły Podstawowej w Trzebiegoszcu, Artura Drzażdżewskiego.

Dariusz Chrobak co roku tworzy niezwykłą atmosferę bawienia się słowem, miłości do języka polskiego oraz wspólnoty zainteresowań między dorosłymi i uczniami. Warto podkreślić fakt, że nauczyciele opiekunowie, którzy przygotowali uczniów do recytacji, poświęcili własny wolny czas w sobotę na rozwijanie zainteresowań i talentów swoich podopiecznych. Nigdy nie wiadomo, jakie znaczenie w przyszłym życiu uczniów będzie miał udział w konkursie, pasja recytatorska, obycie się z wystąpieniami...

Spotkanie uświetnił występ grupy tanecznej „Mali czernikowianie” pod kierunkiem Joanny Skowroń-skiej oraz występ solistek z chóru szkolnego „Pikolo”, który prowadzi Małgorzata Janiszewska. Można było również podziwiać przepiękne figury Matki Boskiej rzeźbione w drewnie

z kolekcji Osieckiej Izby Kultury. Wśród rzeźb znalazła się Matka Boska ze Skępego. Oko cieszyły wystawy zdjęć lotniczych Mirosława Radciniewskiego oraz ilustracje kolęd z „Piwnicy pod Baranami”. Nauczyciele, uczniowie i rodzice zapoznali się z projektami edukacyjnymi na temat poznawania ziemi dobrzyńskiej, które były realizowane w Szkole Podstawowej im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Czernikowie.

Wszyscy uczestnicy zostali ugostzeni kawą, herbatą, owocami i słodkościami oraz obiadem. Konkurs trwał kilka godzin. Obraz, śpiew, taniec i rzeźba towarzyszyły wydarzeniu, ucząc młodych ludzi odpowiednich podstaw odbioru różnych rodzajów sztuki.

Konkurs zakończył się podziękowaniami, sesją zdjęciową, wpisami poetów do tomików wierszy – jednym słowem trudno było się rozstać. Spotkanie zostało w perfekcyjny sposób zorganizowane i przemyślane przez Kamilę Bułakowską i Monikę Piątkowską, nauczycielki ze Szkoły Podstawowej w Czernikowie.

W konkursie wzięli udział uczniowie szkół podstawowych z:

Dobrzyń nad Wisłą, Wielgiego, Zadusznik, Wólki, Skępego, Lipna, Trzebiegoszczy, Maliszewa, Woli, Cieclocina, Świętosławia, Osieka nad Wisłą, Makowisk, Osówki, Steklina, Czernikowa oraz z Młodzieżowego Centrum Kultury w Lipnie i Stowarzyszenia „Czyż-nie”.

Sponsorzy:

Starostwo Powiatowe w Toruniu, Urząd Gminy w Czernikowie, Stowarzyszenie „Czyż-nie”, Stowarzyszenie Gmin Ziemi Dobrzyńskiej, Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu, poeci Lipnowskiej Grupy Literackiej oraz Szkoła Podstawowa w Czernikowie.

Uczestnicy XII Konkursu Recytatorskiego Twórców Ziemi Dobrzyńskiej

Rzeczywistość rozszerzona w szkole?

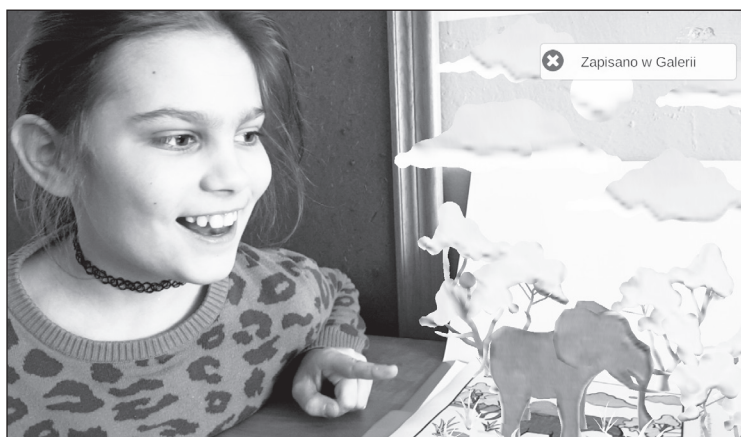
Na początku trzeba wyjaśnić, że rzeczywistość rozszerzona (ang. augmented reality, AR) to technologia łącząca świat rzeczywisty z wirtualnym. To jest chyba najkrótsze i najprostsze wytłumaczenie zjawiska, o którym będziemy mówić. Nie oznacza to wcale, że technologia AR jest prosta, raczej korzystanie z niej, bo samo tworzenie jest zdecydowanie bardziej skomplikowane. Warto jednak zacząć o niej rozmawiać i zastanawiać się, w jaki sposób można ją zastosować w szkole. Czy w ogóle warto ją realizować?

Przede wszystkim trzeba powiedzieć, że rzeczywistość rozszerzona nie jest nową technologią. Pierwsze próby jej tworzenia sięgają początku lat sześćdziesiątych¹, czyli jeszcze przed erą komputerów osobistych. Dzisiaj stosuje się ją z powodzeniem w medycynie, wojsku (szczególnie w lotnictwie), motoryzacji, muzeach i innych miejscach kultury, a także w niektórych uczelniach. Technologia AR ma również szansę przeniknąć do szkoły. Zresztą pierwsze nieśmiałe próby pojawiły już kilka lat temu. Wydawnictwo Nowa Era wprowadziło rzeczywistość rozszerzoną w podręcznikach przyrody i historii do klasy 4. Szkoda tylko, że tę ideę wkrótce porzuciło.

Na czym polega rzeczywistość rozszerzona? W wersji podstawowej oznacza możliwość odtworzenia tekstu, filmu, animacji lub dźwięku za pomocą tabletu lub smartfona po najechnaniu nim na dowolny element otaczającej nas rzeczywistości. Wyobraźmy sobie taką sytuację, kiedy najeżdżamy smartfonem na wydrukowaną kartę z rysunkiem i poprzez niego oglądamy ożywione elementy tego rysunku. Widzimy je z każdej strony w wygenerowanym środowisku trójwymiarowym. Żeby doświadczyć tego zjawiska, w tym najprostszym wariancie, nasz smartfon powinien być wyposażony w kamerę, odpowiednie czujniki: żyroskop i akcelerometr oraz mieć zainstalowaną aplikację do odczytywania rzeczywistości rozszerzonej. Jeśli zastanawiacie się Państwo, czy Wasze smartfony spełniają takie warunki, to jestem pewien, że w większości przypadków tak, a smartfony uczniów na pewno. Do tego wszystkiego potrzebny jest nam jeszcze wydruk papieru

rowy z materiałem dydaktycznym, który zostanie ożywiony poprzez nasze urządzenie. Obecnie jest już bardzo dużo materiałów, które można wykorzystać w edukacji na różnych poziomach nauczania.

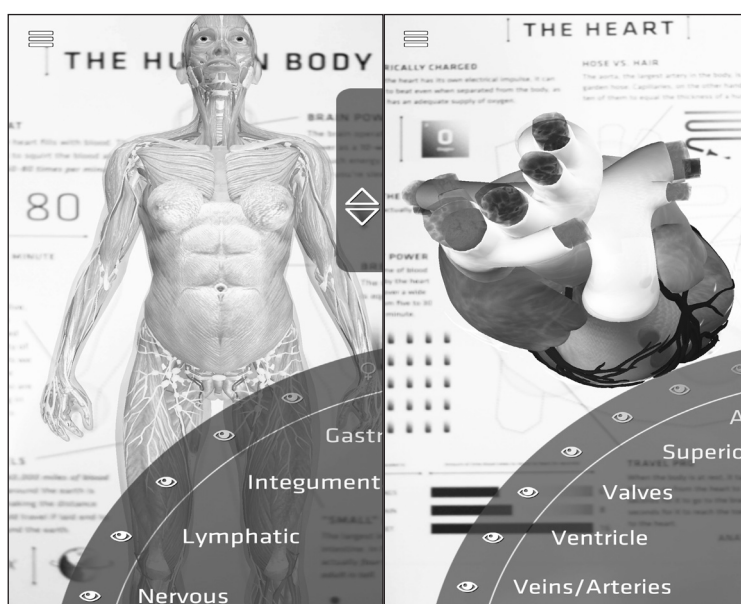
W edukacji wczesnoszkolnej na przykład możemy wydrukować rysunek, który zlecimy do pokolorowania dzieciom. Potem uczniowie mogą swoje prace podziwiać w rzeczywistości rozszerzonej. Oprócz kolorów zobaczą animację. Całość jest także udźwiękowiona. Uczestniczyłem w takich zajęciach w Szkole Podstawowej nr 32 w Bydgoszczy. Lekcja w klasie trzeciej była poświęcona Afryce. Radość dzieci z ożywionego obrazu była bezcenna. Żeby taki rezultat osiągnąć, należy w urządzeniu mobilnym zainstalować bezpłatną, polską aplikację **PicQuick AR VR 3D** i wydrukować dołączone do niej kartki, np. Ocena i Kosmos. Ale to nie jest jedyna propozycja dla edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Warto zainteresować się także aplikacją **Quiver - 3D Coloring App**. Proponuje ona dużo więcej bezpłatnych rozwiązań. Wszystkie znajdziemy, pobierzemy i wydrukujemy ze strony <http://www.quivervision.com/coloring-packs/>. Są bardzo atrakcyjne i interaktywne, a wiele z nich ma duży potencjał edukacyjny i poznawczy. Dzięki wspomnianej aplikacji dziecko nie tylko może oglądać rzeczywistość rozszerzoną, ale także uczestniczyć w różnych interaktywnych zabawach, manipulować elementami, niemal ich „dotykać”, sterować bohaterami kreskówek, wreszcie poznawać budowę komórek czy uczestniczyć w erupcji wulkanu.

Malwina K., uczennica klasy 3, Szkoła Podstawowa nr 32 w Bydgoszczy

¹ Łukasz Michalik, Historia wirtualnej rzeczywistości. Skąd wzięły się gogle VR?, <https://gadzetomania.pl/57627,historia-vr>

Dla klas nieco starszych ciekawym rozwiązaniem może okazać się doświadczanie rzeczywistości rozszerzonej poprzez budowę anatomiczną człowieka, w tym także serca. Wystarczy zainstalować w smartfonie aplikację **Anatomy 4D** i spojrzeć poprzez nią na wcześniej wydrukowany rysunek serca, zaproponowany przez producenta oprogramowania. W efekcie zobaczymy wygenerowany w środowisku trójwymiarowym obraz bijącego serca, które nie tylko można oglądać z każdej strony, ale również włączać i włączać wszystkie jego elementy: przedsionki, komory, przepływ krwi, zatrzymywać akcję serca, zobaczyć, gdzie jest aorta. Dzięki tej aplikacji można także poznawać anatomiczną budowę człowieka i wiele innych rzeczy.

Aplikacja Anatomy 4D z wygenerowanym środowiskiem trójwymiarowym w rzeczywistości rozszerzonej

Dla miłośników historii ciekawym rozwiązaniem może okazać się aplikacja **Gniezno 3D**. Dołączony do niej wydruk umożliwia przeniesienie nas do grodu gnieźnieńskiego i oglądanie jego rekonstrukcji sprzed setek lat. W technologii 3D wykonano katedrę, basztę, łaźnię, mury i inne elementy. Do tego wszystkiego wiele prezentowanych modeli opatrzonych jest ciekawymi uwagami lektora. „Ożywianie” historii w taki sposób na pewno bardziej zaangażuje uczniów i zainteresuje ich pierwszą stolicą Polski.

Inne rozwiązanie demonstruje aplikacja **Spacecraft 3D**, którą zaproponowała NASA. Dołączono do niej wiele wydruków. Mogą one nas przenieść na Marsa czy Plutona, ukazać wiele trójwymiarowych urządzeń wykorzystywanych podczas prawdziwych wypraw kosmicznych. Część z nich jest animowana, a producent oprogramowania umożliwił nam manipulowanie ich poszczególnymi częściami. Na pewno robi to bardzo duże wrażenie na uczniach, na przykład podczas lekcji fizyki.

Kolejnym sposobem wykorzystania rzeczywistości rozszerzonej są wyszukiwarki świata. Jedną z nich jest **Wikitude**. Na podstawie widzianego przez smartfon obiektu lokalizuje go przy użyciu GPS, następnie pobiera o nim informację z bazy, która w 2013 roku liczyła 100 milionów obiektów, a pobierana była ze 180 krajów. Następnie te informacje są wyświetlane w urządzeniu mobilnym. I wszystko dzieje się tu w czasie rzeczywistym. Jak to działa w praktyce? Jeśli jesteśmy w Warszawie i przez obiektyw smartfona patrzymy na Zamek Królewski, to na obrazie Zamku wyświetlają się dodatkowe informacje dotyczące jego powstania, historii z możliwością przeczytania więcej.

Do tego wszystkiego nie musimy stać blisko obiektu, to może być odległość kilkaset metrów, a nawet kilku kilometrów. Szczyt górski, zabytkowy budynek lub inny ważny element otaczającej nas rzeczywistości zostanie prawidłowo zlokalizowany.

Podobnych aplikacji jest już więcej i mają różne zastosowania. Zachęcają do zwiedzania, ruchu, wycieczek po miastach, uliczkach, zaspakajają ciekawość. I co ważne, można je wykorzystywać poza formalnymi murami szkolnymi i tradycyjną edukacją.

Jeśli chcemy wyjść poza gotowe przykłady i zrobić własne, samodzielnie wzbogacić treści drukowane o wiele ciekawych pomysłów multimedialnych, to mamy już w tym zakresie bezpłatne aplikacje, które to umożliwiają. Jedną z nich jest **Aurasma**, która niedawno zmieniła nazwę na **HP Reveal**. Wyobraźmy sobie sytuację, w której dzięki zaprojektowanej przez nas rzeczywistości

rozszerzonej ożywa gazetka szkolna, a uczeń, najedzając smartfonem na jej fragmenty, uzyskuje dodatkowe, ciekawe informacje multimedialne. Podobnie możemy zrobić z treściami w podręczniku. Obraz lub schemat może przemówić do ucznia dodatkowymi treściami. Ciekawym pomysłem byłoby także utworzenie przez uczniów kartek okolicznościowych z rzeczywistością rozszerzoną, a osoby, które by je oglądały - poprzez kamerę mobilnego urządzenia - zobaczyłyby więcej niż to, co jest na niej narysowane. Przykłady można by mnożyć. Tworzenie rzeczywistości rozszerzonej jest już możliwe w edukacji. Wystarczy mieć pomysł.

Łączenie świata rzeczywistego z wirtualnym to dobre rozwiązanie na ciekawe fragmenty lekcji, na wspomaganie procesu nauczania wielu przedmiotów. Przytoczone przeze mnie aplikacje są jednymi z wielu wśród bogatej oferty edukacyjnej rzeczywistości rozszerzonej. Sądzę, że każdy nauczyciel będzie miał swoje pomysły, odpowiednie do poziomu nauczania i prowadzonego przedmiotu.

Programowanie czy kodowanie – co wybrać?

Nauka pisania programów to gimnastyka dla mózgu. Pozwala wypracować umiejętność efektywnego myślenia o rzeczach niezwiązanych z informatyką.
Bill Gates

Niejednego młodego nauczyciela nurtuje pytanie: nauczać programowania czy kodowania? Odpowiedzi autorytetów naukowych, w tym także nauczycieli akademickich, nie tworzą warunków do jednoznacznych działań.

A jednak należałoby wybrać i podjąć działania *ku dobremu nauczaniu*.

Interesujące poglądy przedstawił na jednej z konferencji w 2015 roku, Bohumir Soukup, który uważa, że *w ostatnich kilku (o ile nie kilkunastu) latach w świecie, jak i w Polsce, zaczyna być dotkliwie odczuwalny brak dobrych programistów. Niektóre państwa, uczelnie czy inne instytucje próbują zachęcać ludzi do nauki programowania. Rodzą się projekty ministrów edukacji (Wielkiej Brytanii, Estonii), uniwersytetów (MIT, Carnegie Melon) czy firm prywatnych (Google, Microsoft, Lego) itp. Niestety, zamiast nauki programowania chodzi w nich w większości o naukę kodowania – kodowania dla komputerów. Ta metoda w ciągu ostatnich 20 lat nie doprowadziła do wykształcenia wystarczającej liczby programistów i – według mnie (Bohum Soukup) – nadal nie będzie przynosiła pożądanego efektów. Dlaczego? Dlatego, że potrzebujemy programistów, a nie „koderów”*.¹

Na pytania Izabeli Marczak dotyczące określenia „kodowanie” używanego często zamiennie z „programowaniem” oraz o istotę tego określenia odpowiada Iwona Brzózka-Złotnicka, będąca koordynatorką ogólnopolskiego programu edukacyjnego firmy Samsung – „Mistrzowie Kodowania”.

Programowanie, mówi Iwona Brzózka-Złotnicka, jest pojęciem szerszym. Kodowanie jest częścią programowania. Dodaje, że programowanie jest proce-

sem złożonym z kilku etapów. Jako przykład podaje programowanie aplikacji, które zaczyna się już na etapie jej projektowania, czyli myślenie o tym: dla kogo ona ma być, jaki problem ma rozwiązywać, do czego ma służyć, jak ma wyglądać, na jakich urządzeniach ma działać. Kolejnym etapem, dodaje I. Brzózka-Złotnicka, jest właśnie *zakodowanie* naszego pomysłu, czyli przełożenie go na język komputera tak, aby w rezultacie był on czytelny dla każdego. Oczywiście koordynatorka wskazuje, że na tym nie koniec. Niezbędne jest jeszcze przetestowanie zaproponowanych rozwiązań i ewentualne wdrożenie zmian².

Natomiast *Bohumir Soukup* uważa, że różnica między programistą a „koderem” jest taka, jak między pisarzem i tłumaczem.³ Autor tego stwierdzenia dodaje: *Programowanie to działanie, którego wynikiem jest program. Dlatego też podkreślam, że programem nie jest wyłącznie program komputerowy*.⁴ W dalszej części wypowiedzi autor programem nazywa przepis na coś, czyli kolejności poleceń, które należy wykonać, aby osiągnąć zamierzony efekt. Wskazuje na różnicę między przepisem i programem polegającą na tym, że program jest już bardzo szczegółowym (przemyślanym i doprecyzowanym) przepisem. Twórca programu, zdaniem B. Soukup’a, uwzględnia wszystkie przewidziane, jak i nieprzewidziane sytuacje mogące zaistnieć w danym czasie i danym miejscu. Twórca „*Baltiego*”⁵ przedstawia próby zdefiniowania określeń związanych z programowaniem. I tak proponuje nazywać:

- programowanie = rozwiązywanie problemów
- programista = osoba rozwiązująca problemy (*np.*

¹ Na jednej z konferencji organizowanej przez prof. J. Morbitzera: Bohumir Soukup, *Nauka programowania zamiast przedmiotu informatyka w szkołach podstawowych*, [w:] Człowiek – Media – Edukacja. Red. naukowa: J. Morbitzer, D. Morańska, E. Musiał, Wydawca: Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej, Dąbrowa Górnicza 2015
https://www.sgpsys.com/pl/Soukup_2015_Nauka_programowania_zamiast_przedmiotu_informatyka_w_szkolach_podstawowych.pdf

² <http://innpoland.pl/120883,umiesz-ugotowac-jajko-w-takim-razie-kodowania-tez-sie-nauczysz> [2018-02-28].

³ Bohumir Soukup, *Nauka programowania zamiast przedmiotu informatyka w szkołach podstawowych*, [w:] Człowiek – Media – Edukacja. Red. naukowa: J. Morbitzer, D. Morańska, E. Musiał, Wydawca: Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej, Dąbrowa Górnicza 2015 r. https://www.sgpsys.com/pl/Soukup_2015_Nauka_programowania_zamiast_przedmiotu_informatyka_w_szkolach_podstawowych.pdf [2018-02-28].

⁴ Ibidem, s. 1

⁵ <http://www.baltie.net>; <http://www.baltie.pl> [2018-02-28].

kierownik, prawnik, programista komputerów)

- kodowanie = zapis rozwiązane problemu do konkretnego języka lub innej formy, w zależności od wykonawcy i danej sytuacji.

Autor powyższych określeń uważa, że nauka kodowania, zamiast nauki programowania, nie przynosi pożądanych dla gospodarki efektów. Samo ograniczenie nauki programowania do nauki kodowania, w ostatnich 20 latach spowodowało pogłębiający się brak dobrych programistów. Dlatego niezbędna jest nauka programowania, a nie tylko kodowania⁶.

Programowanie w powszechnej opinii uważane jest za umiejętność przynależną wyłącznie profesjonalistom z odpowiednią wiedzą i wykształceniem kierunkowym⁷. Jak czytamy w opracowaniu poświęconym nauce programowania, nauka kodowania szturmem wchodzi do szkół na całym świecie. Okazuje się jednak, że lista korzyści związanych z umiejętnością kodowania jest długa i wcale nie o znajomość konkretnych języków tu chodzi.

Dlaczego zatem warto już od najmłodszych lat uczyć dzieci programowania?⁸

Zapoznając się z tekstem: *Zabawa w kodowanie. Dlaczego warto uczyć dzieci programowania?*⁹ trudno nie odnieść wrażenia, że autorzy nie rozróżniają tych pojęć. Nie definiują ich, przeplatając je w tekście, by w ostateczności, po zapisaniu kilku zasad Paperta i ich interpretacji, dokonać konkluzji – *nie wszystkie obecne maluchy będą zawodowo zajmować się kodowaniem, ale kreatywność, umiejętność*

logicznego myślenia, rozwiązywania problemów czy współpracy to narzędzia, które będą procentować jeszcze wiele lat później. Autorzy dodają: *O ile prostszy byłby świat, gdyby wszyscy posiadali takie kompetencje!*¹⁰

Współcześnie programowanie staje się ważnym trendem w edukacji na wszystkich etapach kształcenia. Jednak dzieci i młodzi ludzie z powodzeniem będą kodowali, jeśli zaczniemy uczyć krytyczne-

go myślenia i kombinowania (w pozytywnym tego znaczeniu) już w przedszkolu oraz podczas edukacji wczesnoszkolnych. Nie zawsze potrzebujemy do tego celu sprzętu komputerowego, ponieważ do nauki programowania można wykorzystać wiele elementów powszechnie obecnych w przedszkolach, na przykład układanki typu sudoku czy klocki. Jak kodowanie, pisze Marcin Polak, z bardzo małymi dziećmi można realizować w przedszkolu i edukacji wczesnoszkolnej - o tym opowiadała podczas Konferencji INSPIR@CJI WCZESNOSZKOLNYCH 2017 w Warszawie Anna Świć z lubelskiego Przedszkola nr 83, trenerka Mistrzów Kodowania, członkini Superbelfrów RP¹¹

Na stronie Internetowej <http://mistrzowiekodowania.samsung.pl/> można obejrzeć między innymi następujące zdjęcie:

Programowanie to szereg uniwersalnych zasad i reguł. Najmłodsze dzieci poznają je dzięki grom i zabawom „bez komputera” (#offline), które odpowiadają ich potrzebom rozwojowym.

Źródło: <http://mistrzowiekodowania.samsung.pl/kodowanie-bez-komput-pn35.html> [2018-02-28].

Komputery zmieniały i wciąż zmieniają otaczający nas świat, a programiści wciąż są niezbędni. Sam poznawałem Fortran i z pierwszej ręki wiem, że programowanie wielu z nas onieśmiela, choć nie powinno. Programowanie stało się o wiele bardziej przystępne dla nauczycieli i uczniów, a nasz kraj potrzebuje ich więcej

Randi Weingarten,
Prezes Amerykańskiej Federacji Nauczycieli¹²

⁶ Ibidem, s. 3

⁷ Zabawa w kodowanie. Dlaczego warto uczyć dzieci programowania? https://teamquest.pl/blog/335_zabawa-w-kodowanie-dlaczego-warto-uczyc-dzieci-programowania [2018-02-28].

⁸ Ibidem

⁹ Czytaj więcej: https://teamquest.pl/blog/335_zabawa-w-kodowanie-dlaczego-warto-uczyc-dzieci-programowania [2018-02-28].

¹⁰ Czytaj więcej: https://teamquest.pl/blog/335_zabawa-w-kodowanie-dlaczego-warto-uczyc-dzieci-programowania [2018-02-28].

¹¹ Polak M. Kodowanie na dywanie, czyli programowanie z najmłodszymi, <https://edunews.pl/edukacja-i-rodzice/przedszkole/3877-kodowanie-na-dywanie-czyli-programowanie-z-najmłodszymi> [2018-02-28].

¹² Czytaj <https://www.robocamp.pl/pl/dlaczego-warto-uczyc-dzieci-programowania/>

Nauka Programowania, uważa Bohumir Soukup, to także nauka funkcjonowania we współczesnym społeczeństwie informatycznym i przede wszystkim innowacyjnym. Ten entuzjasta nauki programowania i twórca „Baltie” wymienia elementy rozwijające się za przyczyną realizacji nauki programowania: czytanie ze zrozumieniem, myślenie logiczne, myślenie analityczne, myślenie algorytmiczne, myślenie matematyczne, myślenie krytyczne, samodzielność, spójność, wytrzymałość, precyzję i odwagę oraz umiejętność konstruktywnej dyskusji, rozwiązywania problemów, prezentacji swoich pomysłów, umiejętność pracy zespołowej, komunikacji między ludźmi, umiejętność łączenia różnych dziedzin (a w szkole: przedmiotów) w tworzonym programie i umiejętność pracy projektowej oraz wiele innych.

Napisany kod to namacalny efekt nowoczesnych zajęć – tak ujmują autorzy opracowania *Kodowanie podbija świat edukacji*, informując o możliwości zobaczenia kodu oraz przyniesieniu wymiernych korzyści. Najmłodsi zaczynają zazwyczaj od nauki samodzielnego tworzenia animacji, a następnie prostych gier dla kolegów. To ostatnie działanie przedstawił B. Soukup podczas cyklu warsztatów dla nauczycieli organizowanych podczas spotkań w województwie¹³.

Jednak autorzy tekstu *Kodowanie podbija świat edukacji* uważają naukę programowania za działanie znacznie większe. Dodają, że jeżeli kodowanie sprzyja rozwojowi intelektualnemu najmłodszych, jednocześnie budząc kreatywność oraz uruchamianie niestandardowego myślenia, to programowanie nastawione jest na konkretny pomysł. W istocie pomysłu chodzi o znalezienie sposobu na to, by uzyskać efekt w zaplanowanym działaniu rozwiązującym problem. Ta czynność kształci jednocześnie umiejętności analityczne, a także, jak dodają autorzy, zmienia podejście do świata problemów. Przy takim podejściu *dziecko przestaje być jedynie biernym odbiorcą rzeczywistości, zaczyna na nią wpływać i ją kreować*, dodają¹⁴.

Zdaniem Kamili Sidor, współtwórczyni międzynarodowej społeczności kobiet w IT „Geek Girls Carrots”, programowanie fascynuje, ponieważ z jednej strony uruchamia niesamowitą kreatywność, a z drugiej daje poczucie, że można mieć realny wpływ na otaczające nas życie. Podczas nowatorskiej

konferencji dla nauczycieli, *Campus Seminar*, zorganizowanej przez wydawnictwo „Nowa Era” we współpracy z Ambasadą Finlandii, poświęconej zmianom zachodzącym w różnych dziedzinach życia i ich wpływowi na proces edukacji, Sidor przekonywała ponad 500 nauczycieli, dlaczego kodowanie jest językiem przyszłości. Prelegentka stwierdza: *Ucząc programowania, uczymy, jak znajdować odpowiedzi na konkretne pytania. Nowe technologie to nie jest przyszłość. One dzieją się teraz. Trzeba skupić się na nauce kodowania, bo ta umiejętność za kilka lat będzie tak podstawowa jak np. pisanie*. Liczne inicjatywy szerzące tę umiejętność zarówno wśród uczniów, jak i nauczycieli świetnie wpisują się zatem w ogólnoswiatowy trend. Cieszy to tym bardziej, że nasi naukowcy już dziś są cenionymi ekspertami na rynku światowym.¹⁵

Kończąc przytoczę słowa wspomnianego już wcześniej B. Soukup’a, o realizacji w edukacji szkolnej programowania: *Programowanie powinno zastąpić niejasno określony przedmiot, którego zarówno treść, jak i nazwa co chwila się zmieniają (Technologia informacyjna, Technologia informatyczna, Informatyka, Zajęcia Komputerowe, Myślenie komputacyjne, Myślenie informatyczne itd.). W obecnym chaosie nauczyciel czuje się niepewnie, do końca nie wiedząc, czego ma uczyć*.

... Nie wiemy też, jakich specjalności będzie wymagał rynek pracy, gdy dzisiejsi uczniowie szkoły podstawowej wkroczą w dorosłe życie zawodowe i społeczne. Jednego z całą odpowiedzialnością (B. Soukup’a) jestem pewien: zawsze będą potrzebni ludzie twórczy, logicznie myślący, kierujący się zdrowym rozsądkiem, czytający ze zrozumieniem i potrafiący efektywnie rozwiązywać różne rodzaje problemów – ludzie Programiści.¹⁶

Dzisiejsze realia wymagają, by nowe pokolenia z biernych odbiorców technologii stały się jej uczestnikami i twórcami. Zadanie wykształcenia w nich tych kompetencji spoczywa na nauczycielach i na pewno nie jest to zadanie trywialne.

Świadomy tego był już Seymour Papert (1928-2016), gdy w 1997 roku pisał:

Zapewnienie dzieciom możliwości programowania zachowania pojazdów, robotów, dinozaurów i innych własnoręcznie zaprojektowanych konstrukcji utworzyło nową absorbującą perspektywę; wiele z tych dzieci, które były niezbyt zainteresowane programowaniem graficznym, zaciekało to nowe spojrzenie. Zarazem, wiele struktur programu, które w dawnym kontekście nie były

¹³ Cykl seminariów w województwie kujawsko-pomorskim dla nauczycieli szkół podstawowych I i II etapu edukacyjnego oraz gimnazjów, organizowanych przez Kuratora Oświaty we współpracy z międzynarodowym stowarzyszeniem TIB (Twórcza Informatyka z Baltie) pt. „**Nauka programowania Baltie z lekcją pokazową**”. Seminarium to forma wsparcia nauczycieli w związku z planowanym w ramach reformy oświaty wprowadzeniem nauki programowania. <http://www.kuratorium.bydgoszcz.uw.gov.pl/main.php?szukaj=Baltie&gdzie=0&menu=1&item=1100&page=7088&pnr=1> [2018-03-01].

¹⁴ *Kodowanie podbija świat edukacji*, <http://www.newsweek.pl/wiedza/nauka/kodowanie-programowanie-trzeci-jzyk-swiata,artykuly,358645,1.html>

¹⁵ *Kodowanie podbija świat edukacji* <http://www.newsweek.pl/nauka/kodowanie-programowanie-trzeci-jzyk-swiata,artykuly,358645,1.html> [2018-02-28].

¹⁶ Bohumir Soukup, *Nauka programowania zamiast przedmiotu informatyka w szkołach podstawowych*, [w:] Człowiek – Media – Edukacja. Red. naukowa: J. Morbitzer, D. Morańska, E. Musiał, Wydawca: Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej, Dąbrowa Górnicza 2015, s. 5 https://www.sgpsys.com/pl/Soukup_2015_Nauka_programowania_zamiast_przedmiotu_informatyka_w_szkolach_podstawowych.pdf [2018-02-28].

wychwytywane automatycznie, teraz wydały się dzieciom oczywiste. Należy z tego wnioskować, nie że konstrukcje LEGO są lepsze do nauki programowania niż grafiki, ale że różnorodność data wielu dzieciom więcej możliwości powiązania większej ilości pojęć.¹⁷

Trwające od wielu lat badania przyczyniły się do powstania licznych narzędzi umożliwiających nauczanie programowania oraz kodowania już od bardzo wczesnych lat szkolnych¹⁸.

Niezależnie od tego, czy chcesz odkryć sekrety wszechświata, czy po prostu osiągnąć sukces zawodowy w XXI w.,

¹⁷ Seymour Papert, „Educational Computing: How Are We Doing?”, 1997.

<http://www.papert.org/works.html> [2018-02-1-28].

¹⁸ Dlaczego warto uczyć dzieci programowania? <https://www.robocamp.pl/pl/dlaczego-warto-uczyc-dzieci-programowania/> [2018-02-28].

podstawy programowania będą Ci niezbędne.

Stephen Hawking,
fizyk teoretyk, kosmolog i pisarz

Bibliografia:

<http://koed.org.pl/wp-content/uploads/2016/10/Nauka-kodowania-z-otwartych-zasob%C3%B3w-edukacyjnych-kr%C3%B3tki-przewodnik.pdf>

<http://www.newsweek.pl/wiedza/nauka/kodowanie-programowanie-trzeci-jezyk-swiata,artykuly,358645,1.html>

<https://edunews.pl/edukacja-i-rodzice/przedszkole/3877-kodowanie-na-dywanie-czyli-programowanie-z-najmlodszymi>

https://www.sgpsys.com/pl/Soukup_2015_Nauka_programowania_zamiast_przedmiotu_informatyka_w_szkolach_podstawowych.pdf

<https://www.robocamp.pl/pl/dlaczego-warto-uczyc-dzieci-programowania/>

Magdalena Węglarz

Ogród Zoologiczny w Bydgoszczy
Leśny Park Kultury i Wypoczynku w Myślicinku

Edukacja przyrodnicza w myślicieńskim zoo

Leśny Park Kultury i Wypoczynku w Myślicinku to największy w Polsce park miejski położony zaledwie trzy kilometry od centrum Bydgoszczy. Zajmuje powierzchnię 800 hektarów. Charakteryzuje się bogatą różnorodnością przyrodniczą – enklawy leśne ze wzgórzami, jary poprzecinane strugami, stawy. Natomiast ciekawa infrastruktura pozwala na aktywny wypoczynek, relaks, a także daje możliwość bliskiego poznania piękna przyrody.

Jednym z wielu miejsc w Myślicinku, do których warto zajrzeć jest Ogród Zoologiczny. Zajmuje powierzchnię 14 hektarów. Decyzję o jego budowie podjęto w 1970 roku, a oficjalnego otwarcia dokonano 19.07.1978 roku. Tak więc w tym roku bydgoski ogród zoologiczny obchodzi swoje 40-lecie.

Prezentowanych jest tutaj ok. 1000 zwierząt, przedstawicieli 204 gatunków: ssaków, ptaków, gadów, płazów, ryb i bezkręgowców. Na dużych wybiegach można zobaczyć między innymi: niedźwiedzie brunatne, wilki, żubry, daniela, strusia, tygrysa amurskiego, panterę śnieżną. W wolierach warto przyjrzeć

się chociażby orłom przednim, kani rudej, puchaczom, puszczykom, sowom śnieżnym czy też krukowi. W budynku akwarium-terrarium można podziwiać krajowe gatunki ryb, a zachwyty wzbudzają bezkręgowce, płazy i gady np. straszak diabelski, boa dusiciel, bazyliżek płatkogłowy, drzewołaz złocisty, krokodyl.... Nie sposób wymienić wszystkie gatunki, dlatego też zapraszamy do wizyty w myślicieńskim ZOO.

Misją współczesnych ogrodów zoologicznych jest przede wszystkim: hodowla ginących gatunków zwierząt, szeroko pojęta edukacja przyrodnicza, badania naukowe oraz rekreacja. W związku z tym placówki te stały się ośrodkami, które informują ludzi o przyrodzie i potrzebie jej ochrony. Poprzez różnorodne działania zwiększają świadomość społeczeństwa, co z kolei może się przełożyć na korzyści środowiskowe. Zatem cele edukacyjne ogrodów zoologicznych wpisują się w nauczanie przyrody w placówkach szkolnych o różnym poziomie kształcenia – dzieci, młodzieży i studentów oraz osób dorosłych.

Bydgoskie ZOO edukację przyrodniczą prowadzi na różne sposoby. Pierwszy z nich to tabliczki z na-

zwą gatunkową i opisem zwierzęcia umieszczone przy wolierach, wybiegach, terrariach i akwariach. Poza tym na terenie ogrodu znajdują się tablice poglądowe poruszające zagadnienia systematyki, budowy i zachowania się zwierząt, a także potrzeby ich ochrony.

Żywe lekcje przyrody

Kolejną formą działań dydaktycznych są żywe lekcje przyrody o różnej tematyce. Staramy się formę i treścią dostosowywać je do wieku uczestników. Jesteśmy też otwarci na potrzeby nauczycieli. Daje nam to możliwość rozwoju, a wykładowcom realizację ich celów dydaktycznych. Przykładowe tematy zajęć to: „Nie porzucaj mnie mój przyjacielu”, „Głośny las, czyli o polskich ptakach leśnych”, „Przygotowanie zwierząt do zimy”, „Płazy i gady nie tylko krajowe”, „Małe i duże drapieżniki”...

Formą edukacji są też przeprowadzane przez nas konkursy plastyczne o tematyce faunistycznej, np. „Przeloooooooooty z bewikiem”, zakończone wystawą prac.

Włączamy się w akcje lokalne, takie jak: „Bydgoski festiwal nauki”, którego inicjatorami są bydgoskie uczelnie, jak i akcje ogólnopolskie: „Noc sów”, której organizatorem jest Stowarzyszenie Ptaki Polskie. Bierzymy udział w kampaniach Europejskiego Stowarzyszenia Ogrodów Zoologicznych i Akwariów, np. „Co w trawie piszczy?”. Od kilkunastu lat uczestniczymy w ogólnoswiatowej akcji na rzecz dzieci niepełno-

sprawnych i przewlekle chorych „Dreamnight at the ZOO, czyli wieczór marzeń w ZOO” W ramach akcji i kampanii przeprowadzamy prelekcje, warsztaty, konkursy, festyny.

W weekendy zapraszamy na rodzinne spotkania w ZOO. Mają one charakter szkoleniowo-rekreacyjny. Poprzez rozwiązywanie zadań według naszych wskazówek, wykonywanie działań technicznych, plastycznych czy też warsztatowych rodziny wzbogacają swoją wiedzę, bawią się, integrują i spędzają czas w otoczeniu przyrody. Namacalnym efektem takich spotkań jest na przykład hotel dla owadów oraz corocznie siane rabaty kwiatowe.

W roku 2017 roku na terenie Mysłęcinka po raz pierwszy przeprowadzona została terenowa gra „Poznaj myślecińską przyrodę”. Dzięki temu działaniu uczestnicy bardziej poznali Leśny Park Kultury i Wypoczynku pod kątem fauny i flory oraz infrastruktury. W tym roku ruszy jej II edycja.

Mieszkaniec myślecińskiego Zoo.

Z roku na rok staramy się wzbogacać naszą ofertę edukacji przyrodniczej, kierując ją do różnych grup odwiedzających ZOO – uczniów, studentów, osób dorosłych, rodzin z dziećmi... Pragniemy ukazywać piękno przyrody i kształtować prawidłowe postawy ekologiczne. Świat bowiem jest naszym wspólnym dobrem.

Zespół Projektowy „Wylogowani” – uczniowie klas pierwszych Publicznego Liceum Ogólnokształcącego w Zespole Szkół Katolickich im. ks. Jana Długosza we Włocławku

WYLOGOWANI w akcji!

„Wylogowani” to nazwa projektu realizowanego przez grupę uczniów Zespołu Szkół Katolickich im. ks. Jana Długosza we Włocławku, w ramach Olimpiady Projektów Społecznych „Zwolnieni z Teorii”.

„Zwolnieni z Teorii” to platforma stworzona przez polski startup społeczny Social Wolves jako odpowiedź na brak u młodych ludzi wchodzących na rynek pracy praktycznych i miękkich kompetencji, co może utrudniać im znalezienie zatrudnienia. Pracodawcy często wskazują, że brakującymi i pożądanymi umiejętnościami są m.in. praca w zespole, skuteczna komunikacja, doświadczenie, samoorganizacja czy podejmowanie decyzji i dokonywanie wyborów. Realizując projekt, jego uczestnicy uczą się od siebie, a jednocześnie działają na rzecz innych rozwijając swoją obywatelską aktywność.

Głównym celem konkursu „Wylogowani” jest rozbudzenie w młodych ludziach chęci uczynienia swego otoczenia lepszym.

W olimpiadzie startują kilkusobowe zespoły, których zadaniem jest realizacja zaplanowanego przez nich projektu społecznego, odpowiadającego na problemy, z którymi zmagają się przedstawiciele danej grupy osób.

Udział w takim przedsięwzięciu na pewno uczy organizacji, samodzielności, systematyczności i cierpliwości oraz pozwala skupić się na potrzebach innych. Finałisti olimpiady otrzymują międzynarodowe certyfikaty, które mogą być przydatne w późniejszej karierze zawodowej, a najlepiej przeprowadzone projekty rywalizują o „Złote Wilki”, wręczane co roku podczas Wielkiego Finału „Zwolnionych z Teorii”.

Projekt „Wylogowani” ma formę kampanii społecznej pod honorowym patronatem pani poseł dr Joanny Borowiak oraz Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty. Patronat medialny nad projektem

sprawuje Centrum Edukacji Młodzieży im. ks. Jerzego Popiełuszki w Górsku. Realizowany jest pod opieką nauczyciela Zespołu Szkół Katolickich Macieja Ziółkowskiego przez: Magdalenę Kochanowską, Julię Gutowską, Olę Krużyńską, Aleksandrę Lewandowską, Krzysztofa Narazińskiego i Jakuba Czajkowskiego, uczniów klas pierwszych liceum ogólnokształcącego. **Ma zachęcić ludzi do umiarkowanego i rozsądnego korzystania z urządzeń mobilnych.**

Jest to odpowiedź na wzrastającą liczbę uzależnień od komputerów, telefonów i Internetu wśród Polaków. W obecnych czasach jesteśmy poniekąd niewolnikami swoich smartfonów. Coraz częściej dostrzegamy ludzi spacerujących z telefonami komórkowymi w ręku lub grupy spędzające razem czas w miejscach publicznych, ale rezygnujące z rozmów, wysyłające do siebie sms-y albo piszące na czatach. Takie postępowanie ma niekorzystny wpływ na nasze funkcjonowanie, gdyż poza kłopotami ze wzrokiem, snem czy koncentracją powoduje problemy z nawiązywaniem kontaktów w realnym świecie oraz osłabia już istniejące więzi.

Osoby uzależnione od gier komputerowych, Internetu i urządzeń

mobilnych połączonych z siecią, często stają się nerwowe i zamknięte w sobie, a całe swoje życie przenoszą do wirtualnego świata. Tacy ludzie zazwyczaj nie zdają sobie sprawy ze swojego problemu. Internet to pożyteczny wynalazek, który niejednokrotnie ułatwia nam życie, jednak powinniśmy korzystać z niego rozsądnie i zachowywać w tym umiar.

Kampania „Wylogowani” ma na celu uświadamianie zagrożeń, które niesie za sobą nadużywanie urządzeń elektronicznych oraz promowanie zachowania zasad bezpieczeństwa

Uczestnicy projektu „Wylogowani”

podczas korzystania z sieci. Pragniemy zwiększyć świadomość Polaków w tej dziedzinie, zapobiegać uzależnieniom i eliminować ich skutki. Aby dotrzeć do osób spędzających swój czas w Internecie, utworzyliśmy stronę na facebooku, na której piszemy o wyżej wymienionych problemach. Można tam znaleźć informacje na temat tego, jakie niebezpieczeństwa czyhają na nas w sieci, jak ich unikać oraz jak zachować umiar i poradzić sobie z przyciągającą siłą urządzeń multimedialnych.

Pokazujemy też, że bez telefonu i komputera wcale nie musi być nudno, gdyż jest wiele alternatyw

na spędzanie wolnego czasu. Nagrywamy również miniseriały dotyczące problematyki projektu, ukazujący w zabawny sposób życie w świecie zniewolonym przez nowoczesne urządzenia mobilne. Pierwszy odcinek można obejrzeć na facebookowej stronie „Wylogowani”.

Mamy jeszcze kilka pomysłów na przeciwdziałanie uzależnieniom od telefonów, komputerów, laptopów i Internetu. Zapraszamy wszystkich do przyłączenia się do naszej akcji, śledzenia jej i bliższego poznania naszej działalności.

Anna Babis

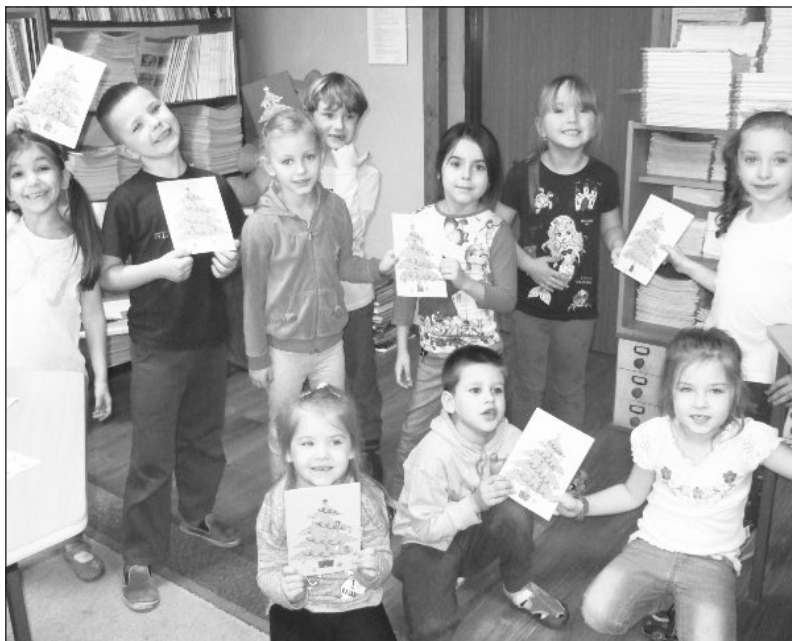
Szkoła Podstawowa nr 5 im. Jana Pawła II w Lipnie

eTwinning w bibliotece szkolnej

eTwinning to program Unii Europejskiej, który umożliwia placówkom edukacyjnym w całej Europie nawiązywanie współpracy dzięki wykorzystaniu przede wszystkim mediów elektronicznych. W ramach programu mogą współpracować nauczyciele, dyrektorzy szkół, a także nauczyciele bibliotekarze bibliotek szkolnych, komunikując się, realizując projekty, dzieląc się doświadczeniem. W eTwinning działa ponad pół miliona nauczycieli z około 200 tysięcy europejskich szkół. W roku szkolnym 2017/2018 postanowiłam wraz z moimi czytelnikami dołączyć do tej ekscytującej społeczności w Europie. W listopadzie 2017 roku znalazłam na platformie interesujący projekt pn. „Exchange Christmas Card”. Odpowiedziałam, jako pierwsza, na propozycję współpracy i tak zaczęła się moja przygoda z eTwinning. Szkoła Podstawowa nr 5 została partnerem TED Konya Eregli College z tureckiego miasta Eregli i jednego z jej pedagogów Serkana Aksoy’a. Z czasem do projektu dołączyły inne placówki m.in. z: Łotwy, Ukrainy, Estonii, Włoch, Hiszpanii, Słowacji, Słowenii, Grecji. Głównym zadaniem było przygotowanie kart bożonarodzeniowych dla partnerskich szkół i wysłanie ich pocztą tradycyjną. Zanim jednak dzieci wykonały karty, znalazły na mapie wszystkie kraje i miasta biorące udział w projekcie.

Zadaniem każdej szkoły było także przedstawienie się na platformie TwinSpace (specjalna, bezpieczna przestrzeń dla współpracujących nauczycieli i uczniów), tam też zamieszczane były filmy, zdjęcia i prezentacje z postępu prac, a także komunikacja między partnerami.

Prace uczestników - uczniów Szkoły Podstawowej nr 5 im. Jana Pawła II w Lipnie

Mogliśmy też na bieżąco śledzić, na jakim etapie realizacji projektu są nasi koledzy z zagranicy. Uczniowie i nauczyciele mojej szkoły bardzo chętnie włączyli się w realizację zadań. Dzieci z oddziałów przedszkol-

nych pod kierunkiem swoich wychowawczyń przygotowały piękne karty bożonarodzeniowe, a uczniowie z klas piątych i szóstych wypisywali życzenia, ucząc się przy tej okazji słownictwa angielskiego związanego ze świętami Bożego Narodzenia. Nagraliśmy też naszą polską kolędę „Lulajże, Jezuniu” w wykonaniu chóru szkolnego i zamieściliśmy ją na TwinSpace. Komentarze naszych partnerów były bardzo miłe. W efekcie wysłaliśmy kilkadziesiąt kart bożonarodzeniowych do 9 krajów. Wielką radość sprawiły nam kartki przychodzące od naszych przyjaciół z takich miejsc jak: Nitra, Walencja, Novo Mesto, Bolonia, Tallinn, Ilirska Bistrica, Jelgava, Eregli, Chania. Wszystkie wyeksponowałam na wystawie w szkolnej bibliotece.

Co dał nam udział w projekcie „Exchange Christmas Card”? Na pewno dużo pracy, bo był to pro-

jekt bardzo intensywny. Dostarczył nam wiadomości o zwyczajach bożonarodzeniowych w krajach europejskich. Pogłębił geograficzną wiedzę uczniów na temat położenia krajów w Europie. Doskonaliśmy również język angielski. Nauczyliśmy się ponadto korzystać z platformy eTwinning, poznaliśmy większość jej tajników. Udział w projekcie „Exchange Christmas Card” dostarczył także moim czytelnikom dużo radości i satysfakcji z możliwości poznania kolegów i koleżanek z różnych krajów.

W styczniu 2018 roku przystąpiłam do kolejnego projektu, tym razem autorskiego, pod nazwą „Mała gałązka – wielka radość!”. Jestem z moimi czytelnikami podekscytowana kolejnym nowym wyzwaniem.

Bibliografia

www.etwinning.net/pl/pub/index.htm

Małgorzata Czekala, Mariola Wenker, Aleksandra Wiśniewska

Przedszkole Miejskie nr 11 im. Tony Halika w Toruniu

Odkrywczy rajd rowerowy

Współpraca z rodzicami w Przedszkolu Miejskim nr 11 im. Tony Halika w Toruniu ma charakter wielowymiarowy. Z jednej strony troszczymy się o podnoszenie świadomości edukacyjnej rodziców na temat rozwoju i wychowania dzieci, a z drugiej strony staramy włączyć się ich w rozmaite działania dzieci i przede wszystkim – na rzecz dzieci. Nasze przedszkole oferuje szeroki wachlarz form współpracy z rodzicami, jednakże jako placówka staramy się ciągle pogłębiać – także w niekonwencjonalny sposób – współpracę na płaszczyźnie rodzic – dziecko – nauczyciel. Rodzic ma być nie tylko klientem, ale partnerem i sprzymierzeńcem przedszkola.

Innowacja pedagogiczna „Odkrywczy rajd rowerowy”, którą wprowadzyliśmy w naszym przedszkolu (wycieczki rowerowe, w których uczestniczą dzieci 6 latnie z jednego oddziału przedszkolnego wraz z rodzicami i nauczycielkami odbywające się w soboty zgodnie z harmonogramem opracowanym wspólnie z rodzicami) jest właśnie taką pozytywną zmianą. Celowość wprowadzania innowacji, jest tym wyższa, im więcej korzyści wyniesie z niej dziecko. Nasze wycieczki rowerowe są okazją do zwiedzania interesujących miejsc naszego miasta i okolicy.

Uczestnicy rajdu

Przecież już od najmłodszych lat można budzić przywiązanie do tzw. „małej ojczyzny” – do swojego miasta, uczyć dostrzegania jego piękna, kształtowania uczuć, które prowadzić mogą do zrodzenia się patriotyzmu. Podczas dotychczasowych naszych wypraw podziwialiśmy *neogotycki Kościół św. Wojciecha w Złotorii* oraz zwiedzaliśmy *Twierdzę*

Toruń – Fort IV, gdzie dzieci w labiryncie schodów i ciemnych korytarzy poznały dzieje militariów, zobaczyły pancerne stanowiska obserwacyjne artylerii oraz potężne prochownie.

Ważnym elementem w czasie wycieczek rowerowych jest również **prowadzenie obserwacji przyrodniczych**, co wpływa na rozbudzanie ciekawości poznawczej, wzbogacanie słownictwa dzieci z zakresu treści środowiskowych oraz uwrażliwianie ich na piękno przyrody i konieczność jej ochrony. *Rezerwat Przyrody nad rzeką Drwęcą* zachwylił nas swoim pięknem, woda w rzece była tak czysta, że mogliśmy zobaczyć żyjące w niej rośliny i zwierzęta, z kolei w okolicy *Szkółki Leśnej na Bielawach* obserwowaliśmy jak rosną świerki oraz po słojach obliczaliśmy wiek drzew. W czasie wycieczki do *stadniny koni w Grabowcu* dzieci dowiedziały się wielu ciekawych informacji o życiu i hodowli koni oraz o ich pielęgnacji. Pobyt w stadninie dostarczył dzieciom niezapomnianych wrażeń obcowania z bliska z końmi, ukazał wrażliwość, pokorę i dyscyplinę, jaką należy zachować w obecności tych zwierząt. Jednakże największą atrakcją, zwłaszcza, że dla niektórych był to pierwszy, bezpośredni kontakt z tymi wspaniałymi zwierzętami, była przejażdżka na kucyku, oczywiście obowiązkowo w kaskach bezpieczeństwa.

Nie mniej ważne jest propagowanie aktywnego spędzania wolnego czasu i zdobywania kondycji fizycznej. Ma to szczególne znaczenie teraz, kiedy głównym zajęciem dzieci w czasie wolnym jest oglądanie

telewizji czy granie na komputerze. Nasza innowacja proponuje naszym małym przedszkolakom **ruch na świeżym powietrzu**. Dzieci wzmacniają w sobie przekonanie, że aktywność ruchowa jest utożsamiana ze zdrowiem. Zwłaszcza, że zaproponowałyśmy rodzicom, by przygotowywali na wspólne przejażdżki rowerowe, zdrowe przekąski (np. owoce, warzywa, ciasteczka owsiane), by jeszcze bardziej propagować ideę zdrowego stylu życia.

W czasie rajdów dzieci doskonałą swoją wiedzę dotyczącą znaków i przepisów drogowych, są **wdrażane do dbania o bezpieczeństwo swoje i innych**, rozwijają swoje **kompetencje społeczne**: umiejętność współżycia w zespole, uczą się kultury obcowania z ludźmi i przyrodą, nabywają szacunku dla skarbów kultury narodowej.

Wprowadzona działalność innowacyjna nie tylko ma wpływ na zachowania dzieci. Z pewnością podniosła atrakcyjność oferty edukacyjnej przedszkola, a aktywne włączenie się rodziców do udziału w jej realizacji wpłynęło na wzmocnienie partnerskich relacji nauczyciel - rodzic, które są nastawione na realizację wspólnych przedsięwzięć i świadomą współpracę w obszarze wspierania rozwoju dzieci.

Michel Quoist powiedział: „*Dzieci bardziej niż inni potrzebują mieć zupełną pewność, że są kochane przez tych, którzy mówią, że je kochają*”. A co daje większą pewność bycia kochanym i ważnym niż dobrze spędzony wspólnie czas?

Katarzyna Sobiech, Anna Bieńkowska

„Pod Muchomorkiem” Przedszkole Prywatne i Żłobek w Toruniu

Innowacja pedagogiczna „Muchomorkowy Klub Mądrego Rodzica”

Rodzina i przedszkole to dwa środowiska, które w szczególny sposób oddziałują na dziecko od chwili narodzin do rozpoczęcia edukacji w szkole podstawowej. Skuteczność i efekty tego oddziaływania są uwarunkowane ścisłym, wzajemnym współdziałaniem w linii rodzice – placówka edukacyjna.

W dzisiejszych czasach, by o placówce edukacyjnej można było powiedzieć, że jest przyjazna rodzicom, niezbędne staje się wypracowanie takiego modelu współpracy z rodzicami, w którym obie strony

świadomie ze sobą współpracują, a rodzice mają poczucie wpływu i współdecydowania w sprawach ważnych dla wychowania i kształcenia dzieci. Aby sprostać tym oczekiwaniom należy stosować różnorodne formy współpracy z rodzicami, które powinny być korzystne z punktu widzenia potrzeb dzieci, a także ich opiekunów.

Program współpracy i wspomagania rodziców „Muchomorkowy Klub Mądrego Rodzica” został stworzony w oparciu o podstawę programową wy-

chowania przedszkolnego, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (wymaganie 9 – Rodzice są partnerami przedszkola), a także wyników ankiet anonimowych przeprowadzonych we wrześniu 2016 r. oraz we wrześniu 2017 r. wśród rodziców dzieci uczęszczających do naszej placówki.

Mały badacz, czyli eksperymenty i zabawy badawcze dla przedszkolaków

Nadrzędnym celem innowacji jest zachęcanie rodziców do współpracy w atmosferze zaufania, szacunku, zrozumienia oraz postrzeganie ich jako cennych partnerów w doskonaleniu działań wychowawczych placówki. Wśród celów szczegółowych wymienić należy:

1. Wspieranie rodziców w pełnieniu wychowawczej roli rodziny,
2. Zachęcanie rodziców do współpracy z nauczycielkami, tworzenie miłej i życzliwej atmosfery w przedszkolu,
3. Wdrażanie rodziców do współpracy z przedszkolem oraz umożliwienie im udziału w tworzeniu warunków do wszechstronnego i harmonijnego rozwoju dzieci,
4. Aktywne włączenie rodziców dzieci do życia grupy i przedszkola,
5. Udział rodziców w organizowaniu procesu opiekuńczo – wychowawczo – dydaktycznego,
6. Współdziałanie z rodzicami w zakresie rozpoznawania możliwości rozwojowych dzieci,
7. Wzbogacanie rodziców o nowe doświadczenia w kontaktach ze swoim dzieckiem,
8. Przekazywanie rodzicom wiedzy na temat metod i form wspierania rozwoju dziecka do ukończenia 6 roku życia,
9. Wspomaganie i integrowanie działań wychowawczych rodziców i nauczycieli w celu osiągnięcia lepszych efektów pracy w domu i placówce edukacyjnej,
10. Tworzenie partnerskich relacji pomiędzy rodzicami i nauczycielami,

11. Podnoszenie świadomości edukacyjnej rodziców poprzez pedagogizację.

Współpraca z rodzicami wynika z konieczności niesienia pomocy rodzinie w spełnianiu jej funkcji wychowawczych oraz z potrzeby ujednolicenia kierunku wpływów przedszkola oraz domu rodzinnego. W tym celu od roku szkolnego 2016 / 2017 w placówce są organizowane comiesięczne spotkania warsztatowe w ramach „Muchomorkowego Klubu Mądrego Rodzica”. Spotkania przybliżają rodzicom metody i formy pracy stosowane na co dzień w przedszkolu i żłobku, a także poruszają kwestie związane z sytuacjami trudnymi, z którymi mogą borykać się rodzice. Spotkania są przygotowywane i prowadzone przez autorki innowacji pedagogicznej, ale zakładają również udział specjalistów – psychologa, logopedy, doradcy metodycznego, lektora języków obcych itd. Wszystko po to, aby w jak najlepszym stopniu wspierać rodziców w pełnieniu przez nich roli wychowawczej, a także zaktywizować ich do aktywnego udziału w życiu przedszkola.

W pierwszym etapie realizacji programu zbadano potrzeby i oczekiwania rodziców z wszystkich grup wiekowych. W roku szkolnym 2016 / 2017 badanie te przeprowadzono we wrześniu podczas grupowych zebrań z rodzicami rozpoczynających nowy rok szkolny. Dzięki wynikom ankiet ustalono tematy warsztatów na cały rok szkolny:

- *Mały badacz, czyli eksperymenty i zabawy badawcze dla dzieci w wieku przedszkolnym* (19.10.2016 r.) – spotkanie przeprowadziły autorki innowacji Anna Bieńkowska oraz Katarzyna Sobiech. Podczas warsztatów rodzice wzięli udział w prostych doświadczeniach chemicznych i fizycznych, które bez problemu można wykonać z dziećmi w domu z produktów spożywczych.

- *Mały artysta – zabawy muzyczne* (15.11.2016 r.) – spotkanie poprowadził pan Arkadiusz Timm – instruktor zajęć z muzyki etnicznej, który podczas warsztatów zapoznał rodziców z instrumentami pochodzącymi z Tybetu, a także przedstawił znaczenie zabaw muzycznych dla prawidłowego rozwoju dzieci.

- *Język angielski dla przedszkolaków* – pomysły na zabawy w domu (07.12.2016 r.) – warsztaty przygotowała pani Alicja Stachniuk – lektor języka angielskiego, która zaprezentowała rodzicom proste zabawy wspierające rozwój kompetencji językowych, a także zapoznała rodziców z propozycjami ciekawych stron internetowych, gier edukacyjnych oraz książek związanych z nauką języka angielskiego dla najmłodszych.

- *Jak wspierać rozwój kompetencji językowych dziecka*

w wieku przedszkolnym? (18.01.2017 r.) – spotkanie poprowadziła pani Aleksandra Sadowska – Krajewska – neurologopeda i oligofrenopeda. Rodzice mieli okazję poznać normy rozwoju mowy u dzieci w wieku przedszkolnym, dowiedzieć się, jakie wady wymowy najczęściej występują u przedszkolaków, a także przećwiczyć proste ćwiczenia z zakresu profilaktyki logopedycznej.

- *Jak poskromić małego złoźnika?* (15.02.2017 r.) – w trakcie warsztatów prowadzonych przez autorki innowacji Annę Bienkowską oraz Katarzynę Sobiech rodzice dowiedzieli się, jak zachowywać się w momencie wybuchu buntu u dziecka, nauczyli się formułować pochwałę opisową, a także wymienili się doświadczeniami dotyczącymi tego, jak nakłonić dziecko do współpracy i respektowania przyjętych norm zachowania.

- *Ruch to zdrowie – pomysły na rodzinne spędzanie czasu na świeżym powietrzu* (14.03.2017 r.) – warsztaty przygotował pan Grzegorz Kowalski – założyciel i instruktor Akademii Piłkarskiej Młode Talenty. Przedstawił rodzicom przykładowe zabawowe formy aktywności, które zaangażują całą rodzinę. Dodatkowo, autorki innowacji poruszyły podczas spotkania zagadnienia związane z dietetyką i zdrowym żywieniem dzieci.

- *Jak wspierać rozwój emocjonalny i społeczny dziecka?* (20.04.2017 r.) – ostatnie spotkanie przygotowała i poprowadziła dr Elżbieta Wieczór – wykładowca Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Podczas swojego wystąpienia poruszyła m.in. zagadnienia związane z kształtowaniem kompetencji społecznych, a także rozwojem umiejętności przedszkolaków w zakresie nazywania i radzenia sobie z emocjami.

Efektami podjętych działań było między innymi:

- Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców.
- Umocnienie roli rodzica jako partnera w podejmowanych przez przedszkole działaniach wychowawczo-

-dydaktycznych.

- Zdobycie zaufania i szacunku rodziców.
- Pozyskanie nowych partnerów przedszkola do współpracy na rzecz rozwoju dzieci.
- Poszerzenie oferty placówki o nowe formy wsparcia rodziców.
- Wzmocnienie pozytywnego wizerunku przedszkola w oczach rodziców oraz w środowisku lokalnym.
- Wdrożenie nowych form współpracy z rodzicami aktywizujących ich do większego zaangażowania w życie przedszkola.

W roku szkolnym 2017 / 2018 program „Muchomorkowy Klub Mądrego Rodzica” jest realizowany w placówce jako innowacja pedagogiczna (w poprzednim roku szkolnym był zorganizowany pilotażowo jako nowatorstwo pedagogiczne). Po przeanalizowaniu wyników ankiet anonimowych przeprowadzonych wśród rodziców we wrześniu 2017 r. ustalono, że rodzice będą mieli okazję wziąć udział w warsztatach z następujących tematów:

- *Mediacje i negocjacje w relacji rodzic – dziecko* (październik 2017 r.)
- *Zabawy relaksacyjne i wspomagające koncentrację dzieci w wieku przedszkolnym* (listopad 2017 r.)
- *Kreatywne ozdoby świąteczne – makrama, decoupage* (grudzień 2017 r.)
- *Jak odczarować wizerunek dziecka „trudnego”, czyli zachęcamy dzieci do współpracy, uczymy się mądrze chwalić i radzimy sobie z emocjami przedszkolaków* (styczeń 2018 r.)
- *Zabawy sensoryczne w edukacji przedszkolnej* (luty 2018 r.)
- *Język angielski w przedszkolu* (marzec 2018 r.)
- *Mały artysta – zabawy muzyczne dla przedszkolaków* (kwiecień 2018 r.)
- *W zdrowym ciele zdrowy duch – zachęcanie dzieci do aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia* (maj 2018 r.).

Małgorzata Kalinowska, Iwona Skowron

Muzeum Oświaty Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. M. Rejewskiego w Bydgoszczy

Rok Ireny Sendlerowej

W związku z obchodami roku Ireny Sendlerowej – Sprawiedliwej Wśród Narodów Świata, Muzeum Oświaty – Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. M. Rejewskiego w Bydgoszczy zaprasza młodzież szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na zajęcia:

Wszystkie moje mamy – Irena Sendlerowa (klasy I – IV)

Irena Sendlerowa – Sprawiedliwa Wśród Narodów Świata

Celem zajęć jest:

- popularyzacja postaci Ireny Sendlerowej jako Sprawiedliwej Wśród Narodów Świata
- rozbudzenie chęci poznawania historii
- promowanie i kształtowanie postaw oraz wartości patriotycznych wśród młodzieży
- wspieranie szkół i nauczycieli w realizacji w zakresie edukacji historycznej

Zapraszamy od poniedziałku do piątku, w godzinach 8⁰⁰ – 15⁰⁰.

Zajęcia trwają od 60 do 120 minut w zależności od grupy wiekowej. Konieczne są wcześniejsze zapisy pod numerem 52 342 65 90

Anna Wiligalska

Biblioteka Pedagogiczna im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu

Doradztwo zawodowe

zestawienie bibliograficzne w wyborze

KSIĄŻKI

1. Doradztwo zawodowe : uniwersalizm i konceptualizacja / Tomasz Sobierajski. - Warszawa : Instytut Stosowanych Nauk Społecznych. Uniwersytet Warszawski, 2013.
2. Doradztwo zawodowe w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej / red. Zdzisława Barankiewicz ; [il. Lidia Nowak-Chomicz]. - Warszawa : Dr Josef Raabe Spółka Wydawnicza, cop. 2012.
3. Doradztwo zawodowe w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej : scenariusze zajęć, prezentacje zawodów, testy predyspozycji, dokumentacja / red. Zdzisława Barankiewicz. - Pakiet materiałów: Wiosna 2013, Zima 2013, Wiosna 2014, Lato 2014, Jesień 2014, Luty 2015. - Warszawa : Dr Josef Raabe Spółka Wydawnicza, 2013-2014.
4. Doradztwo zawodowe w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej : scenariusze zajęć, prezentacje zawodów, testy predyspozycji, dokumentacja. - Pakiet materiałów Wiosna 2012, pakiet materiałów Lato 2012, pakiet materiałów Jesień 2012, pakiet materiałów Zima 2012. - Warszawa : Dr Josef Raabe Spółka Wydawnicza, 2012.
5. Doradztwo zawodowe w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej : scenariusze zajęć, prezentacje zawodów, testy predyspozycji, dokumentacja. - Poznań: Forum Media Polska ; Warszawa : Wydawnictwo dr Josef Raabe, 2013-2015.
6. Doradztwo zawodowe w perspektywie całonocnego uczenia się / redakcja naukowa Ewa Solarczyk-Ambrozik. - Poznań : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza, 2016.
7. Drogi kariery : jak wspomagać rozwój zawodowy dzieci i młodzieży / Teresa Chirkowska-Smolak, Aleksander Hauziński, Marcin Łaciak. - Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2011.
8. Edukacyjno-zawodowe wybory młodzieży gimnazjalnej / Iwona Mandrzejewska-Smól. - Bydgoszcz : Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, 2010.
9. Jak osiągnąć sukces na rynku pracy? : scenariusze zajęć dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych / [aut.: Ewa Koper et al. ; red.: Dorota Świt, Agnieszka Bugajska, Emilia Gralewska]. - Łódź : Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, [2013].
10. Jak towarzyszyć uczniom w rozwoju społeczno-zawodowym? : gry szkoleniowe i scenariusze zajęć do pracy z młodzieżą / Iwona Kania. - Warszawa : Difin, 2010.

ARTYKUŁY Z CZASOPISM

1. Doradcą się jest, a nie tylko bywa / Monika Sylwestrzak-Buczyńska.// UczMy : kujawsko-pomorski przegląd oświatowy. - 2017, nr 2, s. 11-13
2. Doradztwo edukacyjno-zawodowe w teorii i w praktyce / Anna Pawłowska.// UczMy : kujawsko-pomorski przegląd oświatowy. - 2017, nr 2, s. 18-19
3. Doradztwo zawodowe : moduł II : świat zainteresowań, świat zawodów, świat pracy Małgorzata Klimka-Kołyso - (Teczka Nauczyciela). „Sygnał” 2017, nr 2, s. 30-37.
4. Doradztwo zawodowe : moduł III : całonocny rozwój kompetencji Małgorzata Klimka-Kołyso - (Teczka Nauczyciela). Sygnał. – 2017, nr 3, s. 27-33
5. Doradztwo zawodowe w szkole : zestawienie bibliograficzne w wyborze / Marzena Jarocka.// UczMy : kujawsko-pomorski przegląd oświatowy. - 2017, nr 2, s. 46
6. Doradztwo zawodowe.// Sygnał : magazyn wychowawcy. - 2017, nr 1, s. 34-40
7. Formy doradztwa edukacyjno-zawodowego / Marta Napierała, Marcin Gawroński.// UczMy : kujawsko-pomorski przegląd oświatowy. - 2017, nr 2, s. 15-17
8. Jak pomóc uczniom w wyborze zawodu? / Agnieszka F. Handzel.// UczMy : kujawsko-pomorski przegląd oświatowy. - 2017, nr 2, s. 44-45
9. Nowa formuła doradztwa zawodowego jako jeden z kierunków realizacji polityki oświatowej w roku szkolnym 2017/2018 / Ewa Norkowska.// Monitor Dyrektora Szkoły. - 2017, nr 76, s. 22-24
10. Planowanie przyszłości uczniów. / Julia Jajkiewicz.// TIK w Edukacji. – 2017, nr 3, s. 54-55
11. Praca z grupą w doradztwie edukacyjno-zawodowym / Paulina Andrys.// UczMy : kujawsko-pomorski przegląd oświatowy. - 2017, nr 2, s. 13-15
12. Rola i zadania doradcy zawodowego / Agata Rakoca-Grzybowska.// UczMy : kujawsko-pomorski przegląd oświatowy. - 2017, nr 2, s. 8-9
13. Skuteczny doradca edukacyjno-zawodowy / Danuta Frankowska.// UczMy : kujawsko-pomorski przegląd oświatowy. - 2017, nr 2, s. 10-11
14. Spotkania z osobami wykonującymi ciekawy zawód / Maria Klaban.// Biblioteka w Szkole. – 2018, nr 1, s. 26-27
15. Wewnątrzszkolny system doradztwa edukacyjno-zawodowego (WSDEZ) / Wiesława Kitajgrodzka.// UczMy : kujawsko-pomorski przegląd oświatowy. - 2017, nr 2, s. 5-8

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu
beneficjentem projektu

Buduję, koduję, programuję

Wartość projektu ogółem: 820 436,95 zł.

Przyznana kwota dofinansowania: 760 959,95 zł.

Cel projektu: podniesienie kompetencji cyfrowych 133 nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej.

Okres realizacji projektu: 01.04.2018-30.09.2020.

Miejsce realizacji projektu: Podregion 67 inowrocławski (NUTS 3).

Grupa docelowa: nauczyciele szkół publicznych edukacji wczesnoszkolnej z gmin wiejskich i wiejsko-miejskich powiatu inowrocławskiego, mogileńskiego, nakielskiego i żnińskiego.

Projekt realizowany w ramach dofinansowania w ramach
Działania 3.2 „Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej”
w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020
Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa.

KUJAWSKO-POMORSKIE
CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI
W BYDGOSZCZY

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

KURSY JĘZYKA ANGIELSKIEGO I NIEMIECKIEGO DLA NAUCZYCIELI

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy zaprasza nauczycieli wszystkich typów szkół na kursy języka angielskiego i niemieckiego na różnych poziomach zaawansowania.

Celem kursów jest rozwój zawodowy nauczyciela poprzez podnoszenie kompetencji językowych umożliwiających swobodną komunikację.

Kursy obejmują 120 godzin dydaktycznych w roku szkolnym, po 60 godzin w semestrze.

Szczegółowe informacje:

język angielski

Justyna Adamska

tel. 52 349 31 50 wew. 46

justyna.adamska@cen.bydgoszcz.pl

język niemiecki

Katarzyna Karska-Rasmus

tel. 52 349 31 50 wew. 42

katarzyna.karska-rasmus@cen.bydgoszcz.pl

**Publiczne, wojewódzkie, akredytowane placówki
doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzone przez
Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego**

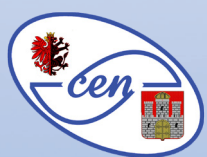
**KUJAWSKO-POMORSKIE
CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI
W BYDGOSZCZY**

www.cen.bydgoszcz.pl

**KUJAWSKO-POMORSKIE
CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI
W TORUNIU**

www.kpcen-torun.edu.pl

**KUJAWSKO-POMORSKIE
CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI
WE WŁOCŁAWKU**

www.cen.org.pl

- debaty
- sieci współpracy i samokształcenia
- warsztaty
- konsultacje
- festiwale
- konferencje
- seminaria
- kursy online
- publikacje
- czasopismo
- kursy kwalifikacyjne
- kompleksowe wspomaganie szkół
- wernisaże
- szkolenia zespołów nauczycielskich